

נציבות שירות המדינה

לקט פסקי הדין

בית הדין למשמעת של עובדי המדינה

**התשנ"ט – התש"ס
1988 - 2000**

חוברת מס' 1

לשכת הנציב

חבר בית דין, מנהל, עורך דין, קורא נכבד

לקט פסקי דין

בית הדין למשמעת של עובדי המדינה, חידש השנה מסורת רבת השנים וריכז פסקי דין והחלטות עקרוניות שניתנו על ידו, במהלך שנת 99'.

בית הדין למשמעת פועל מכוחו של חוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963, כאשר התכלית העיקרית של פסיקתו נועדה להרתיע עובדי מדינה ועובדים אחרים שהחוק הוחל עליהם, מפני הפרת החוק, התקשי"ר ונוהלי מקום עבודה, לשפר באופן מתמיד באמצעות תכלית זו את איכותו וטוהר מידותיו של השירות הציבורי, וזאת בנוסף לענישתו של עובר העבירה.

לשם הפיכתה של החוברת לכלי עזר שימושי למנהל, לחבר בית דין, לעורכי דין ולכל המעוניין, מקדימה את פסק הדין או החלטה, תמצית קצרה, של ההלכה המשפטית שנקבעה.

אתכבד לעדכן בהזדמנות זו כי, בבית הדין בתקופה האחרונה היו חילופי גברי - עו"ד יוסף תלרז, סגן הפרקליט הצבאי לשעבר, מונה לאב בית הדין והחל את כהונתו בתאריך 1.3.2000, כאשר לצידו מכהנת עו"ד ניצה אדן-ביוביץ, כממלאת מקום אב בית הדין, וכמובן יושבי ראש הרכבים שברשימת שר המשפטים.

אני רואה חשיבות רבה בהפקת חוברת זו ונוספות שיבואו בעקבותיה, ולאחר שתעיין בחוברת אציע שצילום ממנה יועבר גם לבעלי תפקידים רלוונטיים.

ב ב ר כ ה,

שמואל הולנדר

תוכן העניינים של פסקי הדין

חוברת מס' 1 - התש"ס

1/ס	עובד סוציאלי - זיוף בידי עובד ציבור, שימוש במסמך מזויף וקבלת דבר במרמה, גניבה	6
2/ס	מנהל מחלקת ערעורים במחלקה המשפטית בנציבות מס הכנסה ועוזר לנציב מס הכנסה - ניגוד עניינים - התנהגות שאינה הולמת את תפקידו כעובד מדינה והתנהגות בלתי הוגנת במילוי תפקידו	12
3/ס	מנהל ענף ומנהל מדור הוצא לפועל בבית משפט - לקיחת שוחד	20
4/ס	מנהל בית ספר ממלכתי - זיוף מסמך, שימוש במסמך מזויף	25
5/ס	מנהל המחלקה האורולוגית במרכז הרפואי "ברזילי" באשקלון - לקיחת שוחד	32
6/ס	פקידת כל במשרד העסקים של חברת "בזק" - מסירת הצהרת כוזב	35
7/ס	סגן מנהל מחלקת גביה במוסד לביטוח לאומי - קבלת דבר במרמה בנסיבות חמורות, רישום כוזב במסמכי תאגיד, לקיחת שוחד וזיוף מסמך	37
8/ס	עובדת משרד החוץ - הפרת אמונים	40
9/ס	ראש ענף במשרד הרישוי, משרד התחבורה - עבירות של מרמה והפרת אמונים	46
10/ס	מנהל תשתיות, חברת "בזק" - גרימת חבלה ברשלנות לאדם	48
11/ס	סגנית מנהלת המשק במרכז הרפואי "ברזילי" באשקלון - קבלת שוחד	50
12/ס	נהג ברשות הדואר - נהיגה ברשלנות ובחוסר זהירות - זיכוי	55
13/ס	מורה בבית ספר יסודי - היעדרות מהעבודה ללא אישור	58
14/ס	מורה בכירה - ניסיון לקבלת דבר במרמה	60
15/ס	מורה בבית ספר יסודי - היעדרות מהעבודה ללא אישור	61
16/ס	מורה בכיר במשרד החינוך והתרבות - תקיפות תלמידים	63
17/ס	מפקח באגף מס הכנסה - שליפת מידע	65
18/ס	מבקר חשבוניות באגף המכס, יחידת המע"מ - זיוף, שימוש במסמך מזויף, גניבה בידי מורשה	68
19/ס	מרכז תוכניתנים במשרד האוצר - שליפת מידע שלא לצרכי עבודה	79

- ס/20 עוזר שר במשרד התשתיות הלאומיות - הצבעה בגוף הבוחר בבחירות
למועמדים לכנסת 82
- ס/21 מורה בבית ספר - תקיפת תלמיד ותקיפת קטין חסר ישע 84
- ס/22 פקידת אשנב ברשות הדואר - גניבה בידי מורשה, מרמה והפרת אמונים
בתאגיד, קשירת קשר לביצוע עיון ורישום כוזב במסמכי תאגיד 87
- ס/23 רכז בכיר במשרד התשתיות הלאומיות, מע"צ - איומים והעלבת עובד
ציבור 93
- ס/24 עובד ארכיון משרד האוצר - הצבעה בגוף בוחר בבחירות למועמדים לכנסת .. 95
- ס/25 עובדת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה - הצבעה בגוף הבוחר בבחירות
למועמדים לכנסת 97
- ס/26 מורה במשרד החינוך והתרבות - תאונת דרכים, הריגה, נהיגה בקלות ראש,
גרימת נזק והפקרה לאחר פגיעה 99
- ס/27 פקיד אשנב-כל ברשות הדואר - השלמת גירעון בקופה 109

חוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963**סעיף 17**

עבירות המשמעת עליהן ניתן להעמיד לדין משמעותי את עובד המדינה :

עובד מדינה שעשה בישראל או בחוץ לארץ אחת מאלה אשם בעבירת משמעת :

- (1) עשה מעשה, או התנהג, באופן שפגע במשמעת שירות המדינה ;
- (2) לא קיים המוטל עליו כעובד המדינה על פי נוהג, חוק או תקנה, או הוראה כללית או הוראה מיוחדת שניתנו לו כדין, או התרשל בקיום המוטל עליו כאמור ;
- (3) התנהג התנהגות שאינה הולמת את תפקידו כעובד המדינה או התנהג התנהגות העלולה לפגוע בתדמיתו או בשמו הטוב של שירות המדינה ;
- (4) התנהג התנהגות בלתי הוגנת במילוי תפקידו או בקשר אתו ;
- (5) השיג את מינוי בשירות המדינה במסירת ידיעה כוזבת או בהעלמת עובדה הנוגעת לעניין או בשימוש באיומים או בכוח או באמצעים פסולים אחרים ;
- (6) הורשע על עבירה שיש עמה קלון.

1/ס עובד סוציאלי - זיוף בידי עובד ציבור - שימוש במסמך מזויף וקבלת דבר במרמה, גניבה

בפני : עו"ד חנה עזרא - יו"ר
גב' ברכה עמית - חברה
מר הרצל שושן - חבר

התובעת : עו"ד מרב שמעוני

הנאשם :

ב"כ הנאשם : עו"ד ארז גוטמן

נפסק: הנאשם, עובד סוציאלי במעון לנוער עברייני, הועמד לדין משמעתי לאחר הרשעתו בבית משפט השלום, על פי הודאתו, בעבירות של זיוף בידי עובד ציבור, שימוש במסמך מזויף וקבלת דבר במרמה, וכן בעבירת גניבה.

בית הדין הרשיעו, מצא כי מעשי הנאשם חמורים והטיל עליו את אמצעי המשמעת הבאים :

1. פיטורין לאלתר, בתשלום פיצויין פיטורין בגובה של 100%.

2. פסילה משירות המדינה לתקופה של 5 שנים.

הנאשם ערער על גזר הדין של בית הדין לבית משפט העליון על חומרת העונש וערעורו נדחה מן הטעם שבנסיבות המקרה, לא יהיה זה נכון שהנאשם ימשיך לעבוד בשירות המדינה.

גזר-דין

הנאשם הועסק במשרד העבודה והרווחה כעובד סוציאלי במעון מכורה. הוא הועמד לדין משמעתי לאחר הרשעתו בבית משפט השלום בעכו (ת.פ. 2602/95) על פי הודאתו בעבירות של זיוף מסמך בידי עובד הציבור, שימוש במסמך מזויף וקבלת דבר במרמה, לפי סעיף 421 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, ובעבירת גניבה לפי סעיף 384 לחוק זה.

בית הדין הרשיע את הנאשם, בביצוע עבירות שיש עמן קלון בהתאם לסעיף 17(6) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963.

התובעת בטיעוניה לאמצעי המשמעת הדגישה כי הנאשם בעת היותו עובד ציבור הפר את אימונו של מעבידו ובנוסף לכך פגע באימון שרוכש הציבור למימסד ולאנשים הממלאים תפקיד ציבורי.

הנאשם פגע במעשיו באוכלוסיה נזקקת, שהוא היה אמור לדאוג לאינטרסים שלה, ובשורה של מעשים שנמשכה במשך פרק זמן ארוך ולא במעידה חד פעמית, ביצע עבירות חמורות של זיוף מסמך, שימוש במסמך מזויף, קבלת דבר במרמה וגניבה.

הסניגור טען בטיעונו כי, מדובר בטעות שעשה הנאשם, וכי יש לזקוף לזכותו של הנאשם, שכיום הינו מטפל באוכלוסיה קשה, שמעט אנשים מוכנים לעבוד עמה, וכן יש לקחת בחשבון את הזמן הרב שחלף מאז ביצוע העבירות ואת העובדה שהנאשם נענש על ידי רשויות המדינה, וכי משפחתו והוא סבלו קשות ממעשיו, וכי יש מקום לעזור לנאשם לשקם עצמו.

לאחר שמיעת טיעוני הצדדים, ועיון בעמדת המשרד כפי שנמסרה בכתב, ותוך שבית הדין ער לכל הנסיבות המקילות שהעלה הסניגור, ולעובדה שחלף זמן רב מאז ביצוע העבירות, מצא בית הדין שמעשיו של הנאשם הם כה חמורים, שאין מקום שימשיך לשרת במסגרת השירות הציבורי, ובית הדין מחליט להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים:

1. פיטורין לאלתר, בתשלום פיצויי פיטורין בגובה של 100%.

2. פסילה משירות המדינה לתקופה של 5 שנים.

בד"מ 125/97

ניתן ביום 2.11.98

על גזר הדין של בית הדין למשמעת, ערער הנאשם לבית משפט העליון וערעורו נדחה.

להלן פסק הדין של בית משפט העליון במלואו:

בית המשפט העליון

עש"מ 7549/98

בפני: כבוד השופט י' זמיר

המערער: דב רייכמן נ ג ד

המשיב: נציב שירות המדינה

ערעור על גזר דינו של בית הדין המשמעת של עובדי המדינה בחיפה ביום 2.11.98 בבד"מ 125/97 שניתן על ידי המותב עו"ד חנה עזרא, גב' ברכה עמית ומר הרצל שושן.

תאריך הישיבה: י"ב בטבת תשנ"ט (31.12.98)

בשם המערער: עו"ד מוטי לוי

בשם המשיב: עו"ד אריה פטר

פסק-דין

1. המערער עובד בשירות המדינה, כעובד סוציאלי במעון לנוער עבריין, משנת 1991. בשנת 1996 הוא הורשע על ידי בית משפט השלום, על פי הודאתו, בעבירות של זיוף מסמך בידי עובד הציבור, שימוש במסמך מזויף וקבלת דבר במרמה, לפי סעיף 421 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, ובעבירות של גניבה, לפי סעיף 384 לחוק זה. בגזר הדין ציין בית המשפט את חומרת העבירות שהמערער הורשע בהן, ועם זאת ציין כי "עברו כבר 6 שנים מאז ביצוע העבירות, וכפי שאמרת הן חמורות, אולם ההמלצות חמות והסבל רב ולי לא נראה שזה המקום למצות את הדין עם הנאשם".

לפיכך גזר בית המשפט את דינו של המערער למאסר בפועל של 6 חודשים, מאסר על-תנאי לתקופה של 8 חודשים וכן לקנס בסך 5,000 ש"ח. המערער ריצה את עונש המאסר שהוטל עליו בעבודות שירות.

2. בשנת 1997 הועמד המערער לדין משמעת בדין בית הדין למשמעת של עובדי המדינה. הוא הואשם בעבירה לפי סעיף 17(6) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963, כלומר, בכך ש"הורשע על עבירה שיש עמה קלון". הוא הודה והורשע בביצוע עבירה זאת. בגזר הדין (שניתן ביום 2.11.98) אומר בית הדין למשמעת כך:

"התובעת בטיעוניה לעונש הדגישה כי הנאשם בעת היותו עובד ציבור הפר את אמונו של מעבידו, ובנוסף לכך פגע באימון שרוחש הציבור לממסד ולאנשים הממלאים תפקיד ציבורי.

הנאשם פגע במעשיו באוכלוסיה נזקקת, שהוא היה אמור לדאוג לאינטרסים שלה, ובשורה של מעשים שנמשכה במשך פרק זמן ארוך ולא במעידה חד פעמית, ביצע עבירות חמורות של זיוף מסמך, שמוש במסמך מזויף, קבלת דבר במרמה וגניבה.

הסניגור טען בטיעונו כי מדובר בטעות שעשה הנאשם, וכי יש לזקוף לזכותו של הנאשם, שכיום הינו מטפל באוכלוסיה קשה, שמעט אנשים מוכנים לעבוד עמה, וכן יש לקחת בחשבון את הזמן הרב שחלף מאז ביצוע העבירות ואת העובדה שהנאשם נענש ע"י רשויות המדינה, וכי משפחתו והוא סבלו קשות ממעשיו וכי יש מקום לעזור לנאשם לשקם עצמו.

לאחר שמיעת טעונו הצדדים, ועיון בעמדת המשרד כפי שנמסרה בכתב, ותוך שבית הדין ער לכל הנסיבות המקילות שהעלה הסניגור, ולעובדה שחלף זמן רב מאז ביצוע העבירות, מוצא בית הדין כי מעשיו של הנאשם הם כה חמורים, שאין מקום שימשיך לשרת במסגרת השירות הציבורי, ובית הדין מחליט להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים:

1. פיטורין לאלתר, בתשלום פיצויי פיטורין בגובה של 100%.
2. פסילה משירות המדינה לתקופה של 5 שנים."

המערער הגיש ערעור לבית משפט זה על חומרת העונש. לבקשתו, ובהסכמת המשיב, עוכב הביצוע של גזר הדין עד להכרעה בערעור.

3. העובדה שעובד המדינה הורשע בעבירה שיש עמה קלון, אף שיש בה כשלעצמה משום חומרה, עדיין אינה מחייבת לנקוט, בכל מקרה, אמצעי משמעת קיצוני של פיטורין משירות המדינה. אמצעי המשמעת צריכים להלוך את נסיבות המקרה. יתכן שנסיבות המקרה, אף שמדובר בעבירה שיש עמה קלון, לא היו חמורות במיוחד, ולפיכך לא יהיה זה ראוי להטיל על העבריין אמצעי משמעת חמור במיוחד. אי לזאת, יש לברר, תחילה, את נסיבות המקרה, ורק לאחר מכן לשקול, לאור נסיבות אלה, את הטענות בזכות הקלה בעונש.

4. המערער עבר את העבירות, בהן הורשע, בזמן שעבד כעובד סוציאלי במחלקה לשירותים חברתיים במועצה המקומית מעלות. במסגרת עבודתו היה המערער מטפל בנזקקים, ובין היתר היה מזמין עבור הנזקקים, או עבור ספקים שונים, שיקים ממשרד העבודה והרווחה בירושלים. שיקים אלה היו מגיעים אל המערער כשהם נושאים את שם הנזקק כמוטב או את שם הנזקק כמי שרשאי למסור אותו לספק. על המערער היה למסור את השיקים לנזקקים להם היו מיועדים. אולם במקרים רבים, מחודש ינואר ועד חודש נובמבר 1990, זייף המערער שיקים רבים. במקרים אלה מחק המערער בטיפקס את שם המוטב ואת מספר הזיהוי שלו, שהיו רשומים על גבי השיק, והדפיס במקומם במכונת כתיבה שם אחר ומספר זיהוי אחר. בחלק ניכר מן המקרים הוא הדפיס על גבי השיקים את שם אשתו והפקיד אותם בחשבון הפרטי שלו בבנק.

במקרים אחרים, בהם השיקים נשאו את שם הנזקק ואת שם הספק, שהיה אמור לספק טובין לנזקק תמורת השיק, מחק המערער את שם הנזקק, ובאמצעות השיקים קיבל הוא בעצמו טובין מן הספק. היו מקרים בהם קיבל תמורת השיקים סחורות מחנות מסויימת לביגוד והנעלה; היו מקרים בהם קיבל תמורת השיקים סחורות מחנות כלבו במעלות; היו מקרים בהם קיבל תמורת השיקים סחורות מחנות מסויימת לאלקטרוניקה במעלות; היו מקרים בהם קיבל תמורת השיקים סחורות מחנות מסויימת לספורט לנוער במעלות;

היו מקרים בהם קיבל תמורת השיקים סחורות מחנות לאספקה טכנית במעלות; והיו מקרים בהם הדפיס על גבי השיקים, במקום שמו של הנזקק, את שמה של מיכל נווה, שהיתה עובדת במועדון לילדים במצוקה במעלות. בסך הכל, לפי כתב האישום, זייף המערער ועשה שימוש כאמור ב-79 שיקים. הוא הורשע על ידי בית המשפט בביצוע 57 עבירות של זיוף, שימוש במסמך מזויף וקבלת דבר במרמה. רוב השיקים היו בסכומים נמוכים, עד 200 ש"ח, אך לא מעט שיקים היו בסכומים שבין 400 ש"ח עד 900 ש"ח. בסך הכל הגיעו השיקים שזויפו על ידי המערער כאמור לסכום של יותר 22,000 ש"ח.

5. בערער מעלה בא-כוח המערער, בכתב ובעל-פה, טעמים אחדים להקלה בעונש. הטעם הראשון הוא שמעשי הזיוף, המרמה והגניבה נעשו על ידי המערער שלא לתועלתו האישית. הוא טוען כי לא העביר את הכספים לכיסו הפרטי אלא העבירם לרווחתם של נזקקים אחרים או לפרוייקטים שנועדו לתועלת הציבור. טענה זאת הועלתה על ידי בא-כוח המערער כבר בעת המשפט הפלילי שהתנהל בבית משפט השלום. היא התבססה על כך שהמשטרה, בעת שחקרה את החשדות נגד המערער, החרימה חומר רב ממשרדו, וחומר זה נעלם לאחר מכן, והמערער לא יכול היה לעשות בו שימוש להגנתו. לטענתו, חומר זה כלל מסמכים בהם תעד לאן הועברו הכספים. כיוון שהמסמכים נעלמו, ומאז ביצוע העבירות ועד מועד המשפט עברו כחמש שנים, לא היה בידי המערער להוכיח את טענתו.

בית משפט השלום התייחס לטענה זאת. הוא אמר עליה רק זאת, שהיא "דבר שלא הוכח, ואינו מוריד הרבה מחומרת המעשים".

אף אני, כערכאת הערעור של בית הדין למשמעת, איני יכול לומר אלא שטענה זאת לא הוכחה. המערער אף לא עשה כל נסיון להוכיח את הטענה, לא במהלך המשפט הפלילי ואף לא במהלך הדיון המשמעתי, ובכלל זה אף לא בטעון לעונש. והרי היו בפניו דרכים שונות להוכיח את טענתו, אפילו בהעדר המסמכים שנתפסו על ידי המשטרה. למשל, המערער לא זימן לבית המשפט או לבית הדין למשמעת אף נזקק אחד מתושבי מעלות אשר, לטענתו, קיבלו כספים או טובין ממנו (ולא, להבדיל, מן המועצה המקומית או משרד העבודה והרווחה), ואף אדם אחד שיעיד על כספים שהועברו על ידי המערער לפרוייקטים שונים לתועלת הציבור; הוא אף לא העיד שניסה לאתר נזקקים כאלו או אנשים שהיו קשורים לפרוייקטים כאלה ולא הצליח בכך; הוא לא ציין שמות של פרוייקטים אליהם העביר כספים; הוא לא זימן את אנשי המשטרה שתפסו את המסמכים, או אנשי המשטרה שחקרו אותו, למסירת עדות; והוא אף לא זימן לעדות את מיכל נווה, שאת שמה כתב על גבי שיקים אחדים, כדי שתעיד לאיזו מטרה נעשה הדבר. מכל מקום, הדיון לפני לא נועד לקבוע עובדות, ואין לי יסוד לקבוע או להניח כי הכספים שהמערער הפקיד בחשבוננו, והסחורות שהוא קיבל מחנויות שונות תמורת השיקים שזייף, לא נועדו לשימוש הפרטי.

6. יתר הטענות שהועלו בערער לפני הועלו גם כטענות לעונש בפני בית הדין למשמעת. טענות אלה מדברות בעיקר על המחיר הכבד שהמערער ומשפחתו שילמו בגין העבירות שעבר.

לפי הטענות, כאשר התגלתה הפרשה במעלות, הוא ובני משפחתו סבלו השפלה רבה; הוא נאלץ להתפטר מעבודתו במעלות, ללא פיצויי פיטורים, ולעקור לנהריה; הוא סבל מריצוי העונש שהוטל עליו בעבודות שירות; הוא ומשפחתו עברו תקופה קשה עד שנקלטו בנהריה והוא השתקם בעבודה החדשה בשירות המדינה; בינתיים הוא עבר גם ארוע לב. זה שמונה שנים, מאז נחשפה הפרשה, שהוא סובל עקב פרשה זאת. להרגשתו הוא שילם כבר מחיר כבד ומספיק על העבירות שביצע. מאז הוא עובד, זה שמונה שנים לערך, במסירות ובהצלחה בשירות המדינה עם נוער עבריין. כשהתקבל לשירות המדינה הוא הודיע לממונה עליו (דבר השנוי במחלוקת) על החשד הפלילי נגדו.

מכל מקום, אין הצדקה להוסיף כיום, לאחר זמן כה רב מאז ביצוע העבירות, עונש כה כבד של פיטורים, במיוחד כשאין בטחון כי יצליח, בגילו, למצוא מקום עבודה מתאים אחר.

טענות אלה, בעיקרן, הועלו גם בפני בית המשפט השלום, בהליך הפלילי נגד המערער, ואף השפיעו עליו שלא למצות את הדין. אף בית הדין למשמעת נתן דעתו, כפי שציין בגזר הדין, לנסיבות המקלות. עם זאת, הוסיף בית הדין "מעשיו של הנאשם הם כה חמורים, שאין מקום שימשיך לשרת במסגרת השירות הציבורי".

אכן אין ספק שהמעשים חמורים מבחינות אחדות. מדובר במספר רב של מקרים, במשך תקופה ממושכת, והם נפסקו רק כשהפרשה נחשפה. המעשים חמורים, לא רק משום שהמערער עבר באופן מודע ובוטה על החוק הפלילי, תוך הפרת אמון שניתן בו, אלא גם משום שהוא פגע בשורה ארוכה של נזקקי סעד. אכן, מבחינה מסויימת, ככל שקשה הפגיעה של עובד הציבור בקופת הציבור, קשה ממנה הפגיעה בנזקק סעד הממתין לשיק בסך מאה או מאתיים ש"ח, שהוא זקוק לו, למשל, לצורך ביגוד או הנעלה. המערער זייף הרבה שיקים כאלה כדי להפקיד את הכסף בחשבון הפרטי שלו בבנק או כדי לרכוש בעצמו מצרכים שונים.

אכן, המערער נשא את עונשו בהליך הפלילי. אולם עכשיו מדובר בהליך משמעותי. יש הבדל מהותי בין הליך פלילי לבין הליך משמעותי, מבחינת התכלית ומבחינות נוספות. ראוי, לדוגמה, עש"מ 5282/98 מדינת ישראל נ' תמר כתב (טרם פורסם). אמצעי המשמעת בהליך המשמעותי, אף שמבחינתו של עובד המדינה כמוהו כעונש, לא נועד להעניש אלא, בעיקר, להגן על התפקוד הראוי ועל התדמית הנאותה של השירות הציבורי. לפיכך השאלה היא מהו האמצעי הראוי, בהתחשב בנסיבות המקרה, כדי לשרת תכלית זאת. במקרה שלפנינו, השאלה העיקרית היא, אם ראוי שעובד המדינה, שעבר את העבירות שהמערער הורשע בהן, ימשיך בשירותו כעובד המדינה. מה יהיה המסר מבחינת הציבור הרחב? איך ישפיע הדבר על מילוי תפקידו? מה האמצעי הנדרש כדי להרתיע אחרים בשירות הציבורי מפני מעשים כאלה?

לדעתי, בנסיבות המקרה לא יהיה זה נכון שהמערער ימשיך לעבוד בשירות המדינה. המסר מבחינתו של שירות המדינה צריך להיות ברור, בגושפנקא של בית משפט זה, שעובד המדינה העובר עבירות כאלה, תוך פגיעה חמורה באמון שניתן בו ובאזרחים הנזקקים לשירותו, אין לו יותר מקום בשירות המדינה. הפיטורים, כפי שגזר בית הדין למשמעת, הם אמצעי ההולם את הנסיבות והתכלית. אכן, המערער שילם ועדיין הוא משלם מחיר כבד על העבירות שביצע, אך האינטרס הציבורי גובר ומחייב את הפיטורים. כך פסק בית משפט זה במקרים דומים גם בעבר. ראוי, לדוגמה, עש"מ 8/83 מדינת ישראל נ' שחאדה, פ"ד לח(1) 305. לפיכך אני דוחה את הערעור נגד ההחלטה של בית הדין למשמעת לפטר את המערער משירות המדינה, תוך תשלום פיצויי פיטורים מלאים, ולפסול אותו משירות המדינה לתקופה של חמש שנים.

7. המערער ביקש שאם ערעורו יידחה, יעוכב הביצוע של הפיטורים לתקופה של חצי שנה לערך, עד לסיום שנת הלימודים, כדי לאפשר לו להיערך לקראת הפיטורים, ובין היתר לחפש מקום עבודה אחר. ביקשתי את תגובת המדינה לבקשה זאת. התשובה, שהגיעה בכתב לאחר שבקשת המערער נשקלה, הינה שלילית. עמדת המדינה היא, שיש לאמץ את ההחלטה של בית הדין למשמעת, לפיה המערער יפוטר אלתר. לאחר ששקלתי את בקשת המערער הגעתי אף אני למסקנה כי לא יהיה זה ראוי לאפשר למערער להמשיך בעבודתו בשירות המדינה עד לסיום שנת הלימודים. לפיכך אני מחליט כי הפיטורים ייכנסו לתוקף ביום 28.2.99.

התוצאה היא כי הערעור נדחה, כפוף לכך שהפיטורים של המערער ייכנסו לתוקף ביום 28.2.99.

ניתנה היום, כ"ט בטבת תשנ"ט (17.1.99).

2/ס מנהל מחלקת ערעורים במחלקה המשפטית בנציבות מס הכנסה ועוזר לנציב מס הכנסה - ניגוד עניינים - התנהגות שאינה הולמת עובד מדינה ואינה הוגנת

בפני : עו"ד שלמה גוברמן - יו"ר
גב' רות בר יוסף - חברה
מר אלי פלג - חבר

התובעת : עו"ד חגית מאק-קלמנוביץ, פרקליטות המדינה, משרד המשפטים

הנאשם :

ב"כ הנאשם : עו"ד ד"ר יעקב וינרוט

נפסק: בית הדין זיכה את הנאשם ולא מצא אותו כמי שהיה במצב של ניגוד עניינים, בכך ששיגר פקסים לפרקליטות מחוז חיפה בעניין מלון גולן וקיים שיחות טלפוניות עם הפרקליטות, שעה שאביו משמש רואה חשבון של המלון.

גזר - דין

1. דין ניגוד עניינים :

(א) בשנת 1987 פרסם נציב שירות המדינה דאז, מר מאיר גבאי, את הודעת נציבות שירות המדינה מס' מז/81: כללי אתיקה לעובדי המדינה. קובץ זה הוצג בהודעה כ"מהווה ריכוז כללי ההתנהגות על רבדיהם השונים והוא כולל את ההוראות הכתובות ואת אלו שאינן כתובות, כאמור. הקובץ הוא פרי עבודה של ועדה מיוחדת בנציבות שירות המדינה יחד עם צוות משפטים של משרד המשפטים. כללי אתיקה אלה אושרו על ידי ועדת שירות המדינה וקיבלו את ברכת היועץ המשפטי לממשלה.

על פי סעיף 2 לפתיח של "קובץ כללי התנהגות של עובדי המדינה", שהוא קובץ כללי האתיקה הנזכרים לעיל - "האיסורים והחובות שבקובץ זה מוטלים הן על עובד המדינה באופן ישיר והן בהפעלת סמכותו לגבי אחרים". פרק י' של הקובץ דן ב"ניגוד אינטרסים וטוהר המידות".

סעיף 10.01 שבו קובע לאמור :
"לא יהיה לעובד המדינה בין לעצמו ובין על ידי קרובו, סוכנו או שותפו עניין אישי או תועלת כתוצאה ממילוי תפקידיו ולא יבוא לידי מצב של ניגוד אינטרסים בין מילוי תפקידיו לבין ענייניו האישיים".

סעיף 10.03 קובע לאמור :
"לא ישתתף עובד המדינה בתהליך קבלת החלטה בנושא שיש לו או לקרובו סוכנו או שותפו עניין אישי בו".

וסעיף 10.04 קובע :
"עובד המדינה אשר מוטל עליו לטפל בענייניו של אדם אשר היו או יש ביניהם קשרי עבודה, חברות, משפחה או כל קשר אחר ואשר יש חשש כי עקב כך יושפעו שיקוליו המקצועיים, יפסול את עצמו מלטפל בעניין ויודיע על כך לממונה עליו".

דיון מקיף ומאלף בסוגיה הנדונה מובא במאמרו של טנה שפניץ וורדה לוסטהויז :

"ניגוד עניינים בשירות הציבורי" - ספר אורי ידן, מאמרים לזכרו, תש"ן, כרך ב', עמ' 315-355. כמו כן ראו מאמרו של פרופ' אהרון ברק: "ניגוד עניינים במילוי תפקיד" - משפטים כרך י' (תש"ס) עמ' 11-16, שעליו הצביע הסניגור המלומד.

(ב) האם פעולות שעשה הנאשם העמידו אותו בניגוד עניינים שהוא בגדר האיסור שבקובץ כללי האתיקה, כפי שטוענת התובעת הנכבדה, עו"ד מאק-קלמנוביץ - או שמא אותן פעולות אינן נכללות בגדר אותו איסור מחמת אופיין הטכני - כפי שטוען ב"כ של הנאשם עו"ד וינרוט. על כך נדון בפסק דין זה.

2. העובדות:

כמעט שאין מחלוקת בין הצדדים על העובדות בעניין שלפנינו, ואלה הן, כעולה מכתב התובענה ומחומר הראיות:

(א) במועד שבו התרחשו האירועים נשוא התובענה - בשנים 1992-1994 - שימש הנאשם כמנהל מחלקת הערעורים במחלקה המשפטית בנציבות מס הכנסה. הממונה עליו היה מר דורון לוי, היועץ המשפטי לנציבות וסגן נציב מס הכנסה. כאשר מונה מר לוי לנציב מס הכנסה, נתמנה הנאשם, במרס 1994, להיות עוזר לנציב.

(1/ב) ביום 23.8.92 הגישה חברת מלונות כינרת בע"מ בעלת מלון גולן (להלן - מלון גולן) לבית המשפט המחוזי בנצרת הודעת ערעור בתיק עמ"ה 94/92 על החלטת פקיד השומה טבריה לראות בפנקסי החשבונות של המלון כבלתי קבילים (מסמך ד' במוצב ת/1 - שהוא העתק מתיק ביהמ"ש).

(2/ב) על פי הדין היה על החברה להגיש לבית המשפט, תוך הזמן הנקוב בדין, את נימוקי הערעור. החברה לא עשתה זאת, אלא שרואה החשבון של החברה, מר מיכאל ברזילי, אבי הנאשם, פנה ביום 11.10.92 אל היועץ המשפטי של נציבות מס הכנסה, מר דורון לוי, בבקשה להאריך את המועד להגשת הנימוקים לבית המשפט עד 30 ימים לאחר היום שבו יסיים מר לוי את טיפולו בעניין של המלון (מוצג ת/1 - יב).

(3/ב) הפניה אל מר לוי נעשתה על יסוד העובדה שאותה שעה ריכז מר לוי ועדה מיוחדת לעניין קבילות של ספרי חשבונות של נישומים ופסילתם.

(4/ב) במגעים שקיים רו"ח ברזילי עם מר לוי, ולרבות ישיבה משותפת (ראה מוצג ת/1 עד יב) החליט האחרון לבדוק את העניין של המלון לגופו, והסכים לדחות את המועד להגשת נימוקי הערעור על ידי המלון עד תום 30 ימים לאחר שיסיים את הבדיקה.

(ג) ביום 4.11.92 החליט בית המשפט המחוזי בנצרת - שלא בנוכחות אף אחד מן הצדדים - לדחות את הערעור ולסגור את התיק (מוצג ת/1 י').

(ד) ביום 13.11.92 הגיש המלון לבית המשפט בקשה לביטול פסק הדין (המ' 172/92) (מוצג ת/1 - י"א). בבקשה צוינה הסכמתו של מר דורון לוי להארכת המועד

להגשת נימוקי הערעור בתיק 94/92 - עד לסיום טיפולו בעניין (סעיף 2 לבקשה), אלא שהמלון לא קיבל ממר לוי את אישורו בכתב על כך (סעיף 3).

בסעיף 6 לבקשה לביטול לפסק הדין נאמר:
"בקשה זו הנה בהסכמת מר דורון לוי - היועץ המשפטי של נציבות מס הכנסה".

ה) יצוין, כי בכל האירועים עד כה לא הייתה שום התייחסות למעורבות כלשהי מצד הנאשם.

1/ו) בשוליים של העתק הבקשה שהועברה לפרקליטות מחוז חיפה, מופיעה תרשומת - כנראה של מר עמיאל וגנר, שהיה הממונה על המחלקה הפיסקלית בפרקליטות מחוז חיפה. בתרשומת נאמר:

"המערער לא הגיש עד עצם היום הזה נימוקי ערעור ולכן אין שום סיבה להיעתר לבקשה זו ואני מתנגד לה".

עמדה זו היא תמוהה, שכן מה יותר פשוט היה למר וגנר מלהרים טלפון אל מר דורון לוי ולברר איתו את העניין. אך העד וגנר לוי ולא נשאל בחקירתו לפנינו מדוע נמנע מלעשות כן.

2/ו) ביום 2.2.93 מקיים בית המשפט המחוזי בנצרת דיון בבקשה. התייצבו רק נציגי המשיב, עו"ד וגנר ועו"ד דורון מפרקליטות מחוז חיפה. בית המשפט מחליט לדחות את הדיון ליום 23.2.92.

3/ו) ביום 14.2.93 חתם מר דורון לוי על הודעה לבית המשפט המחוזי בנצרת בתיק המרצה 172/92 - הבקשה לביטול פסק הדין בתיק 94/92. בהודעה זו מודיע מר לוי, כי הוא מסכים לבקשת הביטול וכי הוא מאשר את האמור בסעיף 6 לבקשה, שנוסחו הובא לעיל בפסקה (ד). הודעה זו מוגשת לבית המשפט, ביום 21.2.93, ע"י המשרד של רו"ח מיכאל ברזילי (מוצג ת/1 - יז ו-טז).

4/ו) בתאריך לא ידוע, בין 14.2.93 לבין 22.2.93, הורה מר דורון לוי לנאשם לשגר בפקס למר וגנר מפרקליטות מחוז חיפה את ההודעה הנזכרת בפסקה (3/ו), והנאשם שלח את הפקס - מוצג ת/5 ב ו-ג. ראו גם עדותו של מר לוי, בעמ' 103 שורה 10 ואילך. יש מקום לשער, כי הוראתו של מר לוי באה על יסוד פניה אליו מאת רו"ח ברזילי, לקראת הדיון שהיה קבוע בבית המשפט ליום 23.2.93. עדות ישירה בעניין זה אין לפנינו, שכן העדים לא זכרו את הפרטים בנידון. הנאשם בעדותו (פרוט' עמ' 126) מציין, כי לא דיבר עם וגנר ולו שיחה אחת בעניין מלון גולן.

ז) ביום 3.3.93 מוגשת לבית המשפט בקשת מלון גולן להארכת המועד להגשת נימוקי הערעור (מוצג ת/1 - כ). הבקשה מציינת כי הנה בהסכמת היועץ המשפטי של נציבות מס הכנסה. בית המשפט מחליט לדחות את המועד ליום 1.6.93 וקובע קדם משפט ליום 8.6.93.

1/ח) ביום 27.5.93 פונה מלון גולן לבית המשפט בבקשה להאריך את המועד להגשת נימוקי הערעור - ליום 31.7.93. הבקשה מנומקת כך:

1. "בעקבות ישיבה עם היועץ המשפטי של נציבות מס הכנסה, עו"ד דורון לוי, הוסכם שימונה איש מטעמו שיבדוק לעומק את טענותינו.

2. למרות תזכורת שנשלחה ליועץ המשפטי עוד ביום 15.3.93, טרם הספיק להתפנות מעיסוקיו ולטפל בבקשתנו.

3. נראה שהעניין יוכרע מחוץ לכותלי בית המשפט."

ח/2) העתק מן הבקשה האמורה מעבר לפרקליטות מחוז חיפה ומטפלת בו גב' מ. גינסברג, סגן בכיר ראשון לפרקליט המחוז. היא מטלפנת אל הנאשם, שהיה אותה שעה, כזכור, הממונה על הערעורים. הנאשם בעדותו (פרוט' עמ' 126, שורה 17 ואילך) אומר שגב' גינסברג ביקשה אותו באותה שיחה לברר אצל מר דורון לוי מהי עמדתו כלפי הבקשה. הנאשם "מכניס את ראשו" ללשכתו של מר לוי ולפי תשובתו הוא משגר ביום 2.6.93, אך מכניס בו שינויים אלה:

אחרי שם הנמען "פרקליטות מחוז חיפה" נוסף "לידי עו"ד וגנר", וכן הוספה המילה "תזכורת" בראש השדר. יש לשער, כי שיגור זה נעשה בעקבות דרישה של גב' גינסברג לקבל את עמדתו של מר דורון לוי לקראת הדיון בבית המשפט.

ט) לאחר שורה של דחיות נוספות, הושג הסכם בין הצדדים מחוץ לכותלי בית המשפט. מלון גולן חזר בו מן הערעור בתיק 94/92 והערעור בוטל ביום 22.6.94 (מוצג ת/1 נ-כט).

3. טענות המדינה:

המדינה טוענת - הן בתובענה והן לפנינו מפי באת כוחה, גב' מאק-קלמנוביץ, שטענה לפנינו בכשרון - כי הנאשם העמיד את עצמו במצב של ניגוד אינטרסים כאשר שיגר את הפקסים לפרקליטות מחוז חיפה בעניין מלון גולן וקיים שיחות טלפון עם מר וגנר וגב' גינסברג מפרקליטות מחוז חיפה. עוד טוענת ב"כ המדינה, כי הנאשם צריך היה "למזער את הנזק" על ידי כך שהיה עליו להודיע להם כי אביו, מר מיכאל ברזילי, הוא רואה החשבון של מלון גולן. בתמיכה הפנתה אותנו התובעת המלומדת לאסמכתאות המציינות את חובתו של עובד המדינה להימנע מלהיכנס למצב של ניגוד עניינים.

עמדת התביעה כורכת יחדיו הן את מעשיו של הנאשם והן את פעולתו של הממונה עליו, מר דורון לוי. בעיניה, זה כן זה אשמי במה שעשה הנאשם, והוא: שפעל בעניין שלאביו, רואה החשבון היה קשר מקצועי עם הנישום, מלון גולן. התובעת המלומדת אף בנתה בסיכומיה סצנריו, שלפיו הנאשם בוודאי היה בקשר עם אביו בעניין מלון גולן ושלצורך זה הוא נטל את חלקו במשלוח שני הפקסים בימים 2.6.93 ו-6.6.93, שכן אם לא תאמר כן, איך יתכן שהנאשם זכר ביוני '93 שהנושא מלון גולן נמצא בטיפולו של דורון לוי שלראשונה נחשף אליו לפני כל כך הרבה זמן, בפברואר '93?

התובעת מטילה ספק באמיתות עדותו של מר דורון לוי, כאשר העיד לפנינו, שהוא הוא אשר הורה לנאשם לשלוח את הפקס הראשון וכי ככל שזכור לו - הוא אשר הורה לו ביוני לשגר את הפקס עם ההודעה, שמר לוי טרם סיים את בחינתו של עניין מלון גולן ושלפיכך הוא מסכים לבקשת הארכה שהגיש המלון.

4. טענות הסניגוריה:

עו"ד ד"ר וינרוט, שטען בטוב טעם ודעת, אמר כי האיסור החל על עובדי המדינה שלא להיכנס למצב של ניגוד אינטרסים, מתייחס למקרה שבו עובד המדינה מפעיל שיקול דעת או מפעיל את סמכותו. האיסור אינו חל כאשר עובד המדינה עושה פעולה טכנית או, כלשונו של הסניגור המלומד - "מעשה קוף בעלמא", כמו במקרה שלפנינו, כאשר הנאשם עשה פעולה לבלרית של שיגור הודעתו של דורון לוי בפקס על פי הוראתו של האחרון.

יצוין, כי מר דורון לוי, נציב מס הכנסה, אשר העיד לפנינו, אישר כי הוא הוא אשר הורה לנאשם לשגר את הפקס, והוא הוא אשר הורה להשיב לפרקליטות מחוז חיפה את דבר הסכמתו לדחיית המועדים.

יש להוסיף, כי הן הנאשם והן מר דורון לוי ציינו את קנאותו של הנאשם שלא לטפל בשום עניין אשר משרדו של אביו, רוי"ח ברזילי, היה כרוך בו בתוקף היותו רואה חשבון של תאגידים רבים.

לטענת הסניגור המלומד, לא עשה הנאשם שום דבר הנוגד את החוק או את המוסר, והוא הפנה אותנו לעדותם של ד"ר אלתר ומר יוליוס, אשר סברו כן. לכל היותר ניתן לראות במעשיו של הנאשם פגם אסתטי, אך לא פגיעה באתיקה של עובדי המדינה.

5. עמדת היועץ המשפטי לממשלה :

התובענה שלפנינו היא תוצאה של קובלנה שהגיש היועץ המשפטי לממשלה לפי סעיף 32 לחוק שירות המדינה (משמעת) התשכ"ג-1963, הקובלנה היא חלק מהחלטה שקיבל היועץ ביום 29.4.98, הן לגבי מר דורון לוי והן לגבי הנאשם ועובד אחר.

אשר לדורון לוי, קבע היועץ המשפטי לממשלה, לעניין מלון גולן, כי "פעולותיו בנדון, שעה שהסכים לבטל את פסק הדין שניתן בבית המשפט כנגד הנישומה, ולאחר מכן לבטל את פסילת ספריה, היו חריגות. ככל שהבעת עמדה מצידו התחייבה מתפקידו, היה לוי לעשות כן בפני הגורמים המטפלים בתיק (פרקליטות המחוז ופקיד השומה), אך לא להתערב באופן אישי ולפעול כפי שפעל".

אין בהחלטה זו אף לא מילה אחת על כך שהיה פסול בהוראה שנתן דורון לוי לנאשם לשגר את השדרים לפרקליטות מחוז חיפה, נוכח מעורבותו של אביו של הנאשם כרואה חשבון של מלון גולן.

בהחלטת היועץ המשפטי לממשלה מודגש, כי "לא נמצאו ראיות לעבירות פליליות מצד מי מן המעורבים".

לפיכך החליט היועץ המשפטי "להמליץ בפני שר האוצר על נקיטה כלפי הנציב בהליך לפי סעיף 31 לחוק שירות המדינה (משמעת), לאחר שימוע כדין".

וזה לשון הסעיף האמור :

"31. (א) שר או מנהל כללי רשאים, בשל מעשה או מחדל של עובד שיש בהם משום עבירת משמעת, לנקוט כלפי העובד באחת מאלה :

(1) התראה ;

(2) נזיפה.

(ב) שר או מנהל כללי לא ינקטו באמצעי כאמור אלא לאחר שניתנה לעובד הזדמנות להביא טענותיו לפנייהם או לפני מה שהם הסמיכו לכך.

(ג) אמצעי כאמור בסעיף זה לא ייחשב כאמצעי משמעת לעניין סעיף 62."

פירושה של הוראת סעיף קטן (ג) הוא שמשנקט השר או המנהל הכללי בהתראה או בנזיפה כלפי עובד, הרי שאין מניעה להעמיד את העובד לדין משמעתי לפני בית הדין למשמעת ולהטיל עליו אמצעי משמעת הולם, מאלה המפורטים בסעיף 34 לחוק.

שר האוצר הטיל על המנהל הכללי של משרד האוצר יחד עם נציב שירות המדינה לקיים את ההליך לפי סעיף 31 לחוק, ולאחר שמר דורון לוי טען לפנייהם את טענותיו, הם החליטו - כפי שהעיד לפנינו מר לוי - פרוטוקול עמ' 121 :

"שאין שום מקום (כנראה לנקיטת אמצעי משמעת) ולא פעלתי פעולה שהיא חורגת מהנורמות המקובלות ואין שום מקום להפעיל עלי איזה שהוא הליך משמעת כלשהו, ולמעשה כל ההליכים בהקשר אלי, הן פליליים והן משמעתיים, הסתיימו ללא רבב" (שורות 12 עד 14).

אשר לנאשם, החליט היועץ המשפטי לממשלה לאמור:

"בתיק זה - בו אביו ייצג את הנישומה בפני רשויות המס והגיש את הודעת הערעור לבית המשפט המחוזי - מצא לנכון להתערב בכך שהעביר בעצמו בפקסימיליה שתי בקשות לפרקליטות מחוז חיפה, ואף שוחח עם אנשי הפרקליטות פעמיים באשר לבקשות להארכת מועדים לנישומה, כל זאת בלא שיידע את אנשי הפרקליטות כי הנישומה מיוצגת על ידי א.י. פעולות אלו באות לכאורה בגדר עבירת משמעת, כמובנה בחוק שירות המדינה (משמעת), המצדיקה לכאורה קובלנה לפי סעיף 32 לחוק האמור".

כמו בהחלטה לגבי דורון לוי, כך גם לגבי הנאשם אין בפירוט העובדות שום רמז לחלק שנטל דורון לוי שעליהם נותן הנאשם את הדין בפניו. אין ספק שבמצב העובדות כפי שנקבע בהחלטת היועץ המשפטי לממשלה, מוטל צל כבד על מעשיו של הנאשם. אילו טרחו אנשי הפרקליטות להביא לפני היועץ המשפטי לממשלה את העובדות לאישורן, כפי שהן עולות לפנינו מחומר הראיות, קרוב לוודאי שהחלטתו של היועץ בעניין הנאשם - היתה שונה.

6. הכרעת הדין:

הגיעה השעה שנאמר לנו את דברינו בפרשה שלפנינו.

ברור וידוע שעובד המדינה המכניס עצמו למצב של ניגוד עניינים עובר עבירת משמעת, ואין לנו אלא להפנות לסעיפים 10.01, 10.03, ו-10.04 לקובץ כללי האתיקה לעובדי המדינה שבהם פתחנו את פסק דינו.

אלא שלדעתנו הנאשם לא היה במצב של ניגוד עניינים בעשותו את הפעולות המפורשות בכתב התובענה. ולהלן הנמקותינו:

א) הנאשם פעל פעולה טכנית גרידא כאשר נענה להוראתו של דורון לוי, הממונה הישיר ורם המעלה, לשגר את הפקס עם ההודעה שהכין וחתם עליה. זאת היתה פעולה לבלרית פשוטה. התובעת המלומדת הקשתה ושאלה את דורון לוי מדוע לא הטיל את המטלה על מזכירתו, והוא השיב, כי עדיף שמי שממונה על הערעורים יעשה זאת. מקובל עלינו, כי בנתונים של ישראל (ואף גם של מדינות אחרות) עובדים בכירים עושים פעולות "פשוטות" שגם זוטרים יכולים לעשותן. אין בכך בשום פנים פחיתות כבוד, ויש לשבח עובדים בכירים על נכונותם "להפשיל שרוולים" לעיתים ולעשות פעולות "שחורות", כגון: צילום מסמכים או ביצוע שליחויות, אם הדבר מייעל את העבודה.

הנאשם לא קיבל שום החלטה בעניין מלון גולן: אלה נתקבלו על ידי דורון לוי, הן בפקס הראשון והן בשני. משלוח העתק הפקס ביום 6.6.93 לא היה אלא פועל יוצא ממשלוח אותו פקס מיום 2.6.93 שלא היה אלא אותו גליון, בשינויים מסויימים.

לא נראה לנו כי היה על הנאשם לסרב להוראתו של הממונה עליו. הנסיבות לא הצדיקו סירוב כזה. סירוב למלא הוראה יכול שיהא מוצדק רק אם ההוראה היא בעליל בלתי חוקית, והיא לא היתה כזאת.

יחד עם זאת לא נוכל לשבח לא את דורון לוי ולא את הנאשם על כך שלא היו זהירים די הצורך ולא נתנו דעתם על חזות הדברים שהנאשם נטל חלק - אמנם זעיר - בעניין שאביו היה קשור בו. הנאשם היה צריך לומר למר לוי כי מוטב שהפקס יישלח בידי אדם אחר מעובדי הלשכה המשפטית. זאת היתה צריכה להיות הדרך שבה מר דורון לוי היה צריך לנהוג מלכתחילה. אך הנאשם גם יכול היה להעביר את התפקיד למזכירת הלשכה ולהתרחק מן הביצוע. בכך היה מונע לזות שפתיים אומללה והיה יכול לחסוך מעצמו את עוגמת הנפש של החקירה והמשפט הזה.

(ב) אילו אביו של הנאשם היה בין הבעלים של מלון גולן - שאני. אבל אביו של הנאשם היה רואה החשבון של המלון. לא הובא לפנינו אפילו שמץ של ראיה בדבר טובת ההנאה שנפלה כביכול בחלקו של רואה החשבון מפעולתו של הנאשם. לא הובאה ראיה על שיחה או שיחות שקיים הנאשם עם אביו בנושא מלון גולן. התובעת ציינה לפנינו שאפשר שהיתה התוועדות כזאת. זוהי ספקולציה גרידא שלא נוכל להיות שותפים לה. לא ראינו שלא להאמין לנאשם כאשר העיד לפנינו שלא שאל את אביו בעניין התיק של מלון גולן (פרוטוקול, עמ' 129, שורות 9 עד 19).

(ג) בעיקר מנקרת אצלנו השאלה הבאה: הנאשם מועסק זה שנים אחדות בנציבות מס הכנסה. לאביו, רואה חשבון מיכאל ברזילי, יש לקוחות רבים, שסביר להניח כי פה ושם מגיע עניינם לנציבות. שמענו, הן מפי הנאשם והן מפי של מר דורון לוי, על הקנאות שבה נהג הנאשם למדר עצמו מטיפול בתיקי הלקוחות של אביו. מהו ההסבר שדווקא בתיק מלון גולן ולא בשום תיק אחר נכשל הנאשם וגילה צורך לסייע לאביו? לא הובא לנו אפילו שמץ של הסבר בעניין זה. מכאן שמתחזקת הכרתנו שהנאשם פעל בעניין הנדון פעולה בבלרית-טכנית, ותו לא.

(ד) אילו הובאה לפנינו ראיה, ולו קלושה, על טובת הנאה שיוול היה הנאשם להפיק ממעשיו, כי אז אולי היה מקום להביאו לדין פלילי באשמה של מעילה באמון, עבירה לפי סעיף 284 לחוק העונשין. אך היועץ המשפטי לממשלה ציין, כי לא נתגלו ראיות לעבירות פליליות מצד מי מן המעורבים בפרשה. אז מהו העניין שהיה לנאשם לעמוד בניגוד לו?

(ה) דורון לוי טוהר מכל אשמה, פלילית כמשמעותית. היעלה על הדעת שאנו נרשיע את הנאשם, בעוד שמי שחולל את כל הפרשה, דורון לוי, טוהר כאמור? וכיצד עלינו להבין את הימנעותו של היועץ המשפטי לממשלה מלנקוט בהליכים משמעותיים נגד דורון לוי חרף "זיכוי" בהליך לפי סעיף 31 לחוק המשמעת?

(ו) ההליך בבית המשפט המחוזי בנצרת, שהוא מרכזו של הדיון שלפנינו, צריך לראותו בפרספקטיבה נכונה. כאמור, ההליך דן בערעור של מלון גולן, על פסילת ספריו. משלא הוגשו נימוקי הערעור במועד, דחה בית המשפט את הערעור, ועל כך הגיש המלון בקשה לביטול החלטת בית המשפט. מראשית הפרשה הסכים מר דורון לוי להשעות את ההליך בבית המשפט עד אשר יסיים את בדיקת השומה של המלון. על רקע זה המעשים של הנאשם מקבלים משמעות פעוטת ערך. מעשים אלה לא שינו כהוא-זה את מעמדה ומצבה של המדינה כלפי הנישומה, ובסופו של דבר, סוף המשליך על כל ההליך, המלון משך בחזרה את הערעור.

ז) כתב התובענה ציין את חובתו של הנאשם - שהוא לא עמד בה, לדברי התביעה - ליידע את אנשי הפרקליטות על כך שלמלון גולן יש רואה חשבון שהוא אבי הנאשם. לדעתנו, צדקו הנאשם וכן סניגורו כאשר הגיבו ב"חס וחלילה", שכן אילו הודיע הנאשם כאמור, היה מודה בכך שהיה לו עניין אישי בפעולה שעשה - דבר שהוא הכחיש נמרצות. שנית, הודעה כזאת היתה מתפרשת רק כהזמנה לפרקליטות להטות את הדין לטובת אביו של הנאשם. מכיוון שאנו סבורים שהנאשם פעל פעולה טכנית גרידא, הרי שבנסיבות העניין לא היה מקום להודעה על קשריו של הנאשם עם רואה החשבון של מלון גולן.

ח) כפי שהראינו לעיל, קבל היועץ המשפטי לממשלה על מר דורון לוי על אשר חרג מתפקידו בטפלו בעניין מלון גולן. מר לוי טוהר מכל אשמה. עניינו של הנאשם שורבב לנושא החריגות שבהן הואשם מר לוי. נוכח קביעתם של מנכ"ל משרד האוצר ונציב שירות המדינה שלא דבק רבב במר דורון לוי בפרשת מלון גולן (בין השאר), ונוכח חלקו המכריע של מר לוי בפרשה, אין זה אלא נכון, הוגן וצודק שלא להטיל על הנאשם לשאת באחריות משמעתית בעד מעשיו בעניין מלון גולן.

7. אשר על כן, בשל הצירוף של כל הנימוקים שהובאו לעיל, אנו מזכים את הנאשם מן האשמות שבכתב התובענה.

בנסיבות המקרה אנו ממליצים שהמדינה תשתתף בהוצאות שהוציא הנאשם להגנתו במשפט זה, בהתאם להוראות החלות בעניין זה.

8. הצעות להוראות מפורטות:

אילו קיבלנו את עמדת התובעת כלפי הנאשם, היינו משדרים לציבור עובדי המדינה נורמות שלא ניתן לחיות לפיהן. עובד המדינה נתקל מדי פעם בעשיית פעולות רשמיות כלפי ביתו ובני משפחתו. פקיד שומה שולח טפסים של דו"חות מס הכנסה לבני משפחתו ואף לעצמו! פקיד במשרד הפנים עשוי לעסוק בהוצאת תעודת הזהות של קרוביו.

לכאורה אין שום פסול בעשיית פעולות טכניות כאלה, שאין בהן שיקול דעת. הכל יודעים שאסור לעובד המדינה להפעיל שיקול דעתו בעניין שקשור בו קרובו או שאר בשרו. אך כלום איסור זה חל כאשר אותו קרוב או שאר-בשר נותן שירותים מקצועיים לאדם שעליו מופעלת הסמכות, כגון עורך דין או רואה חשבון? אין ספק שבמקום עבודה רגיש כמו נציבות מס הכנסה דרושה קפדנות רבה למניעת לזות שפתיים. דרושות איפוא הוראות שינחו את עובדי המדינה בעניין זה, ולא די בהוראה העמומה של איסור ניגוד עניינים. יכלנו לנהוג בצדקנות ולקבוע שלעולם לא יפעיל עובד המדינה סמכותו כלפי קרוב משפחה, בין סמכות שבשיקול דעת ובין בלי שיקול דעת. אך כלום הדבר אפשרי ומעשי? אין בידינו הכלים לבחון זאת, שכן במצבים שונים הפתרונות יהיו שונים. טוב תעשה נציבות שירות המדינה וטוב יעשו הממונים בכל היחידות הממשלתיות אם יתנו דעתם על השאלה ויקבעו הוראות כתובות ומפורשות על האסור והמותר בנושא ביצוע התפקיד והפעלת סמכות כלפי קרובי משפחה. ההוראות הקיימות הן רחבות ועמומות, ואין בהן להדריך את עובד המדינה לבל ייכשל חלילה.

בד"מ 94/98

ניתן ביום כ"א בכסלו תשנ"ט - 10.12.98

3/ס

מנהל ענף ומנהל מדור הוצאה לפועל בבית משפט - לקיחת שוחד

בפני: עו"ד רינה גרוס - יו"ר

מר הרצל שושן - חבר

מר שמעון כהן - חבר

התובע: עו"ד יוסי גוולי

הנאשם:

ב"כ הנאשם: עו"ד סלין נהיר

נפסק: הנאשם, מנהל ענף ומנהל מדור בבית המשפט ברחובות, הורשע בבית משפט השלום בנתניה על שלושה אישומים של לקיחת שוחד. על כן הועמד לדין בפני בית הדין למשמעת, הורשע בעבירות לפי סעיף 17(3), (4) ו-(6) לחוק שירות המדינה (משמעת) התשכ"ג 1963. בית הדין הטיל את אמצעי המשמעת הבאים:

א. פיטורים לאלתר, תוך תשלום גימלה, אך ללא המענק.

ב. פסילה לשירות המדינה לצמיתות.

נימוקים: במעשיו איבד הנאשם את עולמו והתוצאה המתחייבת היא הוצאתו משירות המדינה.

על גזר הדין של בית הדין למשמעת ערער הנאשם לבית משפט העליון. ערעורו נדחה מן הטעם שאין להשאיר עובד מדינה שעבר עבירה חמורה כל כך בשירות המדינה.

גזר-דין

1. בית הדין הרשיע את הנאשם, לפי סעיף 61ג' לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג 1963 - (להלן החוק), לאחר שהורשע בבית המשפט בכמה הליכים ובמספר שלבים (ת.פ. 883/93, ע.פ. 99/97, רע"פ 2699/97) ב-3 עבירות של לקיחת שוחד - עבירה בניגוד לסעיף 290 לחוק העונשין, תשל"ז 1977, כמפורט בכתב התובענה שמיום 8.4.92, והוטל עליו שם עונש של 36 חודשי מאסר, המחצית לריצוי בפועל והמחצית על תנאי, וזאת לאחר שבית המשפט של ערעור החליט לבטל את עונש הקנס שהוטל על הנאשם בבית המשפט בדרגה ראשונה. יתר ערעוריו - נדחו.
2. הסניגור המלומד, עו"ד ש. ציפורי, הגיש לבית הדין תיק עבה מאוד שבו אסף חומר לרוב לזכותו של הנאשם, ובו - בין השאר - תעודות הערכה, מכתבי תודה לנאשם, 40 תעודות מחלה בתקופה שמאז 30.11.92 (כחצי שנה לאחר הגשת כתב האישום), וכן 4 "עדויות" אופי שכתבו בזמן האחרון ביותר, הפותחות במילים "לצערי נבצר ממני להגיע לישיבת בית הדין..." - והמבין יבין - ועוד "נתונים כלכליים וסוציאליים". גם מר שמואל לוי, יו"ר ועד העובדים הארצי של מערכת בתי המשפט, פותח את מכתבו, מתאריך 26.11.98, במילים "לצערי, נבצר ממני להגיע לישיבת בית הדין בעניינו של מר אסולין יעקב..." (!?).
3. בית הדין שמע את עדותו של עד הגנה אחד, וכן את עדותו-סיכומו של מר אסולין עצמו. טענה אחת מרבות, חשובה ביותר - לכאורה - בפי הסניגור המלומד, לאמור שזה עתה הוצעה ופורסמה הצעת-חוק, לפיה בית הדין לא יוכל עוד לפגוע בגמלאותיו של הנאשם עם פיטוריו. דא עקא, שבדקנו ומצאנו שזאת הצעת חוק פרטית של חבר הכנסת, ולא הצעת הממשלה של המעביד, לא ידוע אם זו אכן תתקבל ותהיה לחוק, כך שבית הדין אינו יכול להתחשב בה.

4. התובע המלומד, עו"ד י. מזרחי, הגיש לבית הדין 5 פסקי דין ; נה/ג, נח/11, נח/38, עש"מ 5/80 ועש"מ 5282/98, שבכולם הוטלו על נאשמים בשוחד אמצעי המשמעת של פיטורים לאלתר, באחד מהם נקבע שלילת הפיצויים והגימלה כאחת, ב-3 אחרים נקבע שלילת הפיצויים ולא נאמר מאומה באש לגימלות, ובאחד מהם - האחרון, פסק דין בערעור בעליון, שניתן לפני ימים לא רבים - קיבל הנאשם את הפיצויים אך זאת לאחר שבית המשפט העליון, בערעור, הוא שהחליט - בניגוד לבית הדין שפסק אחרת - על הפיטורים.

5. באחד מפסקי הדין שבמשפטו של הנאשם דנן, מר יעקב אסולין, (ע.פ. 99/97 הנ"ל) בעמ' 19 אומר בית המשפט: "התוצאה המתחייבת מפסק-הדין היא כמובן שהמערער איבד את עולמו ומוצא עצמו מחוץ לשירות הצביוני, הדבר הזה הוא כמובן פועל יוצא ממעשיו..." נראה לבית הדין שלאור ההרשעה המשולשת בשוחד אין - אמנם - מנוס מלפטור את הנאשם משירות המדינה, וגם לפסוק על בסילתו לשירות המדינה לצמיתות, ולו מהסיבה שאין זה הוגן - בלשון המעטה - להטיל את ה"משימה" הזאת על מי שעוסקים בקבלת עובדים לשירות המדינה, אם מר אסולין יציג מועמדות לתפקיד כלשהו.

6. באשר לתנאי הפרישה, מר אסולין הוא בעל ותק רב, החל מ-2.4.68, בן 55 כיום. נציג המשרד, מר סעיד אבו זלאם הנכבד, הציע לתת לו את מחצית הגימלה החל מעת הגיעו לגיל 60, כשהתובע המלומד הציע שלילה מוחלטת של הגימלה וגם של הפיצויים. בית הדין קיבל - אבל - לתשומת ליבו את מצבו הכלכלי של מר אסולין, והתרשמנו מאוד גם ממה שאמר בית המשפט של ערעור (ראה סעיף 1 סיפא לעיל) שהוא מבטל את הקנס שהוטל על הנאשם על ידי בית המשפט בדרגה ראשונה, וזאת - לדבריו - "לפנים משורת הדין... לאור תקופת המאסר לריצוי בועל אותו עליו לרצות". נראה לבית הדין שהדברים האלה מצדיקים שגם בית הדין ינהג לפנים משורת הדין באשר לגימלותיו של הנאשם, גם כדי שלא לפגוע בפרנסת המשפחה. הנאשם הציג לנו גם את תלוש משכורתו לחודש אוקטובר 1998, בסך 4,209.98 ש"ח ברוטו, 2,153.27 ש"ח נטו, כשהניכויים כוללים החזרי הלוואות חודשי בסך של כ-1,000 ש"ח וכן ביטוח "דיקלה" (בריאות) בסך 236 ש"ח.

7. לאור אלה נראה לבית הדין שלא לפגוע בגימלתו של הנאשם עם פיטוריו, אלא רק לשלול ממנו את המענק, המתלווה אם מגיע על פי דין - לפרישה לפני הזמן, אך מר אסולין אינו פורש אלא מפוטר על ידי בית הדין במסגרת אמצעי משמעת על העבירות שהורשע בהן, כך שאינו ראוי - בשום פנים ואופן - למענק.

לסיכום, בית הדין מחלט להטיל על הנאשם, מר יעקב אסולין, את אמצעי המשמעת של;

א. פיטורים לאלתר; למפוטר תשולם הגימלה החודשית המגיעה לו על פי דין, אך ללא המענק.

ב. פסילה לשירות המדינה לצמיתות.

בד"מ 121/97

20.12.98 ניתן ביום

על החלטתו של בית הדין למשמעת ערער הנאשם לבית המשפט העליון - עש"מ 590/99.

להלן פסק הדין של בית המשפט העליון:

בית המשפט העליון

עש"מ 590/99

בפני: כבוד השופט י' זמיר

המערער: יעקב אסולין נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר-דינו של בית הדין למשמעת של עובדי מדינה בתיק מס' 121/97 מיום
20.12.98

תאריך הישיבה: י"ב באדר תשנ"ט (28.2.98)

בשם המערער: עו"ד נאוה פנקס

בשם המשיבה: עו"ד שרית טובבין

פסק-דין

1. המערער, כבן 55 שנה, עבד בשירות המדינה קרוב לשלושים שנה. הוא עבד בבית משפט השלום ברחובות. במשך שנים רבות כיהן כמנהל מדור הוצאה לפועל בבית משפט זה.

בשנת 1992 נפתחה חקירה נגד המערער בחשד שנטל שוחד. הוא הועמד לדין פלילי בפני בית משפט השלום בנתניה. לקראת סוף שנת 1996 הרשיע אותו בית משפט השלום בשלושה אישומים של לקיחת שוחד, בניגוד לסעיף 290 לחוק העונשין, בקשר למילוי תפקידו בבית המשפט. בגזר הדין אמר בית המשפט, בין היתר, כך:

"יש להתייחס בחומרה לכך שעבירות אלה נעברו למעשה בין כותלי בית המשפט, על ידי אחד הפקידים, מקום שאיש לא מצפה שתהיה שחיתות. טוהר המידות הנדרש מעובדי בית המשפט גבוה מזה שנדרש מעובדים בכל מערכת אחרת. על עובדי בית המשפט לשמש אות ומופת לאחרים, כאשר בין כותלי המוסד בו הם עובדים בא הציבור לבקש צדק. מעשיו של הנאשם פגעו קשה בתדמיתה של מערכת המשפט.

חמורה בעיני פי כמה העובדה שלא מדובר בפקיד זוט וחסר סמכויות, כי אם בפקיד בדרגה בכירה ביותר ששלט על ניהול לשכת ההוצאה לפועל, היה בקשרי עבודה עם קהל רב שהיה נתון לחסדיו, וככזה רמת המוסר שנדרשה ממנו היתה גבוהה עוד יותר. הלכה פסוקה היא שככל שדרגתו של מי שסרח גבוהה יותר, כך צריך להיות העונש חמור יותר".

מן הצד השני, אמר בית המשפט, הוא לוקח בחשבון שיקולים שונים לטובת הנאשם: מסירותו לעבודה, משך הזמן מאז בוצעו העבירות, ועוד. בסופו של דבר גזר בית המשפט את עונשו של הנאשם למאסר בפועל של 18 חודשים ומאסר על-תנאי של 18 חודשים, נוסף לקנס בסך 20,000 ש"ח.

בית המשפט המחוזי דחה את הערעור על ההרשעה ועל עונש המאסר, אך "לפנים משורת הדין" ביטל את הקנס. בין היתר אמר בית המשפט המחוזי כך:

"בל נשכח את מעמדו ותפקידו של המערער במערכת בתי המשפט ואת הנזק אשר נגרם על ידי המערער במעלו באמון ובכוח המשרה אשר הופקדה בידו. בית המשפט קמא לקח בחשבון את עברו הנקי של המערער והיותו עובד חרוץ ומסור, וכי עצם הרשעתו בדין ונסיבות מעצרו פגעו קשות במערער.

התוצאה המתחייבת מפסק הדין היא כמובן שהמערער איבד את עולמו ומוצא עצמו מחוץ לשירות הציבורי. הדבר הזה הוא כמובן פועל יוצא ממעשיו של המערער".

בקשתו של המערער לרשות ערעור לבית משפט זה נדחתה. המערער ריצה את עונש המאסר שהוטל עליו.

2. בחודש אוגוסט 1997 הוגשה נגד המערער תובענה בפני בית הדין למשמעת של עובדי המדינה. בית הדין, בהסתמכו על סעיף 61 לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963, הרשיע את המערער בעבירות משמעת לפי הסעיפים 17(3), 17(4) ו-17(6) לחוק זה.

בית הדין החליט (ביום 20.12.98) להטיל על המערער את אמצעי המשמעת הבאים:

(1) פיטורים לאלתר; למפוטר תשולם הגימלה החודשית המגיעה לו על פי דין, אך ללא המענק.

(2) פסילה לשירות המדינה לצמיתות.

ביום 5.5.98 הושעה המערער מעבודתו בשירות המדינה, על פי החלטה של נציב שירות המדינה, ולאחר שניתן גזר הדין על ידי בית הדין למשמעת הוא פוטר מעבודתו.

3. המערער הגיש לבית משפט זה ערעור על גזר הדין. הוא ביקש שבית המשפט יבטל את עונש הפיטורים, ובטעון בעל-פה הביע נכונות לקבל תפקיד בשירות המדינה מחוץ להנהלת בתי המשפט, וכן ביקש, לחלופין, שבית המשפט יאפשר לו לקבל את מענק הפרישה לפי חוק שירות המדינה (גימלאות) [נוסח משולב], התש"ל-1970.

הטענה העיקרית של המערער, בכתב ובעל-פה, היא שהוא שילם כבר מחיר כבד על העבירות שביצע, לא רק בעונש המאסר שריצה ובהשפלה שסבל, אלא גם במשבר משפחתי ובהתרוששות שנבעה מניהול המשפט. הוא טוען כי, להוציא העבירות שביצע, היה עובד מסור ומוצלח, וכוחו ורצונו עמו להמשיך בעבודה ולהביא תועלת לשירות המדינה. אם לא יאופשר לו להמשיך בעבודתו, לא יוכל בגילו למצוא עבודה אחרת, וסופו ליפול למעמסה על קופת הציבור.

באת-כוח המדינה מבקשת לדחות את הערעור. לטענתה, בהתחשב בחומרת העבירה אין מנוס מפיטורים של המערער, ואין הצדקה לשלם לו מענק פרישה. היא מוסיפה שהמערער לא היה זכאי ולא היה ראוי לקבל גימלה, אך כך פסק בית הדין למשמעת והמדינה לא ערערה על כך.

4. בעש"מ 5282/98 מדינת ישראל נ' תמר כתב (לא פורסם), סקרתי את העמדה המקובלת על בית משפט זה לגבי אמצעי המשמעת שראוי להטיל על עובד המדינה שהורשע בקבלת שוחד, וכך אמרתי:

"הכלל הרחב, כפי שהוא עולה מן הפסיקה של בית משפט זה, קובע כי עובד המדינה שהורשע בעבירות שוחד, דינו פיטורים משירות המדינה, ובדרך כלל מוסיף בית המשפט ופוסל את עובד המדינה לשירות, אם לתקופה מסויימת ואם לצמיתות, ואף שולל ממנו פיצויי פיטורים, כולם או מקצתם".

השאלה במקרה שלפנינו, כמו השאלה שעמדה בפני בית המשפט בפרשת תמר כתב, היא אם נסיבות המקרה הינן יוצאות דופן עד כדי כך שיש בהן כדי להצדיק סטייה מן הכלל. התשובה היא, לדעתי, שלילית. אכן, המערער נענש באופן קשה, אף מעבר לעונש המאסר שהוטל עליו, אך זהו המצב הרגיל כאשר עובד המדינה, במיוחד עובד בכיר, עומד לדין באישום של שוחד, ומורשע בדין. יש מקום להצטער על כך, אך אין בכך טעם להשאיר את עובד המדינה, שעבר עבירה חמורה כל כך, בשירות המדינה. אחרת נמצא את הציבור הרחב משלם את מחיר העבירה שהמערער עבר. בפרשת תמר כתב אמרתי:

"ההימנעות מפיטורים של עובד המדינה אשר הורשע בעבירת שוחד שצריך שתהיה נדירה ביותר. שהרי הדעת נותנת כי עובד כזה לא יוכל למלא את תפקידו כראוי לאחר שהורשע בעבירות שוחד. וכי מה יחשבו עליו אזרחים שעניינם הופקד בידיו? מה יאמרו לעצמם עובדים אחרים שיראו וידעו כי אפשר שעובד המדינה יורשע על ידי בית המשפט בעבירות שוחד, ואף-על-פי כן ימשיך בעבודתו כמקודם? וכיצד יתייחסו אליו, ואל הוראות שייתן, עובדים הכפופים לו? השוחד יעוור פקחים ויסלף דברי צדיקים (שמות כג, ח). אם עובד המדינה שהורשע בשוחד יורשה להישאר עובד המדינה, יהיה בכך מכשול בפני פקחים".

לפיכך אני סבור שאין מקום להתערב בהחלטה של בית הדין למשמעת בדבר פיטורי המערער משירות המדינה.

5. המערער ביקש, לחלופין, לבטל את ההחלטה של בית הדין למשמעת השוללת ממנו את מענק הפרישה לפי חוק שירות המדינה (גימלאות). בית הדין למשמעת החליט כי המערער, כיוון שאינו פורש אלא מפוטר משירות המדינה, אינו ראוי בשום פנים ואופן למענק. אני מסכים. יתירה מזאת. נראה כי לפי סעיף 22 לחוק זה אין אפשרות לתת לו מענק פרישה.

6. לפיכך אני מחליט לדחות את הערעור.

ניתן היום, י"ד באדר תשנ"ט (2.3.99)

4/ס

מנהל בית ספר ממלכתי - זיוף מסמך, שימוש במסמך מזויף.

בפני : עו"ד שמשון פרנקל - יו"ר
גב' עינת ברגר - חברה
מר נהאד קשוע - חבר

התובע : עו"ד צבי שאנן

הנאשם :

ב"כ הנאשם : עו"ד רונן בנדל

נפסק : הנאשם מנהל בית ספר ממלכתי בעכו, הועמד לדין משמעתי לאחר הרשעתו בבית משפט השלום בחיפה על כך שרכש שלוש תעודות מזויפות המעידות כביכול על השכלה גבוהה, הציג אותן בפני משרד החנוך והתרבות ועל יסוד תעודות אלה זכה לקבל במשך שנים תוספת לשכר. תעודות אלה זכה לקבל במשך שנים תוספת לשכר. בית הדין הרשיעו בעבירות לפי סעיף 17(3), ו- (4) (6) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג 1963 - והטיל עליו את אמצעי המשמעת הבאים :

1. נזיפה חמורה.
 2. הורדה בדרגה אחת לשנה אחת.
 3. הפקעת משכורת חדשית קובעת אחת ב- 12 נכויים חדשיים שווים ורצופים.
 4. השבת כספים שקיבל שלא כדין, למדינה.
 5. המלצה להחזירו לתפקידו הקודם.
- המדינה ערערה על קולת גזר הדין לבית המשפט העליון וערעורה התקבל. בית המשפט העליון קבע, כי הנאשם יפוטר לאלתר משירות המדינה ובנוסף על הנאשם להחזיר למדינה את סכום הכסף שהשיג ממנה על ידי מעשה העבירה שלו. נימוקים : העבירות הן עבירות שיש עמן קלון והן חמורות במיוחד משום שמבצען הנו איש חנוך. השגיו של הנאשם כמורה וכמנהל והשבחים להם זכה, אין באלה כדי לחסנו מפני אמצעי משמעת שיידרשו מן הבחינה של טובת הציבור והמינהל הציבורי.

גזר - דין

1. הנאשם, הורשע על ידי בית משפט השלום בעבירות של זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר, עבירה לפי סעיף 418 + 29 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977, ועבירה של שימוש במסמך מזויף לפי סעיף 420 לחוק העונשין, תשל"ז 1977, ונגזרו עליו, "בהעדר התנגדות מצד התביעה" כמאמר כבוד השופט, עבודות שירות לתועלת הציבור בהיקף של 300 שעות במסגרת הספריה העירונית בעכו.
2. לפי סעיף 61ג' לחוק המשמעת, יש לראות בבית דין זה כמוכחים הן את הממצאים והן את המסקנות של פסק הדין במשפט הפלילי שנוהל נגד הנאשם, ובולטים מאוד העונש הקל ביותר שהושת על הנאשם על ידי בית המשפט, וכן הדברים המחמיאים שהביא - אמר כבוד השופט. בית הדין גם שמע הרבה דברי הלל ושבח מעדי ההגנה שהעידו בפניו, הם גם לא נחקרו בחקירה נגדית על דבריהם, ונראה לנו שיש "משהו מיוחד" בנאשם זה, ובמעשה שעליו עמד לדין, שהוא קניית "תעודות" שזיכו אותו בתוספות למשכורתו.

3. בבית המשפט הודה הנאשם במעשה וכמאמר כבוד השופט בסוף פסק דינו, "הנאשם הביע בפני חרטה עמוקה, והתרשמותי מכנות דבריו ורצונו העז לחזור לתפקידו...". גם בחקירה המשטרתית הודה הנאשם מיידית, וכתב מכתב התנצלות והביע צער וחרטה. כבוד השופט, בסוף גזר הדין ממליץ "בצעד יוצא דופן" (ההדגשה במקור), בלב שלם, לשקול אפשרות החזרתו של הנאשם לתפקידו.
4. נכון שהעבירות דנן יש עמן קלון, וכן - כמאמר כבוד השופט - "במצג דברים זה המנעות מהרשעה תפגע בשיקולי הענישה, ביניהם הצורך בהרתעת הרבים שישתמשו בתעודות מזויפות והוקעת מעשי העבירה...". התביעה מדגישה את היות העברייני איש חינוך, ובמה שנוגע לאימון הציבור וצוות המורים המעשה חמור עוד יותר, ומפנה לאמור בגזר הדין, עמ' 14 משורה 22 ובראש עמ' 15. לטענת התביעה היתה לנאשם מודעות מלאה למעשיו ולמטרתו להשיג כספים במירמה. התביעה מציעה פיטוריו לאלתר, להפחית את גימלתו למחצית המגיע לו עד גיל 65, ולאחר מכן הגימלה הרגילה שמגיעה לו, ושליטת המענק כדי שלא יצא חוטא נשכר.
5. התביעה מפנה, בין שאר התקדימים שהציגה, למה שאומר בית הדין ב- נא/3, גם זה בעניין מורה אבל בעבירה שעבר בעבודתו שמחוץ למסגרת ההוראה - עבודה פרטית. גם שאר האסמכתאות מבטאות את המקרה "הרגיל" של עבריינות, שבה - אכן - יש מקום להחמיר. מר קוזלוב נציג המשרד, לפי הודעתו שהעביר לבית הדין בכתב באמצעות התביעה, תומך בהצעת התביעה באשר לאמצעי המשמעת.
6. הסניגור המלומד טוען שאין מקום למצות את הדין עם הנאשם, מונה מעלותיו, הכל כמפורט בפרוטוקול, הדברים ארוכים ולא נחזור עליהם כאן. מן הראוי - לדבריו - שבית הדין יבחן גם את ההבדל בין "הנזק" שייגרם בהחזרתו לעבודתו, לבין התועלת לנאשם ולחברה שאם ייעשה כך. מפנה לעש"מ 2/85, שם פסק בית המשפט העליון שיש להתחשב הן בנסיבות העבירה והן בנסיבות העובד שהורשע. בבד"מ 10/98 אימץ בית הדין את האמור, ואכן בחן את הנסיבות ה"כפולות". הסניגור מציין, מה שגם ציין בית המשפט, שהנאשם מיד הודה, לא רק בפני בית המשפט, אלא עוד עם תחילת חקירתו.
7. הטענה החוזרת ונשנית של הסניגור המלומד, שאגב - הגנתו על הנאשם דנן היתה לא רק מקצועית, אלא - כך נראה לנו - רגשית מאוד והזדהות עם מצבו הקשה, היתה שהנאשם כבר נענש, על ידי ההליכים ועל ידי חופשתו (ללא תשלום?) והשעייתו, וזאת די והותר. את זה בית הדין אינו יכול לקבל, כי סבלו של הנאשם נגרם על ידי מעשיו הוא, שעל כך אין כלל מחלוקת והנאשם הודה מיד בבית המשפט. זה נכון לומר גם אם נקבל שהיה זה מחמת פיתוי שהנאשם לא יכול היה לעמוד בפניו, בבחינת "אין אדם עובר עבירה, אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות" (מסכת סוטה, דף ג' עמ' א').
8. נראה, אבל לבית הדין שעלינו לקבל לא רק את "ממצאיו" של כבוד השופט, כולל - כמובן - הרשעתו בדין על ידי בית המשפט - אלא גם את "מסקנותיו", שהם כל כולם ל"טובת" הנאשם במידה, אם להסתמך על נסיונו, בלתי רגילה. ואכן, הצליחה ההגנה לעורר גם בבית הדין את ה"הרגשה" שמבטא בית המשפט, והחלטנו לאמץ את המלצת כבוד השופט שלא לפטר את הנאשם.
9. כשבאים לנהוג בפסיקת אמצעי המשמעת לנאשם במה שנראה כמידת הרחמים, אם כי, לדעתנו, בדין הוא, עומדת בפני בית הדין הבעייה של "מה יגידו" כלומר, האם הרבים, שמכירים את מר חמזה עבדאללה, יודעים את מה שראה וידע בית המשפט ושראינו ושמענו וקבלנו בבית הדין, האם הקולא שבית הדין ינהג בה אכן תראה ב"רחוב" כמעשה שהיה ראוי בדין, או אולי מתוך הרגל יאמרו... - לא נפרט. בית הדין, תוך כיבוד מסקנותיו של בית המשפט, וגם לאור מה שמצאנו ונראה לנו, מחליט לדחות חשש זה.

10. לאור מה שאמרנו והבאנו לעיל, נמנינו וגמרנו שעלינו לפסוק - במידת הדין - לקולא, שלא מדובר ב"רחמים" סתם, וכי החלטה אחרת תהיה בה "יציאה ידי חובה" תרתי משמע.

בית הדין מחליט, על-כן, על אמצעי משמעת אלה:

- (1) נזיפה חמורה;
- (2) הורדה בדרגה אחת לשנה אחת;
- (3) הפקעת משכורת חודשית קובעת אחת, ב-12 ניכויים חודשיים, שווים ורצופים;
- (4) אם ובמידה שלא החזיר את מה שהשיג שלא כדין על ידי "התעודות" - נושא האישום והתובענה - עליו להחזיר למעבידו, לפי סעיף 35 לחוק.
- (5) המלצה בלבד - להחזירו לתפקידו הקודם.

בד"מ 100/98

ניתן על ידי בית הדין ביום 7.1.99

על גזר הדין של בית הדין למשמעת ערערה המדינה לבית משפט העליון.

להלן פסק הדין של בית המשפט העליון בשלמותו:

בבית המשפט העליון

עש"מ 917/99

בפני: כבוד השופט י' זמיר
המערערת: מדינת ישראל נ ג ד
המשיב: עבדאללה חמזה

ערר על גזר-דינו של בית הדין למשמעת של עובדי המדינה בתיק בד"מ 100/98 מתאריך 7.1.99

תאריך הישיבה: י"ב באייר תשנ"ט (28.4.99)
בשם המערערת: עו"ד חובב ארצי
בשם המשיב: עו"ד רונן בנדל

פסק-דין

1. המשיב הורשע על ידי בית הדין למשמעת של עובדי המדינה בעבירות משמעת לפי חוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג 1963. המדינה מערערת על גזר הדין של בית הדין למשמעת. לטענתה, מן הראוי לנקוט נגד המשיב אמצעי משמעת חמורים יותר מאלה שהוטלו על ידי בית הדין למשמעת.

2. המשיב, כיום כבן 59 שנים, הוא איש חינוך, זה יותר מ-29 שנים. במשך שנים, לרבות השנים בהן בוצעה עבירת המשמעת, שימש כמנהל בית הספר היסודי הממלכתי אל-

אמל בעכו. הוא הודה כי במשך השנים 1993 ו-1994 רכש, תמורת 10,000 ש"ח, שלוש תעודות מזויפות המעידות, כביכול, על השכלה גבוהה שרכש באוניברסיטת חיפה: התעודה הראשונה - תעודת בוגר בחינוך (מינהל ופיקוח); התעודה השנייה - תעודת מוסמך בחינוך; והתעודה השלישית - תעודת הוראה בבתי ספר על-תיכוניים. במשך השנים 1994 ו-1995 הציג המשיב את התעודות המזויפות בפני מחלקת כוח אדם במשרד החינוך והתרבות. על-יסוד תעודות אלה זכה לקבל במשך שנים אחדות תוספת לשכרו.

המשיב הושעה מתפקידו (ביום 22.6.1998) והועמד לדין בפני בית משפט השלום בחיפה. הוא הודה בעובדות, אך ביקש שלא להרשיעו. הבקשה הסתמכה בעיקר על התרומה הרבה שהמשיב העלה לחינוך, על החרטה שלו ועל הנזק שנגרם וייגרם לו. אולם בית המשפט (השופט א' הבר) החליט להרשיע את המשיב, בעבירה של זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר ובעבירה של שימוש במסמך מזויף, וכך אמר:

"בעניינינו עולה חומרתה של העבירה לאין ערוך של הנזק הצפוי לנאשם מהרשעה, אף שהמדובר באי החזרתו לעבודתו במשרד החינוך בגילו. חומרתה של העבירה מוצאת ביטוייה בעובדה כי הנפגע איננו הפרט לבדו, אלא הציבור כולו ומקובלים עלי בענין זה דבריה של התובעת. זיוף תעודות על ידי אנשי חינוך פוגע באמון שרוכש הציבור למערכת החינוך, כאשר מנהל בית ספר שאמור להיות אמון על חינוך לערכי יושר והגינות, מעורב בפרשה מעין זו ומציג בפני הממונים עליו תעודות מזויפות ורוכש תפקידים באמצעות השימוש באותן תעודות.

במצב דברים זה המנעות מהרשעה תפגע בשיקולי הענישה ביניהם הצורך בהרתעת הרבים משימוש בתעודות מזויפות. הוקעת מעשי העבירה ושידורו של מסר חד משמעי בענין זיוף ככלל וזיוף תעודות אקדמאיות במישרות בכירות בפרט".

עם זאת, בית המשפט ייחס משקל רב, לעניין העונש, לאישיותו של המשיב, וכן לתרומתו ולהישגיו בתחום החינוך, כפי שבאו לידי ביטוי במכתבי הערכה ובקשות של אנשי ציבור, והחליט להסתפק בעונש של עבודות שירות לתועלת הציבור, בהיקף של 300 שעות, בספריה העירונית בעכו. יתירה מזאת. בית המשפט הוסיף ואמר: "בצעד יוצא דופן, הנני ממליץ, בלב שלם, לשקול אפשרות החזרתו של הנאשם לתפקידו במערכת החינוך".

לאחר שהמשיב הורשע על ידי בית משפט השלום, הוא הועמד לדין בפני בית הדין למשמעת של עובדי המדינה. הוא הודה והורשע על ידי בית הדין בעבירות משמעת של התנהגות שאינה הולמת את תפקידו כעובד המדינה (לפי סעיף 17(3) לחוק שירות המדינה (משמעת)), התנהגות בלתי הוגנת במילוי תפקידו (לפי סעיף 17(4) לחוק זה), והרשעה על עבירה שיש עמה קלון (לפי סעיף 17(6) לאותו חוק). המדינה ביקשה שבית הדין יטיל על המשיב אמצעי משמעת אלה: פיטורין לאלתר משירות המדינה; הפחתת הגימלה המגיעה לו, במחצית הסכום, עד שיגיע לגיל 65 שנים; שלילה של מענק הפרישה.

אולם בית הדין התחשב בכך שהמשיב הודה מיד במעשה והביע חרטה עמוקה, וכן בכך שבית משפט השלום המליץ לשקול אפשרות החזרתו של הנאשם במערכת החינוך, ולכן החליט להטיל על המשיב אמצעי משמעת לקולה. ואלה אמצעי המשמעת שנקבעו על ידי בית הדין:

1. נזיפה חמורה;

2. הורדה בדרגה אחת לשנה אחת;

3. הפקעת משכורת חודשית קובעת אחת, 12- ניכויים חדשיים, שווים ורצופים ;
4. אם ובמידה שלא החזיר את מה שהשיג שלא כדין על ידי ה'תעודות' - נושא האישום והתובענה - עליו להחזיר למעבידו, לפי סעיף 35 לחוק.
5. המלצה בלבד - להחזירו לתפקידו הקודם."

על גזר דין זה הוגש הערעור. המדינה טוענת בערעור כי בית הדין שקל אמצעי המשמעת הראויים רק מנקודת המבט של הענישה, ולא מנקודת המבט של התפקוד והתדמית של השירות הציבורי.

אכן, יש הבדל בין הדין הפלילי, שעיקרו ענישה, לבין הדין המשמעתי, שעיקרו מניעה. בהבדל זה טמונה גם ההצדקה לעצם הקיום של הליך משמעתי לאחר שנסיבות ההליך הפלילי. ראו, לדוגמה, בג"ץ 13/57 צמוקין נ' בית הדין המשמעתי לעובדי המדינה, פ"ד יא 856. בעש"מ 5282/98 מדינת ישראל נ' כתב (טרם פורסם) אמרתי כך:

"המשקל הראוי לייחס לנסיבות בהן בוצעה העבירה הפלילית, וכן גם המשקל שיש לייחס לנסיבות האישיות של הנאשם, פוחת בדין המשמעתי. בדין המשמעתי, אמצעי המשמעת אמור לשמש אמצעי מניעה יותר מאשר אמצעי ענישה: התכלית עיקרית של אמצעי המשמעת היא, כאמור, למנוע פגיעה משמעותית בתפקוד של שירות המדינה או התדמית של שירות זה, שכן תדמית ראויה היא תנאי הכרחי לפעילות תקינה של השירות. לכן השאלה העיקרית היא, מה ההשלכה שתהיה על שירות המדינה, אם עובד המדינה שהורשע בעבירת שוחד, יורשה להמשיך את עבודתו בשירות המדינה".

המדינה טוענת בערעור כי אמצעי המשמעת שנגזרו על המשיב אינם משרתים כנדרש את התכלית של הדין המשמעתי. וכך נאמר בהודעת הערעור:

"המערערת טוען כי מורה ומנהל בית ספר שחטא במעשים מסוג המעשים שביצע המשיב, אינו ראוי עוד לשמש כאיש חינוך, ומקומו לא יכירנו במערכת החינוך, וכי המשך שירותו של המשיב במערכת החינוך יפגע קשות בתפקוד המערכת ובתדמיתה. שכן, העבירות החמורות שביצע ושיש עמן קלון, שוללות מן המשיב את יכולתו להוות דמות חינוכית ראויה בעיני תלמידיו, עמיתיו המורים והכפופים לו. כמו כן, השארתו במערכת החינוך תפגע קשות בדמותה של המערכת בעיני הציבור, שידע שאנשים שנכשלו בעבירות חמורות של זיוף ומרמה בשל בצע כסף, משמשים בה בתפקידי חינוך".

לפיכך ביקשה המדינה כי בית המשפט יחמיר את אמצעי המשמעת שנגזרו על המשיב. בא-כוח המדינה ציין, בעת הדיון, כי המדינה שקלה מחדש את עמדתה לעניין אמצעי המשמעת הראויים בנסיבות המקרה. היא הגיעה למסקנה, בהתחשב בתרומתו של המשיב למערכת החינוך במשך שנים רבות, וכן בהתחשב בגילו, שלא לבקש הפחתה של הגימלה או שלילה של מענק הפרישה. אולם, היא עומדת על דעתה ועל בקשתה שהמשיב צריך להיות מפוטר לאלתר משירות המדינה.

השאלה מה הם אמצעי המשמעת הראויים תלוייה, כמובן, בנסיבות המקרה. בין היתר, יש להתחשב, נוסף לנסיבות האישיות של הנאשם, גם בחומרת העבירה וגם בתפקיד הנאשם. אלה הם שיקולים שיש להם חשיבות רבה לעניין התפקוד והתדמית של השירות הציבורי. הם עשויים להוסיף או לגרוע ממידת הקלון הכרוכה בעבירה, ולהשפיע גם על ההחלטה בשאלה מה הם אמצעי המשמעת הראויים. בהתאם לכך, הרשעה בעבירה מסויימת, כגון עבירה של זיוף מסמך, כמו במקרה שלפנינו, עשויה להצדיק אמצעי משמעת שונים במקרים שונים, בין היתר בהתחשב במעמד ובתפקיד של עובד המדינה שנמצא אשם באותה עבירה. בעש"מ 6713/96 מדינת ישראל נ' בן אשר (טרם פורסם) אמרתי (בפיסקה 20 לפסק הדין) כך:

"ההתנהגות ההולמת הנדרשת מעובד המדינה, אם כלפי עובד אחר ואם כלפי אדם מבחוץ, עשויה להשתנות על פי התפקיד (ובכלל זה המעמד והסמכות) שלעובד המדינה. כך עולה גם מסעיף 17(3) לחוק המשמעת, שאינו קובע כי עובד המדינה אשם בעבירת משמעת אם התנהג התנהגות שאינה הולמת עובד מדינה, אלא אם התנהג התנהגות שאינה הולמת 'תפקידו כעובד מדינה'. כלומר, סטנדרד ההתנהגות הנדרשת מעובד המדינה מוכתב על ידי שני נתונים עיקריים: ראשית, על ידי מעמדו כעובד המדינה; שנית, על ידי תפקידו בשירות המדינה. בהתאם לתפקיד, אפשר שסטנדרד ההתנהגות הנדרשת מעובד מדינה בתפקיד מסויים יהיה, בשל מהות התפקיד, גבוה יותר מסטנדרד ההתנהגות של עובדי המדינה בדרך כלל. ראו עש"מ 4123/95 אור נ' מדינת ישראל, פ"ד מט(5) 184, 191. אפשר, לכן, שהתנהגות של עובד מדינה בתפקיד מסויים, אף שלא תיחשב התנהגות בלתי הולמת לגבי עובדי המדינה בדרך כלל, תיחשב התנהגות בלתי הולמת לגבי אותו עובד...

התפקיד של מורה מחייב, מעצם מהותו, סטנדרד התנהגות גבוה, במיוחד כלפי התלמידים. מורה מוצב בדרך כלל בעמדה של מורה כלפי התלמידים: ניתנת בידו סמכות לקבוע אם, ובאיזו מידה, יצליח התלמיד בלימודים. מעבר לכך. המורה מוצב בעמדה של חינוך כלפי התלמידים. היא מקנה לו מעמד וסמכות בעיני התלמידים. אך היא גם מטילה עליו אחריות מיוחדת כלפי התלמידים. הציבור, המפקיד את התלמידים בידי המורה, סומך עליו שיעשה כל שביכולתו כדי לקדם אותם. זהו תפקיד שיש בו נאמנות. שכן, כל עובד ציבור הוא נאמן הציבור. ראו בג"ץ 7074/93 סויסא נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד מח(2) 749, 774. מורה, כלפי התלמידים, על אחת כמה וכמה".

במשפט בן אשר נאמרו הדברים בהקשר של הטרדה מינית מצד מורה כלפי תלמידה. אך, כמובן, הדברים אינם מוגבלים להקשר זה. הם חלים לגבי מורה, בדרך כלל, לגבי עבירה שיש עמה קלון. והם חלים בגדר קל וחומר, לגבי מנהל בית ספר. מנהל בית ספר אמור להיות, כחלק מתפקידו, גם דמות מחנכת. מכל מקום, גם אם אין באישיותו משום דוגמה חיובית, שיש בה כדי לשמש מופת להתנהגות ודגם לחיקוי, אסור לו לשמש דוגמה שלילית. לכן צריך בדרך כלל להימנע מלכתחילה ממינוי אדם שדבקה בו הרשעה שיש עמה קלון לתפקיד של מנהל בית ספר. ואם דבקה בו הרשעה כזאת תוך כדי כהונה כמנהל בית ספר, צריך בדרך כלל להעביר אותו מתפקיד זה. שכן מנהל בית ספר שיש עליו כתם של קלון אינו יכול למלא את תפקידו החינוכי כנדרש. גם אם הוא מנהל את בית הספר ביעילות, ואפילו אם הוא מצליח להוביל את התלמידים להישגים בלימודים, עצם הקלון שדבק בו פוסל אותו. האם הוא יוכל לחנך את התלמידים באופן אישי, או להנהיג את המורים או להנהיג את המורים כדי שיחנכו את התלמידים, לערכים של יושר ומוסר? האם יהיה בידו להטיף מוסר, לתלמידים או למורים, אם יסו מדרך הישר? האם תהיה לו סמכות מוסרית לנקוט אמצעי ענישה נגד תלמידי שסרח? לא זו בלבד. הקלון שדבק במנהל בית ספר עלול, אם יישאר בתפקידו, לדבוק במערכת החינוך כולה, שתיראה כאילו היא אדישה לערכים של שמירת החוק וכיבוד המוסר.

וכיצד תוכל מערכת זאת, לאחר מכן להקפיד כלפי מנהלים אחרים, ואפילו כלפי מורים מן השורה, על התנהגות הולמת? קיצורו של דבר, התפקוד הנדרש ממנהל בית ספר, והתדמית הראויה של מערכת החינוך, אינם מתיישבים עם המשך הכהונה של מנהל בית ספר שהורשע על ידי בית המשפט בעבירה שיש עמה קלון.

אכן, ייתכנו מקרים חריגים, שאפשר להסביר אותם ככשלון רגעי וחולף בנסיבות מיוחדות, שאינו מחייב צעד קיצוני של פיטורים. אולם לא זה המקרה שלפנינו. המשיב אמנם טען שהוא נתפתה, כאשר השתתף בסדנה למנהלים באוניברסיטת חיפה, להצעה לרכוש את התעודות המזויפות. אך גם כך, לא היה זה כשלון רגעי. הוא שיתף פעולה במלאכת הזיוף, לא פעם אחת אלא שלוש פעמים, לאורך זמן. כל פעם שילם כסף רב עבור התעודה. ולאחר מכן, ככל הנראה על פי תכנון מראש, הגיש את התעודות למשרד החינוך והתרבות, פעם ועוד פעם, כדי לקבל תוספות לשכר. זוהי דרך התנהגות שיש בה כדי ללמד על רמת ערכיות. התנהגות כזאת אינה מתיישבת עם התפקיד של מנהל בית ספר.

אכן, המשיב זוקף לזכותו הישגים של ממש כמורה וכמנהל, ואף זכה להערכה ושבח מצד רבים וטובים, חברים לעבודה ואנשי ציבור. אולם אין באלה כדי לחסן אותו מפני אמצעי משמעת, ככל שיידרש מן הבחינה של טובת הציבור והמינהל הציבורי, כאשר כשל בצורה חמורה. יפים לכאן דברים שאמר הנשיא שמגר בעש"מ 8/83 מדינת ישראל נ' שחאדה, פ"ד לח(1) 305. הנשיא שמגר החליט להחמיר את אמצעי המשמעת שבית הדין למשמעת גזר על עובד המדינה, לאחר שהורשע בעבירות של גניבה על ידי עובד ציבור וזיוף על ידי עובד ציבור, וגזר את דינו לפיטורים משירות המדינה. וכך אמר (בעמ' 307-308):

"אין ספק, כי המשך עבודתו בשירות המדינה חשוב לפרנסת בני משפחתו של המשיב, ועיקרו של דבר, אין גם ספק כי צבר הרבה זכויות בזמן שירותו. אולם מסקנתו של בית הדין למשמעת משמעותה אחת והיא, כי זכויות, אותן צובר אדם, יכולות לפטור אותו מן המסקנה המתבקשת באופן ברור וגלוי מאופי המעשה אותו עשה. מראיתו ותדמיתו של שירות המדינה נשפוט על-פי התנהגותם של אלה המשרתים בו... האם האמון בעובדי הציבור יוכל להימשך, אם יהיו ביניהם כאלה שאמנם מעלו בתפקידם ושלחו יד בכספים אך ממשיכים בשירות, בניגוד לאמת המידה המקובלת, מכיוון שבעבר מילאו את תפקידם ללא דופי? דומה, כי התשובה מתבקשת מאלה, וכי יש מעשים, שלפי עצם אופיים מקטינים באופן מהותי ביותר את המשקל, שניתן ליחס להתנהגות בעבר".

מן הבחינה של המשיב, העברתו מתפקידו ופיטוריו משירות המדינה, כאשר ספק אם יהיה בידו להשיג עכשיו עבודה ראויה, הם מחיר כבד מאד. יש מקום להצטער שכך הוא מסיים קריירה מוצלחת. אך הוא אכל בוסר, ואם יורשה להישאר בתפקידו, שיני התלמידים תקחינה. אין לכך הצדקה.

לפיכך אני מחליט לקבל את ערעור המדינה, לבטל את אמצעי המשמעת שנקבעו על ידי בית הדין למשמעת, ולקבוע כי המשיב יפוטר לאלתר משירות המדינה.

אין בכך כדי לפגוע בהחלטה של בית הדין למשמעת, לפי סעיף 35 לחוק שירות המדינה (משמעת), כי על המשיב להחזיר למדינה את סכום הכסף שהשיג ממנה על ידי מעשה העבירה שלו. כאמור המדינה לא ביקשה לפגוע בזכותו של המשיב לגימלה או למענק פרישה, ואיני רואה טעם להחמיר עם המשיב יותר מן המדינה.

ניתן היום, ט"ז באייר תשנ"ט (2.5.99).

ס/5 מנהל המחלקה האורולוגית במרכז הרפואי "ברזילי" באשקלון - לקיחת שוחד

בפני : עו"ד יעקב לוי - יו"ר
ד"ר עמיקם צוויג - חבר
מר יוסף קורנפלד - חבר

התובע : עו"ד צבי שאנן

הנאשם :

ב"כ הנאשם : עו"ד אהוד דגן

נפסק : הנאשם, מנהל המחלקה האורולוגית במרכז הרפואי ברזילי באשקלון, הורשע בבית משפט השלום, בשלושה אישומים של לקיחת שוחד. הועמד לדין בפני בית הדין למשמעת והורשע על פי סעיף 17(6) לחוק שירות המדינה (משמעת) התשכ"ג 1963-, בעבירה שיש עימה קלון. בית הדין הטיל עליו אמצעי המשמעת הבאים :

1. פיטורין לאלתר.
2. תשלום פיצויים בשיעור 90%.
3. פסילה לשירות המדינה לתקופה של 5 שנים.

נימוקים : הנאשם הורשע בבית משפט השלום בעבירות שוחד, עבירות שיש בהן קלון ופגיעה חמורה בטוהר המידות.

בית הדין למשמעת הדגיש בגזר דינו כי אמצעי המשמעת מציינים את הצורך למגר עבירות השוחד, המעוותות את תדמית ציבור עובדי המדינה, ולשמש גם אמצעי מניעה והרתעה לעתיד.

גזר - דין

1. הנאשם, מועסק במשרד הבריאות, בתפקיד מנהל המחלקה האורולוגית במרכז הרפואי ברזילי באשקלון. ביום 24.3.98 הרשיע אותו בית משפט השלום באשקלון בת.פ. 1534/95 בשלושה אישומים של לקיחת שוחד; וביום 15.6.98 הוטל עליו עונש של ששה חודשי מאסר בפועל שיכול שירוצו בעבודות שירות, שנה מאסר על תנאי למשך שלוש שנים וקנס בסך של 150,000. ש"ח. ערעורו של הנדון בפני בית המשפט המחוזי בבאר-שבע, בתיק ע.פ. 7366/98 נתקבל בחלקו, ביום 28.10.98, באופן שגובה הקנס הועמד על סך 30,000. שקלים חדשים, או 3 חודשי מאסר תמורתם.
2. בישיבת בית הדין ביום 13.1.99, הרשענו את הנאשם על פי הוראות סעיף 17(6) לחוק שירות המדינה (משמעת) התשכ"ג 1963-, (להלן - החוק) בכך שהורשע בעבירה שיש עימה קלון, לאחר שהודה באמצעות בא-כוחו בעובדות, באשמה המפורטת בתובענה, ובכך שהעבירה אותה עבר הנאשם - יש עמה קלון.
3. התובע הודיע לבית הדין כי אין לו ראיות לאמצעי המשמעת, וכן כי לנאשם אין הרשעות קודמות.
- מטעם הנאשם נשמעה עדותו של מר עמיאל גרייצר אשר העיד כי הוא מכיר את הנאשם שנים רבות כאדם תרבותי, אשר תמיד היה נכון לעזור לזקוקים לעזרה.
4. בסיכומיהם, הביעו הצדדים את עמדותיהם באשר לנאשם ולאמצעי המשמעת הראויים :

א. עמדת בא כח התובע

- סעיף 61 ג. לחוק שירות המדינה (משמעת) התשכ"ג - 1963, (להלן - החוק), קובע כי "הממצאים והמסקנות של פסק דין חלוט במשפט פלילי שנוהל נגד אדם יראו אותם כמוכחים בדיון נגד אותו אדם לפני בית הדין למשמעת", - לפיכך קביעת בית המשפט השלום באשקלון בת.פ. 1534/95, כי הנאשם בתיק זה, "קיבל שוחד" בשלושה מקרים, מחייבת את בית הדין, ויש לראות בה קביעה עובדתית שאין לערער עליה, או להרהר אחריה; וזאת גם נוכח זאת שערעור הנאשם בפני בית המשפט המחוזי בבאר שבע - היה רק לגבי העונש;
- בית הדין צריך להכיר בכך כי אמצעי המשמעת בדיונים על פי חוק שירות המדינה (משמעת) התשכ"ג - 1963 (להלן - החוק) הינם אמצעי מניעה כלפי הנאשם וכלפי עובדי המדינה האחרים;
- מדובר בעבירת שוחד שהנאשם עבר ואשר הוא מודה בה, עבירה שיש עמה קלון, הפוגעת באמון בין עובדי המדינה בינם לבין עצמם, בינם לבין הציבור, וכן פוגעת היא באמון שהציבור רוחש לעובדי המדינה;
- זוהי עבירה מזיקה, הרסנית המשחיתה את המידות;
- על פי התקדימים במקרים דומים, ובשיקול המקרה הנוכחי אל מול התקדימים, אמצעי המשמעת שהתביעה מבקשת הם - פיטורין לאלתר; שלילת מענק הפרישה, הקפאת הגימלה עד לגיל 65, כאשר בגיל 65 יקבל הנאשם את גימלתו; וכן פסילה לשירות המדינה למשך 10 שנים. לחילופין, באשר למענק הפרישה והגמלה, התביעה לא תתנגד אם ייקבע שבמקומם יקבל הנאשם פיצויי פיטורין בשיעור 70%.

עמדת משרד-הבריאות

עמדת משרד הבריאות הועברה בכתב ונמסרה לבית הדין באמצעות ב"כ התובע. אמצעי המשמעת הממולצים על ידי משרד הבריאות הם - "פיטורים", בלא לפגוע בזכויות הנאשם".

עמדת בא כח-הנאשם

- הנאשם לא יזם את מתן הכסף, ולא בקש כסף בכל מקרה, כשלנו הוא רק בכך שהיה צריך לסרב לקבל כסף כשזה הוצע לו;
- הנאשם לא סטה מהשורה באשר לטיפול שהעניק לחוליו, וכל חולה קיבל ממנו את הטיפול הטוב ביותר כפי שהצריך המקרה; לכסף לא היה כל השפעה על טיב הטיפול שהוענק לחולים; מכאן, וכן מבדיקת התקדימים שהגיש ב"כ התובע והערכתם, עולה - שיש לדרג את חומרת מעשי הנאשם, בתחתית סולם החומרה;
- הנאשם הינו כיום בגיל 55 שנים, אב לשלש בנות וסב לשניים; הקים את המחלקה האורולוגית בבית החולים ברזילי באשקלון ועמד בראשה מהוויסדה;
- ב"כ נאשם העביר לבית הדין העתקים מחלק ממכתבי תודה רבים שהנאשם קיבל ממטופליו;
- לנאשם צפוי דיון משמעותי נוסף במשרד הבריאות במסגרת ועדות המשמעת על פי פקודת הרופאים, אשר בסמכותן להמליץ לשר הבריאות על אמצעים משמעותיים, שהחמור שבהם הוא התליית רשיון הרופא לתקופה או לצמיתות;

- פיטורים הם אמצעי המשמעת החמור ביותר המסור לבית הדין, וראוי לשקול אם זהו המקרה המתאים. אולם, אם בכל זאת יחליט בית הדין שראוי במקרה זה לפטר את הנאשם, הבקשה היא להסתפק בכך, וכי החלטה זאת לא תפגע בפיצויי הפיטורין.
 - 5. בבואנו לשקול את אמצעי המשמעת הראוי לנאשם, למעשיו, ולתדמית פני מערכת עובדי המדינה, על בסיס הראיות והסיכומים שהושמעו בפנינו, הננו קובעים בזאת:
 - כל מערכת, ומערכת עובדי המדינה בכלל חייבת לפעול ללא לאות להנהגת טוהר מידות במסגרתה, על מנת שתוכר ההצדקה בפעולותיה, וסמכותיות קביעותיה.
 - מקובלת עלינו העמדה שאמצעי המשמעת המסורים לבית דין זה, בנוסף להיותם ענישה משמעתית כלפי נאשם עקרו הוא אמצעי מניעה והרתעה, הן כלפי הנאשם, אך בעיקר כלפי יתר עובדי המדינה, ואף כלפי ציבור הנזקקים לשירותיהם של עובדי המדינה, להתריע ולהודיע כי מעשי שוחד אינם מקובלים, וכי עושיהם לא ישארו בקרב עובדי המדינה;
 - מנימוקים אלה, ומתוך ההנחה המקובלת על הכל כי מעשי שוחד המעוותים את תדמית ציור העובדים - לא יוכרו, וכי יש למגרם לבל יימצאו בקרב מערכת עובדי המדינה. ולעומת זאת - הבאנו בחשבון את עמדת משרד הבריאות לגבי אמצעי המשמעת, כמפורט לעיל, את העובדה כי הרשעת הנאשם בבית משפט השלום, היתה ב"לקיחת שוחד" בהבדל מ"בקשת שוחד"; את נימוקי בא-כח הנאשם ואת הראיות הרבות הן העדות שנשמעה בפנינו, והן את מכתבי המטופלים, לגבי אופיו של הנאשם, ולגבי נכונותו לעזור לנזקקים.
- הננו קובעים בזאת כי אמצעי המשמעת הראויים הן לנאשם והן לאשמה יהיו:
- א. פיטורין לאלתר, ותשלום פצויי פיטורין בשיעור של 90%;
 - ב. פסילה לשירות המדינה לתקופה של 5 שנים מתאריך גזר דין זה;

שס/6 פקידת כל - במשרד העסקים בנהריה של חברת בזק, מסירת הצהרת כזב

בפני : עו"ד אריה גולדברגר, אבה"ד - יו"ר
גב' נירה טל - חברה
גב' רבקה בוחניק - חברה

התובעת : עו"ד מרב שמעוני

הנאשמת :

נפסק : בית הדין הקל בעונשה של הנאשמת, שהצהירה בפני בית המשפט כי סיימה 12 שנות לימוד, למרות שסיימה 10 שנות לימוד בלבד. זאת בשים לב לחרטה שהביעה הנאשמת ולנסיבות האישיות שלה.

גזר - דין

1. הרשענו את הנאשמת על בסיס הודאתה בפנינו בביצוע המעשים שיוחסו לה בתובענה דהיינו, בכך שכאשר ניגשה למכרז לתפקיד "מומחה במשרד עסקים" - בחברת "בזק" הצהירה בפני בית משפט השלום בנהריה, כי סיימה 12 שנות לימוד למרות שבפועל סיימה 10 שנות לימוד בלבד וקבענו כי בעשותה כן הפרה את הוראות הסעיפים 17(1) ו-17(3) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג - 1963.

2. לתביעה ולנציג המשרד לא היו ראיות לעניין העונש וכך גם לנאשמת.

3. בטיעוניה לעונש תיארה התובעת את המעשה שעשתה הנאשמת כמעשה חמור ביותר שיש בו פגיעה בטוהר המידות ובתדמית החברה. מה שהחמיר לדעת התובעת את המעשה היא העובדה שהנאשמת הצהירה את שהצהירה בפני בית משפט השלום בידיעה שהיא מצהירה הצהרת כזב. לדעתה המעשה הנ"ל עלה כדי עבירה פלילית ואך חסד נעשה עם הנאשמת משהוחלט להסתפק בהעמדתה לדין משמעתי בלבד. התובעת הפנתה אותנו לתיק בד"מ 7/97 (שלא פורסם) והציעה לנו להטיל על הנאשמת את אמצעי המשמעת של:

(א) נזיפה חמורה;

(ב) הפקעת מחצית משכורת קובעת ב-6 תשלומים שווים ורצופים;

(ג) הורדה בדרגה לשנה.

4. נציג המשרד סיפר לנו כי מדובר בעובדת המועסקת בחברת "בזק" כ-15 שנה ומילאה את תפקידה על הצד הטוב ביותר ושהם התייחסו בחומרה למעשה, שהתגלה באקראי על ידי קצין הביטחון, עד כדי כך ששקלו להגיש תלונה למשטרה ואף להשעות מהעבודה, ורק לאור חוות הדעת החיוביות שהתקבלו מאת הממונים עליה החליטו להקל בתגובתם ולהסתפק בהליך משמעתי בלבד. בענין אמצעי המשמעת הצטרף בא כח המשרד לעמדת התביעה.

5. הנאשמת היתה מאוד נרגשת בבואה להציג בפנינו את עמדתה לענין אמצעי המשמעת שהוצעו על ידי התביעה ובא כח המשרד עד כדי כך שהתקשתה בדיבור. הבינונו ממנה כי היא מאוד מצטערת ומאוד מתביישת על המעשה כשהיא מביעה צער וחרטה.

6. אנו, כמו התביעה ונציג המשרד רואים בחומרה את המעשה של הנאשמת ואת הפגיעה שיש בו בתדמית החברה וסבורים שיש צורך להחמיר בענישה בכגון אלה, יחד עם זאת בשים לב לדברי החרטה הכנים של הנאשמת ולנסיבותיה האישיות (אם חד הורית), החלטנו להקל מעט בעונשה, בהשוואה למה שהוצע לנו על ידי התובעת ובא כח המשרד ולהטיל עליה את אמצעי המשמעת המפורטים להלן:

- (א) נזיפה חמורה;
- (ב) הפקעת מחצית משכורת קובעת ב- 6 תשלומים שווים ורצופים;
- (ג) הורדה בדרגה אחת למשך חצי שנה מ- 1.3.99.

בד"מ 98/98

ניתן ביום 8.2.99

7/ס סגן מנהל מחלקת גביה, במוסד לביטוח לאומי - קבלת דבר במרמה
בנסיבות מחמירות, רישום כוזב במסמכי תאגיד, לקיחת שוחד וזיוף מסמך

בפני : עו"ד רינה גרוס - יו"ר
מר שמעון כהן - חבר
מר שמעון יאיר - חבר

התובע : עו"ד יהודה מזרחי

הנאשם :

ב"כ הנאשם : עו"ד שלמה ציפורי

נפסק : הנאשם, סגן מנהל מחלקת הגביה בסניף רחובות של המוסד לביטוח לאומי הועמד לדין משמעתי לאחר הרשעתו בבית המשפט המחוזי בתל-אביב בעבירות של ביטול קנסות, הקטנת שומות וביטול מס מקביל למבוטחים וקבלת טובת הנאה.
הועמד לדין משמעתי ובית הדין הרשיעו וגזר עליו את אמצעי המשמעת של :
א. פיטורין לאלתר מהשירות במוסד לביטוח לאומי ;
ב. תשלום פיצויים בגובה 70% לתקופת עבודתו של הנאשם, עד ערב השעייתו מהשירות ;
ג. פסילה לצמיתות לשירות המדינה ו/או המוסד לביטוח לאומי.
ד. שלילת זכויות הגימלה.
נימוקים : הורשע בית המשפט המחוזי בעבירות חמורות שיש עימן קלון - והן חוסמות את דרכו של הנאשם כעובד מדינה או עובד המוסד לביטוח לאומי. מדובר בשרשרת ארוכה של אירועים שהתמשכה לאורך שנים.

גזר - דין

ביום 1.3.99 הרשענו את הנאשם, אשר שימש כסגן מנהל מחלקת הגביה בסניף רחובות של המוסד לביטוח לאומי, בעבירות על-פי סעיפים 17(3), 17(4) ו-17(6) לחוק שירות המדינה (משמעת) התשכ"ג-1963, על-פי הודאתו.

קדמה להליך בפנינו, הרשעתו של הנאשם בבית המשפט המחוזי בתל-אביב, בעבירות הבאות :

א) קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 415 סיפא לחוק העונשין (10 עבירות).

ב) רישום כוזב במסמכי תאגיד לפי סעיף 423 לחוק העונשין (10 עבירות).

ג) לקיחת שוחד לפי סעיף 290 לחוק העונשין (6 עבירות).

ד) זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר, לפי סעיף 418 לחוק העונשין (4 עבירות).

הנאשם הורשע בעבירות הנ"ל בגין ביטול קנסות, שינויי סיווגים, הקטנת שומות וביטול מס מקביל למבוטחי הביטוח הלאומי. המדובר בכ-31 מבוטחים ש"חסכו" כ-900,000 ש"ח וכן בטובת הנאה ישירה לנאשם עצמו בגובה של 12,000 ש"ח.

זה המקום לציין כי המוסד לביטוח לאומי לא סבל בסופו של דבר מחוסר של הסכום הנ"ל, מאחר והמבוטחים החזירו למוסד לביטוח לאומי את הכספים ש"זוכו" בהם שלא כדין. כמו כן יש לציין כי הנאשם לא פעל מול המבוטחים באופן ישיר אלא באמצעות צד ג', אשר הפך להיות עד מדינה במשפטו.

הנאשם, מושעה מעבודתו במוסד לביטוח לאומי מאז 1994. בנובמבר 1998 סיים לרצות את עונש המאסר שהוטל עליו.

מסכת העובדות התבררה כולה בעת המשפט, בבית המשפט המחוזי בתל-אביב. לנגד עינינו מצוייה הכרעת הדין בת.פ. 465/95 וגזר דינו של כב' השופט ד"ר עודד מודריך.

העבירות בהן הורשע הנאשם הן עבירות חמורות ביותר ויש עמן קלון. מהיותן עבירות כאלה, הן למעשה, חוסמות את דרכו של הנאשם כעובד מדינה - או עובד המוסד לביטוח לאומי. העבירות לא היו תוצאה של מעידה חד פעמית, אלא שרשרת ארוכה של אירועים שהתמשכה בשנים 1991-1993. רצונו של הנאשם להיטיב עם בני אדם, הוא תכונה מאוד מבורכת, אבל עשיית "טובות" על-חשבון המעביד או הקופה הציבורית כפי שנעשה במקרה זה, היוו בסיס להרשעה בפלילים.

שני מקרים קודמים מצאו פתרונם במסגרת הפנימית של המוסד לביטוח לאומי: האחד בשנת 1981 - המצאת קבלה פיקטיבית והשני בשנת 1989 - מסירת מסמכים למי שאינו מוסמך לקבלם. לגבי שני מקרים אלה קיבל הנאשם התראה בלבד, בשל ההתרשמות כי הנאשם פעל בתום לב.

גם מתוך גזר-דינו של כב' השופט מודריק, עולה כי "יתכן שמדובר באדם שלא ראה ולא הבין את מלוא היקף המשמעות החמורה של מעשיו". ובהמשך, "לפיכך אני מסיק שהנאשם הסתבך במעשי העבירה לא מתוך שחיתות מידות מובנית ולא מתוך תאוות בצע וממון שאינה יודעת שובעה. ספק אם האינטרס הממוני שימש לו בסיס עיקרי לפעולתו..."

התביעה בטיעוניה איזכרה את פסקי הדין של בית-הדין למשמעת – נב/5, נב/11, נב/19, נד/22, נח/11, נח/30, נח/38, וכן את עש"מ 5282/98 (הדן בעבירת השוחד בלבד).

פסקי הדין הנ"ל של בית-הדין למשמעת, אשר דומים למקרה הנדון, הורו על הפסקת עבודה לאלתר, חלקם תוך תשלום פיצויי פיטורים חלקיים בשל סיבות אישיות של הנאשם ומשפחתו, וכן על פסילה לשירות לתקופות שונות. גם בעש"מ 5282/98, בו נדונה עבירת השוחד בלבד, קבע בית-המשפט העליון כי הכלל לעבירת השוחד הוא פיטורים מהשירות - ככלל, ורק - כיוצא מן הכלל ובנסיבות מיוחדות בלבד, יושת אמצעי אחר.

בית-המשפט העליון עמד על כך כי אמצעי המשמעת שמטיל בית-הדין למשמעת תכלית העיקרית שונה לחלוטין מאמצעי הענשה, מאחר והם באים כדי למנוע פגיעה משמעותית בתפקוד של שירות המדינה או בתדמית הראוייה של השירות.

הנאשם, שהוא יליד שנת 1951 נשוי + 5 ילדים, שטח בפנינו, בכתובים, את בקשותיו למחילה ופירט בפנינו את מצוקותיו הכלכליות שלו ושל בני ביתו, את הפגיעה החברתית שנפגע כתוצאה מההרשעה בדין וציין בפנינו את עבודתו הקשה והמסורה במוסד לביטוח לאומי. בקשתו היא להשתקם מחדש והתחשבות במצבו הכלכלי הקשה, ובחובות הגדולים שלו ושל משפחתו בעקבות הפרשה הזו. כמו כן הביע חרטה עמוקה על מעשיו.

ב"כ הנאשם ביקש להשאירו במקום עבודתו ולחילופין לא לפגוע בגמלתו של הנאשם. לצורך כך גם הסתמך על הצעת החוק מנובמבר 1998, שעניינה איסור שלילה או הקטנת גמלה בשל עבירות משמעת.

גם הצעת החוק הנ"ל, שאינה מחייבת מכח היותה הצעה בלבד, איננה רלוונטית יותר מאחר והיא נפלה בכנסת, כך שאין צורך להתייחס לתוכנה כלל ועיקר.

כבמקרים רבים אחרים הבאים בפני בית-הדין, עולה השאלה של האינטרס הציבורי לעומת האינטרס של הפרט או של משפחתו. גם אם נצא מתוך הנחה שאכן נפל הנאשם למלכודת שטמן לו מי שהפך לעד מדינה, גם אז אי אפשר להשתחרר מחומרת העבירות, מהתקופה הארוכה בה נעשו וממספר המקרים אשר טופלו בדרך קלוקלת ע"י הנאשם. עשיית חסד וצדקה - לא על חשבון המעביד או על חשבון הקופה הציבורית.

לא ברור לנו אם העבירות בוצעו מתוך תום, מתוך טפשות או מתוך חוסר מחשבה כסגן מנהל מחלקת גביה, מצפה שירות המדינה לאדם היודע את מעשיו ונושא בתוצאות מחדליו.

גם העובדה כי הסכומים בהם מדובר (כ-900,000 ש"ח), הוחזרו למוסד לביטוח לאומי ע"י החייבים, אין עניינם לכאן והעבירות עדיין רציניות וחמורות ביותר.

צר לנו שהמשפחה היא הראשונה להיפגע. טובת המשפחה צריכה היתה להיות לנגד עיני הנאשם לפני ביצוע העבירות. בית-דין זה, כהרכביו האחרים, שומע ומתחשב גם בנסיבות האישיות, חברתיות וכלכליות של עובדי השירות, אך בה במידה שוקל גם את טובת הציבור והאינטרס של השירות.

בנסיבות המקרה שבפנינו, אנו סבורים כי התביעה, בהציעה בין היתר פיטורים ופיצויי פיטורים בגובה של 70%, התחשבה במצבו הכלכלי הקשה של הנאשם ומשפחתו. מתן גימלה במקרים כגון אלו, מהווה פרס, לעובד שבשל מעשיו או מחדליו, אינו ראוי להמשיך ולשרת במסגרת השירות.

לכן, לאור האמור לעיל אנו מחליטים בזאת על אמצעי המשמעת הבאים :

1. פיטורים לאלתר מהשירות במוסד לביטוח לאומי.
2. תשלום פיצויי פיטורים בגובה 70% לתקופת עבודתו של הנאשם, עד ערב השעייתו מהשירות.
3. פסילה לצמיתות לשירות המדינה ו/או המוסד לביטוח לאומי.
4. שלילת זכויות הגימלה.

בד"מ 36/98

ניתן ביום 4 במרץ 1999

8/ס

עובדת משרד החוץ - הפרת אמונים

בפני : עו"ד רחל מלחי - יו"ר
גב' רות בר-יוסף - חברה
מר אלי פלג - חבר

התובעת : עו"ד מרב שמעוני

הנאשמת :

ב"כ הנאשמת : עו"ד אורי רפ

נפסק : הנאשמת מועסקת כמזכיר ראשון אמל"ט במשרד החוץ בירושלים, הורשעה בבית המשפט המחוזי בביצוע 103 עבירות של הפרת אמונים, בכך שהזינה את המחשב בין היתר בנתוני פעולות שונים מכפי שבוצעו בפועל. בית הדין למשמעת הרשיעה על פי הודאתה וגזר עליה אמצעי המשמעת של : א. פיטורין ; ב. פסילה לעבודה בשירות המדינה למשך חמש שנים. נימוקים : מדובר בעבירה שיש עמה קלון ובית הדין העדיף את אינטרס הציבור אל מול הנסיבות האישיות של הנאשמת בשל אופיין החמור של העבירות ונסיבותיהן ונוכח מספר העבירות ואורך תקופת ביצוען.

גזר - דין

1. עובדת משרד החוץ בדרגה בכירה, מועסקת כמזכיר ראשון אמל"ט במשרד החוץ בירושלים ; עובדת בשירות המדינה משנת 1978 .

בעקבות עיסקת טיעון שבה הודתה במקצת העבירות, והתביעה לא עמדה על הוכחת העבירות האחרות - היא הורשעה בבית-המשפט המחוזי בירושלים ביום 18.2.98 על פי הודאתה בביצוע 103 עבירות של הפרת אמונים, ונדונה באותו יום לקנס של 10,000. - ש"ח לתשלום בחמישה תשלומים חודשיים שווים, וכן למאסר על תנאי למשך 12 חודשים בתוך שלוש שנים, מיום מתן גזר הדין.

המעשים עליהם הורשעה נעשו במהלך כארבע שנים בהן מילאה תפקיד של סגן קונסול בארה"ב. בתוך תקופה זו היא ביצעה ב- 103 מקרים, על פי הודאתה, עבירות של הפרת אמונים בכך שהזינה את המחשב בנתוני פעולות שונים מכפי שבוצע בפועל, או שלא הזינה את המחשב כלל בנתוני הפעולות שביצעה בפועל, והתביעה הסכימה שלא לעמוד על הוכחת עבירות הגניבה והזיוף. מעשים אלה נעשו במסגרת תפקידה בקונסוליה, בה היתה אחראית בין היתר על הטיפול בענייניהם של בני מיעוטים הקשורים לישראל.

בעקבות הרשעתה הוגשה נגדה תובענה בבית-הדין למשמעת של עובדי המדינה, ביום 22.4.98, על פגיעה במשמעת שירות המדינה ובתדמיתו, על התנהגות בלתי הוגנת ושאינה הולמת עובד מדינה בישראל, ועל הרשעה בעבירה שיש עמה קלון, וזאת בהתאם לסעיפים 17(3) ו- 17(6) לחוק שירות המדינה (משמעת) התשכ"ג- 1963 .

הנאשמת הודתה בעובדות שבכתב התובענה, אולם כפרה בכך שיש עמן קלון, על פי סעיף 17(6) לחוק שירות המדינה (משמעת) התשכ"ג - 1963, וזאת מאחר שהורשעה בהפרת אמונים בלבד.

2. ביום 28.12.98 החליט בית-הדין להרשיע את הנאשמת בהתאם לכתב התובענה, בעבירות על סעיפים 17(3) ו- 17(6) לחוק שירות המדינה (משמעת) התשכ"ג- 1963.
3. בהחליטו להרשיע את הנאשמת גם בעבירה שיש עמה קלון, עמדו לנגד עיני בית-הדין הדברים הבאים:

בית המשפט העליון התייחס במפורט לשאלה העקרונית של קביעה שעבירה מסויימת יש עמה קלון, בעש"מ 4132/95. השופט זמיר מחלק את העבירות לעניין הקלון, לשלושה סוגים:

א) עבירות שמטבע ברייתן יש עמן קלון, אך יכולות נסיבות מיוחדות לשלול את הקלון;

ב) עבירות שמטבע ברייתן אין עמן קלון, ושום נסיבות לא ישנו קביעה זו;

ג) עבירות גבוליות, שבנסיבות מיוחדות יכול שיהיה בהן קלון. והקלון, כפי שאמר השופט שמגר (כתוארו אז) בעש"מ 4/81: "הקלון אינו במדד עפ"י אמות מידה משפטיות - המדובר במונח השאוב מתחום המוסר - בית-הדין או בית-המשפט הם הקובעים..."

אין ספק שהפרת אמונים אינה יכולה להימנות על הקבוצה השניה של עבירות שמטבע ברייתן אין עמן קלון ושום נסיבות אין בהן כדי לשנות קביעה זו. ואף כי כבר נקבע בפסיקה כי הפרת אמונים היא בדרך כלל עבירה שיש עמה קלון, (מו/21, מו/22, מח/32), הרי גם אילו הסכמנו שהפרת אמונים נמנית על העבירות הגבוליות, גם כך, על-פי הנסיבות החמורות במיוחד של המקרה שלפנינו - עליהן נעמוד להלן - אין מנוס מהמסקנה שהעבירות שנעברו יש עמן קלון.

שאלת הקלון נקבעת, כאמור, על-ידי בית הדין על פי נסיבות המקרה. נסיבות אלה נוגעות גם לשאלת חומרת העבירה וגם לקביעה האם יש בעבירה קלון ושני אלה נקבעים ונמדדים הן על-פי העושה והן על-פי המעשה.

4. בכל עבירה, אך במיוחד בעבירה של הפרת אמונים, הכוללת עבירות שונות זו מזו באופיין ובחומרתן - יש להביא בחשבון לא רק את הגדרת העבירה אלא גם את המעשה העומד מאחריה. במקרה שלפנינו אכן זוכתה הנאשמת מאשמת גניבה וזיוף, והורשעה - בשל אותם 103 מעשים שהיו נשוא כתב האישום, רק בהפרת אמונים; אך כבר בפסק הדין המרשיע הצביעה השופטת פרוקצ'יה על החומרה הרבה שבמעשים, ונביא כאן כמה מאמרותיה:

"האופן שבו נסתיים המשפט לא הותיר מקום לבירור הנסיבות האמיתיות העומדות ברקע ביצוע העבירות שהנאשמת הודתה בהן, והדבר נותר מבחינת בית-המשפט בבחינת נעלם. קשה לי לקבל על פניו את הטענות כי המעשים המתמשכים הללו החוזרים על עצמם תקופה ארוכה הם פרי רשלנות או חוסר תשומת לב מצד הנאשמת. השיטה הרצופה שברישום הלקוי מעידה כאלף עדים על עקביות ומגמה בשיטה. מספרם של האירועים החריגים והתפרשותם על פני תקופה כה ארוכה, מוסיפים מימד של חומרה למעשים. לפנינו על כן מקרה של חריגה מהותית מנורמות יסוד הכרוכה בהפרת אמונים קשה ומתמשכת" (עמ' 4-5 לפסק הדין).

בית-דין זה אכן כבול לפסיקתו של בית-המשפט בדיון הפלילי ופסק-הדין כולל את הנימוקים, המביאים אותנו אל המעשים שנעשו ואל הנסיבות בהן נעשו המעשים. לנוכח אלה קשה לנו לקבל את טענת הסניגור שיש לנו עניין בהפרת נוהלים שנעשתה בתום לב. ואין לנו אלא לאמץ את מסקנתה של השופטת פרוקצ'יה: נסיבות המעשה, גם על פי משך הזמן וגם על פי מספר המקרים מעידות על מגמה, על שיטה מתמשכת, ולכן על העדר תום לב ועל הפרת אמונים חמורה ביותר.

יש להדגיש כי המעשים האמורים נעשו כולם במסגרת מילוי תפקידה של הנאשמת, ויש לייחס "חומרה מיוחדת לעבירות שעובד מדינה עבר בקשר למילוי תפקידו" (השופט זמיר, עש"מ 4123/95).

5. מכאן לנסיבות הקשורות בעושה, במי שמבצע את העבירה.

הנאשמת היא עובדת בכירה במשרד החוץ שביצעה את המעשים בהיותה בתפקיד בכיר ביותר בנציגות ישראלית בחו"ל, ובתפקיד רגיש המחייב בין היתר מגע רב עם בני מיעוטים שנוקו לשירותיה. בחלק מהזמן היא היתה סגן קונסול ולאחר מכן הועלתה לדרגת קונסול. אמר השופט שמגר (כתוארו אז) בעש"מ 4/81:

"הקלון - זיקתו אל המשרה או הכהונה..."

והשופט זמיר (בעש"מ 4123/95):

"לעניין הקלון הכרוך בעבירה, יתכן כי עבירה מסויימת תיחשב כעבירה שיש עמה קלון כאשר היא מבוצעת בידי עובד בכיר בשירות המדינה, המכהן במשרה שיש עמה סמכויות רבות ורגישות מיוחדת, והיא לא תיחשב... אם ובצעה בידי עובד זוטרי". וכן: "ככל שעובד מדינה נושא משרה רמה יותר, שיש עמה אמון רב יותר וסמכויות חזקות יותר, כך יש מקום לדרוש ממנו שיקפיד יותר במילוי תפקידו על טוהר המידות ועל התנהגות הולמת. לענין זה יש הבדל בין עובד בכיר, הממונה על עובדים רבים ואמור לשמש דוגמא להם ולציבור, לבין עובד זוטרי".

והשופטת פרוקצ'יה, בענינה של הנאשמת:

"אם עבירות של הפרת אמונים הנעשות בבית פנימה הן חמורות, הרי כאשר מדובר בעובד ציבור האמור לייצג את ישראל כלפי חוץ, בנציגות דיפלומטית בחוץ-לארץ, על אחת כמה וכמה".

אין לנו להוסיף הרבה על הדברים האלה, באשר לפגיעה הקשה שפגעה הנאשמת באינטרס הציבור ושירות החוץ בתוכו, שאותם היתה אמורה לייצג ולהם היתה חבה אמונים; על הקלון שהמיטה על שירות המדינה בכללו ועל שירות החוץ בפרט, על הפגיעה בתדמית שירות המדינה, ועל החומרה המיוחדת שנותן למעשיה אלה - מעמדה הבכיר.

6. כנגד הנסיבות שפורטו לעיל, הפועלות לחומרה, עמדו לנגד עינינו נסיבותיה האישיות של הנאשמת: היא אם חד-הורית, היא הציגה בפנינו מכתבי הוקרה והמלצה מאנשים רבים שעבדה אתם במהלך השנים, וכן הופיעו בפנינו כעדי אופי עובדים בכירים שעבדו עמה במשרד החוץ, וכולם כאחד העידו על היותה עובדת טובה ומסורה.

7. אך בשוקלנו אלה מול אלה את הנסיבות החמורות של המקרה ואת הצורך והאינטרס של הציבור ושל שירות המדינה למצות את הדין, אל מול הנסיבות האישיות המקלות, הגענו למסקנה כי נוכח אופיין החמור של העבירות ונסיבותיהן, נוכח מספר העבירות ואורך תקופת ביצוען, אין הצדקה שלא למצות את הדין עם הנאשמת.

8. נציג משרד החוץ שנתבקש להגיב על עמדת התביעה שדרשה פיטורין הביע תחילה תמיכה בעמדת התביעה ומשנתבקש ע"י בית הדין להתייחס במפורט, השיב תשובה עמומה על-פיה המשרד בעד להקל על הנאשמת. משנתבקש על-ידי בית-הדין לברר את עמדת המשרד בשאלת הפיטורין ולאחר שביה"ד הפסיק דיונו כדי לאפשר לו לברר את הדבר - הודיע כי המשרד מבקש שלא לפטר את הנאשמת; וכי המשרד מוכן להמשיך ולהעסיקה.

תמונה בעינינו עמדה אחרונה זו. נקל להבין, נוכח העמדה הבכירה והיחסים הטובים שהיו לנאשמת, שחבריה לעבודה מתקשים לראותה במצוקתה ונחלצים לעזרתה. אף אנו, לבנו דואב על אשה זו שכשלה, אך אין בכך לשנות את דעתנו כי בנסיבות המתוארות אין מנוס ממיצוי הדין עם הנאשמת, על-ידי פיטוריה. לדעתנו, משרד החוץ לא שקל כיצד תוכל הנאשמת להמשיך ולמלא תפקיד בכיר או תפקיד כלשהו במשרד החוץ, כיצד יוכל המשרד וכיצד תוכל היא לדרוש מהכפופים לה או מהעובדים אתה למלא את תפקידם כראוי ובנאמנות, וכיצד יוכל שירות החוץ ושירות המדינה בכללו לדרוש מעובדיו לנהוג כראוי ועל-פי הנורמות הנדרשות, אם ימשיך להעסיק עובדים הנוהגים כפי שנהגה הנאשמת.

נדמה לנו שמשרד החוץ לא השכיל למלא חובתו להעמיד ביחס נכון את אינטרס הציבור ואינטרס שירות המדינה ושירות החוץ מול נסיבות אישיות כואבות.

9. ועוד לעניין מיצוי הדין, נטען לפנינו רבות כי הנאשמת סבלה דיה ונענשה בהליך הפלילי, ומן הראוי להסתפק בכך. אולם בית-המשפט רואה את העבירה מנקודת המבט הפלילית בלבד, ולעתים מקל בדין בעיקר בעיסקות טיעון החוסכות זמן שיפוטי יקר. בדרך כלל הוא גם מביא בחשבון את העובדה שההרשעה תביא בעקבותיה את מיצוי הדין במישור המשמעתי. ואילו בדיון המשמעתי בוחנים את המעשה מבחינת פגיעתו במעביד וביחסי העובד והמעביד ואמונו, מבחינת הפגיעה בתדמית שירות המדינה ומבחינת ההצדקה או אי-ההצדקה לצפות מהמעביד שימשיך להעסיק את העובד לאחר המעשה.

10. התביעה ביקשה להשית על הנאשמת את אמצעי המשמעת הבאים:

א. פיטורין ותשלום 90% מפיצויי הפיטורין עד ליום השעיתה;

ב. פסילה לעבודה בשירות המדינה ל-10 שנים.

לחלופין, במקום פיצויי הפיטורין הציעה התביעה לאפשר לנאשמת לבחור ביציאה לגימלה מיידיית בהפחתת דרגה אחת למשך שנתיים, שלאחריהן תקבל את הגימלה לפי דרגתה הנוכחית. במקרה שתבחר בחלופה זו - ביקשה התביעה לשלול את המענק המגיע לעובדים הפורשים לגימלה בנסיבות רגילות.

הסניגור, בתוך התנגדותו הנמרצת לפיטורין, לא מצא לנכון להתייחס לברירה המועדפת על הנאשמת, מצד שני נוכח בית הדין כי על פי הוראת חוק שירות המדינה (גמלאות) (נוסח משולב) התש"ל-1970, לא ניתן לשלם לעובד גימלה בתקופה שבה נפסל לשירות המדינה.

"סעיף 15. אלה זכאים לקצבת פרישה:

(1) ...

(2) ...

(3) ...

(4) מי שפוטר לאחר עשר שנות שירות ... ולא נפסל לשירות המדינה לפי החלטת בית הדין למשמעת..."

בית הדין סבר, גם על פי הגיונם של הדברים, שהצגת שתי החלופות מתייחסת לחלק של הפיצוי הכספי - פיצויים או גימלה, ואילו החלק המהותי, פיטורין ופסילה לשירות המדינה - עומד כמיקשה אחת.

בנסיבות אלה החליט בית הדין לפנות אל הסניגור בבקשת הבהרה שנשלחה ב- 18.1.99 - לגבי העדפתה של הנאשמת, תוך הבהרה שהגימלה לא תהיה מיידית אלא תינתן במועד מאוחר יותר כפי שיקבע בית-הדין. על בקשה זו ועל תזכורת שנשלחה כעבור כשבועיים לא נתקבלה תשובה.

11. לעומת זאת נשלחה לבית הדין בקשת הבהרה מטעם התביעה, מיום 14.2.99 - בה מתבקש בית הדין להבהיר שהצעת התביעה היתה מכוונת לכך שתינתן לנאשמת גימלה מיידית. ובהבהרה נוספת על-ידי התביעה מ- 25.2.99 נאמר כי "הפסילה משירות המדינה נלווית אך ורק למקרה של מתן פיצויים" וכי "ברי כי במקרה שתבחר הנאשמת בגימלה מיידית, לא יורה בית הדין על פסילתה משירות המדינה".

12. בית הדין מתקשה להבין את עמדת התביעה.

(א) אין להעלות על הדעת שעובד שפוטר בגלל הרשעה בעבירה שיש עמה קלון, לא ייפסל לשירות לתקופה מסויימת, כלומר, יוכל לחזור לעבודה כעבור חודש או כעבור שנה;

(ב) אין להעלות על הדעת שהפסילה לשירות המדינה תהיה פועל-יוצא של נטיה להעניק לנאשם גימלה מיידית. להיפך הפסילה והפיטורין נוגעות למהות העונש, והגימלה היא תוצאה של הקביעה העקרונית.

(ג) אין כל איזון בין שתי החלופות שהוצעו על-ידי התביעה;

(ד) ראוי להוסיף כי גימלה מיידית בגיל 45 אינה ניתנת לפורשים או מפוטרים בנסיבות רגילות, והיא מהווה, לאמיתו של דבר לא עונש אלא הטבה, בהשוואה למה שמקבלים עובדים רגילים.

13. סמוך לאחר ההבהרה של התביעה נשלחה לבית הדין ביום 18.2.99 בקשת הסניגור שהיו"ר יפסול את עצמו, מלווה בתצהיר של הנאשמת על מפגש אקראי שהיה לה עם היו"ר ב- 16.1.99.

יו"ר בית הדין דחתה את בקשת הפסילה ביום 22.2.99 והביאה את הדבר לידיעת המותב, שתמך ואישר את הדחייה, ונביא כאן רק את עיקרי הדברים (שמפורטים בהחלטת היו"ר): בקשת הפסילה הוגשה בשלב שבו נסתיימו כל הליכי בית הדין והעיכוב במתן פסק הדין היה רק בגלל המתנה לתשובת הנאשמת בדבר בחירתה בין פיצויים לגימלה, עניין שבית הדין נהג בו לפני משורת הדין, מתוך רצון להקטין את הפגיעה בנאשמת, לנוכח פיטוריה. בקשת הפסילה היתה רצופה בשקרים ואי דיוקים. הנאשמת שהצטרפה מיוזמתה לשולחנה של היו"ר חרף בקשות חוזרות ונישנות לעזבו, טוענת שהיו"ר פנתה אליה מיוזמתה... והיו"ר לא "סיפרה לה מיוזמתה", אלא השיבה לשאלתה מתי יהיה פסק הדין - שמכתב כאמור לעיל נשלח לבא כוחה, וכדי למנוע עינוי דין, הבהירה שמדובר בבירור בין גימלה לפיצויים, ושאת הפרטים תשמע מבא כוחה.

ליו"ר ולמושב נראה כי אין כל עילה לפסילה, פרט לרצונה של הנאשמת לדחות ולשנות את ההכרעה בכל מחיר, וכאמור, הבקשה נדחתה.

14. עם דחיית הבקשה לפסילת היו"ר, נתבקש בא כוחה שוב, להשיב מיידית בעניין העדפתה, תוך פירוט יתר של שתי החלופות, כפי שקבע אותן בית הדין. על בקשה זו השיב הסניגור כי הנאשמת בוחרת בחלופה שהוצעה על ידי התביעה.

15. הגם שבדרך כלל לא ישית בית הדין עונשים חמורים מאלה המוצעים על ידי התביעה, אין ולא יכול להיות ספק שסמכותו לעשות כן כשימצא זאת לנכון. ודעתנו היא במקרה שלפנינו, כשהמדובר בעובדת בכירה שהורשעה בעבירה שיש עמה קלון, אין כל הצדקה לוותר על פסילה משירות המדינה, לתקופה מסויימת.

16. אך מאחר שעמדת התביעה והבהרותיה החוזרות יצרו אצל הנאשמת ציפיות באשר צפוי לה ואף הרגשה - שכמובן אינה נכונה כלל ועיקר - שנגרם לה עוול, וכן בשל היותה של הנאשמת אם חד-הורית, מצא בית הדין לנכון להיטיב ככל האפשר בתנאים החמריים הנלווים לפיטורין, ולפסילה משירות: לקצר במידת מה את תקופת הפסילה לעבודה בשירות המדינה, לא להפחית שתי דרגות מדרגתה הנוכחית ולא לשלול את המענק המתלווה לפרישה לגימלאות, במידה שהיה מגיע לנאשמת על פי הנוהלים המקובלים לפורשים בנסיבות רגילות.

לפיכך החלטנו להשית על הנאשמת את אמצעי המשמעת הבאים:

(א) פיטורין;

(ב) פסילה לעבודה בשירות המדינה למשך חמש שנים;

(ג) לנאשמת תשולם גימלה על פי דרגתה הנוכחית עם סיום תקופת הפסילה;

(ד) מענק הפרישה ישולם לנאשמת בהתאם לנוהלים הקבועים לגבי עובדים הפורשים מן השירות בנסיבות רגילות ומקבלים את הגימלה במועד מאוחר יותר.

9/ס ראש ענף במשרד הרישוי משרד התחבורה - עבירות של מרמה והפרת אמונים

בפני : עו"ד ניצה אדן -ביוביץ, מ"מ אב ביה"ד - יו"ר
מר יוסי קורנפלד - חבר
מר שמעון יאיר - חבר

התובע : עו"ד יהודה מזרחי

הנאשם :

ב"כ הנאשם : עו"ד ספי אלון

נפסק : הנאשם, ראש ענף, במשרד התחבורה הורשע בבית משפט השלום בירושלים בעבירות של מרמה והפרת אמונים.
בית הדין למשמעת הרשיעו וקבע את אמצעי המשמעת הבאים :
א. נזיפה חמורה ;
ב. הפקעת חצי משכורת חדשית קובעת ב- 6 תשלומים.
נימוקים : מדובר בעבירות שיש עימן קלון, חלוף זמן מועד ביצוע העבירה גורם חשוב להקל בעונשו של הנאשם.

גזר דין

1. בהכרעת הדין מיום 15.2.99 הרשיע בית-הדין את הנאשם, בעבירות ובאישומים המיוחסים לו בכתב התובענה, עבירות על-פי סעיפים 17(3), 17(4) ו-17(6) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963.

2. התובע המלומד, בטיעונו לאמצעי הענישה, ציין שמדובר בהרשעה בסעיפים החמורים ביותר שבסעיף 17 לחוק המשמעת.

העבירות שהנאשם ביצע היו עבירות מתמשכות, כאשר מדובר בעובד בתפקיד בכיר. זאת ועוד, מיד עם היכנסו לעבודה בשירות המדינה החל הנאשם לבצע את העבירות שבהן הורשע.

אלה עבירות של מרמה והפרת אמונים, עבירות חמורות כנגד המעביד ותופעות אלה יש לעקור מן השורש.

העבירות בוצעו לפני זמן ניכר, אך אין זו סיבה לקולא.

בהסתמך על פסקי דין שניתנו בבית דין קמא, התובע המלומד ביקש להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת של :

- א) נזיפה חמורה.
- ב) הפקעת משכורת חודשית קובעת אחת ב-6 תשלומים.
- ג) הורדה בדרגה אחת לתקופה של שנתיים.

3. נציג המשרד הצטרף לעמדת התביעה, למעט אמצעי ענישה של הורדה בדרגה אחת לתקופה של שנתיים והוא הסתפק בהורדה בדרגה אחת לתקופה של שנה. לדידו, העבירות לא בוצעו בתקופת עבודתו של הנאשם במשרד התחבורה.
- כמו כן, על הנאשם הערכות חיוביות של הממונים עליו ואין המשרד סבור שיש לנקוט באמצעי משמעת חריפים.
4. הסניגור המלומד הדגיש חזור והדגש את הזמן הרב שחלף מיום ביצוע העבירה ועד היום, ואת עינויי הדין ועינויי הנפש שעבר הנאשם.
- לדעת הסניגור המלומד הנאשם נענש ג' פעמים :
- בראשונה, בית משפט השלום הרשיע את הנאשם והטיל עליו קנס כספי של 5,000.- ש"ח, ועבודות של 200 שעות לתועלת הציבור.
- בשניה, מיום שהחלה החקירה בראשית שנת 93' ועד הלום, לא קודם הנאשם בדרגות ואף לא קודם בתפקידו.
- למעשה, הנאשם בפועל הורד כבר לפחות בדרגה אחת ועל כן ביקש הסניגור שלא להורידו בדרגה כבקשת התביעה.
- עתה בית דין זה מענישו בשלישית.
- לעניין הפקעת המשכורת, הסיב הסניגור המלומד את תשומת ליבו שלנאשם הוצאות כספיות רבות עקב ההליכים המשפטיים. לפיכך, ביקש להתחשב במצבו הכספי בעת גזרנו את דינו.
5. הנאשם הביע בפנינו חרטה והביע את רצונו לפתוח דף חדש בחייו.
6. בבואנו לשקול את אמצעי המשמעת הראויים לנאשם על בסיס הראיות, הסיכומים ולאור הנחיית בית המשפט העליון בקובעו כי "כאשר בית-הדין דן בהטלת אמצעי המשמעת בעקבות הרשעה בדין, עליו לבחון, מה מתחייב לפי נסיבותיה של העבירה ולפי נסיבותיו של העובד שהורשע" (עש"מ 2/85, משה בן עזרא ששון נ' מדינת ישראל, פד"י (1), 220, 223), מוצא בית-הדין לנכון להקל באמצעי המשמעת שיוטלו על הנאשם.
- אין ספק שמדובר בעבירות שיש בהן לפגוע בתדמית שירות המדינה ובעבירות שיש עמן קלון לעושיהן. ברם, הזמן שחלף מאז ביצוע העבירה הוא גורם חשוב. ככל שעובר זמן רב יותר, נמוג הזיהוי של הנאשם עם העבירה שביצע. "הזמן עושה את שלו, הפצעים מגלידים, המועמד משתקם. בעיני "הציבור הנאור" שוב לא ייתפס מינויו כפעולה הפוגעת" (ראה בג"צ 6163/92, 6177, אייזנברג ואח' נ' שר הבינוי והשיכון ואח', פד"י מז(2), 229, 267).
7. בנסיבות העניין שלפנינו, בהתחשב בעונשים שכבר הוטלו על הנאשם ובנוסף גם התרשמותנו מהחרטה שהביע הנאשם בפנינו, ומכנות דבריו ורצונו לשקם את עצמו, מחליט בית-הדין להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים :
- (א) נזיפה חמורה.
- (ב) הפקעת חצי משכורת חודשית קובעת ב-6 תשלומים.

ס/10 מנהל תשתית, חברת בזק - גרימת חבלה ברשלנות לאדם

בפני : עו"ד ניצה אדן-ביוביץ - מ"מ אב ביה"ד - יו"ר
גב' אילת שפסקי - חברת
מר נחום ברזילי - חבר

התובע : עו"ד יהודה מזרחי

הנאשם :

ב"כ הנאשם : עו"ד סלין נהיר

נפסק: הנאשם, מנהל תשתית בחברת "בזק" הורשע בבית משפט השלום בירושלים בגרימת חבלה ברשלנות לאדם. הוא הועמד לדין משמעת ובית הדין הרשיעו וגזר עליו :
א. נזיפה ;
ב. הפקעת שליש משכורת חדשית קובעת בשישה תשלומים שווים ורצופים.
ג. הורדה בדרגה אחת למשך תשעה חודשים.
נימוקים : אי הקפדה מספקת על הוראות הבטיחות והתחשבות בנסיבותיו של הנאשם.

גזר - דין

1. הנאשם, מועסק בחברת "בזק" בתפקיד מנהל תשתית. הוא הועמד לדין פלילי בבית משפט השלום בירושלים בת"פ 3219/95, בגין גרימת חבלה ברשלנות לאדם, בכך שלא דאג לגידור בור (גוב) במדרכה, שנפתח בידי עובדי צוות "בזק".
2. בית המשפט התחשב בהמלצת שירות המבחן ולא הרשיע את הנאשם, אלא חייבו לבצע שירות לתועלת הציבור בהיקף של 80 שעות במסגרת חוג ספורט של הלשכה לשירותים חברתיים במבשרת ציון.
3. נגד הנאשם הוגשה תובענה לבית דין קמא בהסתמך על סעיפים 17(2) ו-3 לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג 1963 - (להלן "החוק").
4. ביום י' בסיון התשנ"ט - 25.5.1999, הרשיע בית הדין את הנאשם לפי סעיף 61ג' לחוק בעבירות המיוחדות לו בכתב התובענה.
5. בטיעוניו לאמצעי הענישה, התובע המלומד ראה בחומרה את רשלנות הנאשם, שהיה בה כדי פגיעה גופנית באזרח. עוד הדגיש התובע כי מאחר ומדובר בעובד בכיר, הרי שרמת האחריות הנדרשת ממנו היא גבוהה ביותר.

לפיכך, ביקש התובע להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים :

- א) נזיפה ;
- ב) הפקעת מחצית משכורת חודשית קובעת בשישה תשלומים שווים ורצופים ;
- ג) הורדה בדרגה אחת למשך תשעה חודשים ;

6. כעד הגנה הופיע מר שמעון נידם, הממונה הישיר של הנאשם. העד הסביר לבית הדין על מהות עבודתו של הנאשם ועל היקף עבודתו של הנאשם, וכן הירבה לספר בשיבוcho של הנאשם, על מיומנותו, מקצועיותו והעבודה האחראית אותה מבצע הנאשם.

הסניגורית המלומדת הציגה תעודת הערכה משנת 1994, המעידה על תרומתו המקצועית של הנאשם לחברת "בזק" ותעודת הצטיינות משנת 1990, שהוענקה לנאשם במסגרת מבצע "העובד המצטיין".

הסניגורית המלומדת חזרה על כך, שבית המשפט לא הרשיע את הנאשם וזאת בהסתמך על כך שהמתלוננת שנפגעה התנהגה במה שניתן לכנות כרשלנות פושעת. על כן, הסניגורית המלומדת ביקשה מבית הדין להסתפק בנזיפה בלבד.

7. הנאשם טען בפנינו, שהעמיד עובד שהוא ראש קבוצה, שישמור על הבור כדי שתהיה השגחה שעוברים ושבים לא יפגעו. עוד ציין הנאשם, כי משנת 1994 לא קודם בדרגות ולא קיבל שום בונוס שנתי לו זכאים עובדי החברה.

8. בית הדין שקל בכובד ראש את נימוקי הצדדים מזה ומזה.

אכן, אליבא דכולא עלמא, שקיימת חובה להקפיד על הוראות הבטיחות של החברה ככתבן וכלשונו. ברם, לא נעלם מעיני בית הדין, שהנאשם עצמו העמיד עובד מקצועי על מנת שישמור על הבור מפני פגיעה, אמנם פתרון, אלא שאין פתרון זה תואם את כללי הבטיחות של החברה ואינו מספק את רמת הזהירות, שהחברה דורשת במקרים מעין אלו של פתיחת הבור.

כמו כן, על פי ממצאי בית המשפט בדיון הפלילי, לנפגעת אשם תורם לפציעתה וזאת עלינו להביא בחשבון בבואנו לגזור את דינו.

זאת ועוד, בעש"מ 2/85, משה בן עזרא ששון נ' מדינת ישראל, פד"י (1) לט' עמ' 220, 223, אומר בית המשפט כי: "כאשר בית הדין דן בהטלת אמצעי משמעת בעקבות הרשעה בדין, עליו לבחון מה מתחייב לפי נסיבותיה של העבירה ולפי נסיבותיו של העובד שהורשע".

9. לאור האמור לעיל ולאחר שבחנו מחד גיסא את נסיבות העבירה ומאידך גיסא את נסיבותיו של הנאשם, הגיע בית הדין למסקנה שאין זה המקרה שיש למצות את חומרת הדין עם הנאשם.

על כן החלטנו להשית על הנאשם את אמצעי המשמעת כדלהלן:

- (א) נזיפה;
- (ב) הפקעת שליש משכורת קובעת בשישה תשלומים שווים ורצופים;

סגנית מנהלת המשק במרכז הרפואי ברזילי באשקלון - קבלת שוחד 11/ס

בפני : עו"ד שלמה גוברמן - יו"ר

מר אלי פלג - חבר

גב' רות בר יוסף - חברה

התובעת : עו"ד מרב שמעוני

הנאשמת :

ב"כ הנאשמת : עו"ד צבי לידסקי

נפסק : הנאשמת, סגנית מנהלת המשק במרכז הרפואי ברזילי, הורשעה בבית המשפט המחוזי בבאר שבע בעבירות של קבלת שוחד.

על כך הועמדה לדין בבית הדין למשמעת, הורשעה בעבירות לפי סעיף 17(2), (3), (4) ו-(6) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963.

בית הדין גזר עליה את אמצעי המשמעת הבאים :

1. פיטורים לאלתר.
 2. שלילת הזכות לקבלת גימלאות.
 3. זכאות לקבלת פיצויי פיטורים בעד עבודתה משנת 1972 ועד לשנת 1987.
 4. פסילה לשירות המדינה לתקופה של 10 שנים.
- נימוקים : העבירות שבגינן הורשעה הינן עבירות שיש עימן קלון והן מהעבירות החמורות בשירות המדינה, כאשר העובר אותן אינו יכול להמשיך ולשרת בשירות המדינה. הנאשמת עירערה לבית המשפט העליון על חומרת העונש וערעורה נדחה.

גזר-דין

בהכרעת הדין מיום 20/1/99 קבענו את אשמתה של הנאשמת, בעבירות משמעת לפי סעיף 17(6) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963, ולפי סעיף 17(2), (3) ו-(4) לחוק האמור.

המעשים שעליהם הועמדה הנאשמת לדין, הן בבית המשפט המחוזי בבאר-שבע, בתיק פלילי 243/91, והן לפנינו, הם נטילת שוחד מאת עובדות ניקיון שעבדו תחת פיקוחה במרכז הרפואי ברזילי באשקלון ומנשים שביקשו להתקבל לעבודה.

הוצגו לנו ראיות לעניין גזר דיננו :

ב"כ נציב שירות המדינה הגישה לנו הרשעה קודמת של הנאשמת שניתנה על-ידי בית-הדין למשמעת של עובדי המדינה. פסק הדין ניתן ביום 4.3.87 ועניינו בכך שהנאשמת הטביעה את כרטיס הנוכחות באמצעות אדם אחר, ולא אישית כפי שנקבע בהוראות. ההרשעה ניתנה בעקבות עיסקת טיעון בין ב"כ הצדדים, והוטלו עליה עונשי התראה ונזיפה.

אמנם אין הוראת חוק הקובעת התיישנות של עבירות משמעתיות, כפי שנקבע - לגבי עבירות פליליות - בחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א-1981. אך נראה לנו כי הרשעה בדין משמעתי משנת 1987 לגבי מעשים שנעשו בשנת 1983 - אין לה משקל של ממש בדיון המשמעתי שלפנינו, ומוטב היה אילולא הובאה לפנינו. בהעדר הוראות חוק, אנו ממליצים שנציב שירות המדינה ישקול הוצאת הנחיות לגבי הגשת הרשעות קודמות ישנות של נאשמים בבית-דין זה.

לטובת הנאשמת העידו מי שהיתה הממונה הישירה במרכז הרפואי וכן יו"ר ועד העובדים. הם שיבחו את עבודתה של הנאשמת ומסירותה לתפקידה. כמו כן שמענו את עדותם של שניים מילדיה הבוגרים, שסיפרו על מסכת העינויים שנתענתה הנאשמת מאז ההליך הפלילי, וכן על ההשפעה השלילית של אותה מסכת על בריאותה הגופנית והנפשית של אמם. כמו כן הוגשה לנו תעודה רפואית של רופאת קופ"ח בדבר סבלה של הנאשמת מנדודי שינה, כאבים, דיכאון וסחרחורת.

באת-כוחו של נציב שירות המדינה, עו"ד מירב שמעוני, ביקשה שנטיל על הנאשמת עונשים אלה: פיטורין לאלתר תוך שלילת הזכויות לפיצויי פיטורין ולגימלאות, וכן פסילה לשירות המדינה לתקופה של 10 שנים.

נציג משרד הבריאות הצטרף לבקשת ב"כ הנציב וציין כי מימיו לא נתקל במקרה כה חמור כמו העניין שלפנינו, וכי זו פעם ראשונה שהוא מבקש שלילת הזכות לגימלאות מנאשם, לפני בית-דין זה.

ב"כ הנאשמת, עו"ד צבי לידסקי, ציין את עינויי הדין שהנאשמת סבלה מאז החקירה המשטרתית בשנת 1988, המעצר והעמדתה למשפט פלילי, העונש שהוטל עליה - מאסר שהומר בעבודות שירות במשך 6 חודשים, קנס בסך 15,000. ש"ח ומאסר על תנאי לשנה. עו"ד לידסקי טען כי נתקיימו בנאשמת יסודות רבים המחייבים הקלה משמעותית בעונש המשמעותי.

העונש שביקשה ב"כ נציב שירות המדינה הוא העונש המירבי שיכול בית-דין זה להטיל. עם כל החומרה שבמעשי הנאשמת, נראה לנו כי לא יהא זה נכון לגזור עליה את העונש החמור ביותר. מדובר בעובדת שהיא כיום בת 51, היא נכנסה לשירות המדינה בשנת 1972 ועבדה בנאמנות עד שנכשלה בסביבות שנת 1987 בעבירות השוחד. מאז 1988 רובצת על הנאשמת עננה כבדה של החקירה המשטרתית, המשפט הפלילי והמשפט המשמעותי.

הדיונים בבית המשפט המחוזי התמשכו רב יתר על המידה, ובית המשפט ציין את חלקה של הנאשמת בהתמשכות הדיונים. בין כך ובין אחרת, שומה על בית הדין להתחשב בזמן הרב שחלף מעת ביצוע המעשים הפליליים ועד היום - תקופה העולה על 10 שנים! גם מצבה הנפשי והגופני של הנאשמת מחייבים התחשבות לקולא.

בבואנו לגזור את דינה של הנאשמת שלפנינו, שומה עלינו גם ליתן דעתנו על כך שהיא מושעת משנת 1991 ומאז ועד היום היא קיבלה שכר מבלי לעבוד בשירות המדינה.

אשר על כן, בשים לב לכל הנתונים לקולא ולחומרת עבירות השוחד, שכמעט שאין חמור מהן בשירות המדינה, הננו מחליטים על אמצעי המשמעת הבאים שיוטלו על הנאשמת:

(א) פיטורין לאלתר;

(ב) שלילת הזכות לקבלת גימלאות;

(ג) הנאשמת תהיה זכאית לקבל פיצויי פיטורים בעד עבודתה משנת 1972 ועד 30 ביוני 1987 - השנה שבה ביצעה את עבירת השוחד הראשונה, שעליה הורשעה בבית המשפט המחוזי (מכיוון שהמועד המדויק של העבירה צויין בכתב האישום כבלתי ידוע, החלטנו על אמצע השנה לעניין תשלום פיצויי הפיטורים);

(ד) פסילה לשירות המדינה לתקופה של 10 שנים.

הנאשמת ערערה לבית המשפט העליון על חומרת העונש.

להלן פסק הדין של בית המשפט העליון במלואו:

בית המשפט העליון בירושלים

עש"מ 3088/99

בפני: כבוד השופט י' זמיר
המערערת: נרגיזה אלאשוויילי נ ג ד
המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית הדין למשמעת של עובדי המדינה מיום 8.4.99 בתיק בד"מ 131/97

תאריך הישיבה: א' בתמוז תשנ"ט (15.6.99)
בשם המערערת: עו"ד צבי לידסקי
בשם המשיבה: עו"ד שרית טובבין

פסק-דין

1. המערערת, עובדת המדינה משנת 1972, היתה סגנית מנהלת המשק בבית החולים הממשלתי ברזילי באשקלון. בין יתר תפקידיה היא קיימה פיקוח על עובדות הנקיון בבית החולים. בשנת 1991 היא הועמדה לדין פלילי בבית המשפט המחוזי בבאר-שבע (ת.פ. 243/91). לפי כתב האישום היא קיבלה שוחד מנשים, שביקשו להתקבל לעבודה כעובדות נקיון בבית החולים, משנת 1987 ועד שנת 1990. סכום השוחד נע ברוב המקרים מ-500 דולר עד 1,000 דולר. בית המשפט (השופט י' זמיר) הרשיע אותה בקבלת שוחד בתשעה מקרים. בגזר הדין (מיום 16.2.97) אמר בית המשפט, בין היתר, כך:

"העבירה של קבלת שוחד הינה עבירה חמורה. מדובר בעבירות אשר הן כמחלה ממארת העשויה להתפשט ברקמות העדינות של השירות הציבורי. נאמר פעמים הרבה שיש לעקור עבירות אלה מן השורש. חמורה במיוחד גם העובדה שהנאשמת ניצלה את תפקידה כלפי נשים קשות יום אשר היו מוכנות לעשות הרבה על מנת לזכות בפרנסה ופת לחם. חמורה גם העובדה שתוך כדי בירור דינה של הנאשמת בשנת 1995 ביצעה עבירה נוספת של גניבה. ניתן היה לצפות מאדם העומד לדין להישמר מביצוע כל עבירה נוספת לפחות במהלך בירור דינו.

עם זאת, בית המשפט לקח בחשבון את מצבה האישי של המערערת, אשה כבת 51 שנה, ובעיקר את התמשכות ההליכים, אף כי, לדבריו, "עיקר העיכוב נגרם בשל סיבות הקשורות בנאשמת עצמה ובא-כוחה".

בית המשפט גזר את דינה של המערערת למאסר בפועל של ששה חודשים, שירוצו בדרך של עבודות שירות, קנס בסך 15,000 ש"ח ומאסר על-תנאי לתקופה של שנה.

2. לאחר שבית המשפט גזר את דינה של המערערת, היא הועמדה לדין משמעתי בפני בית הדין למשמעת של עובדי המדינה. בית הדין החליט, על יסוד הפסיקה, כי העבירה בה הורשעה המערערת היא עבירה שיש עמה קלון. כפי שאמר בהכרעת הדין, "הסניגור המלומד לא הביא לפנינו אף לא נסיבה אחת שהיה בה, אולי, כדי לגרוע מן הקלון שבמעשיה של הנאשמת". לפיכך הרשיע אותה בית הדין בעבירות משמעת לפי סעיף 17(2), (3), (4) ו-(6) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963.

בית הדין, בבואו לגזור את דינה של המערערת, ציין את השיקולים לקולא, לרבות התמשכות ההליכים ומצבה האישי. מצד שני ציין בית הדין כי המערערת "מושעת משנת 1991 ומאז ועד היום היא קיבלה שכר מבלי לעבוד בשירות המדינה". בסופו של דבר הטיל עליה בית הדין אמצעי משמעת אלה:

"(א) פיטורין לאלתר;

(ב) שלילת הזכות לקבלת גימלאות;

(ג) הנאשמת תהיה זכאית לקבל פיצויי פיטורים בעד עבודתה משנת 1972 ועד 30 ביוני 1987 - השנה שבה ביצעה את עבירת השוחד הראשונה, שעליה הורשעה בבית המשפט המחוזי....

(ד) פסילה לשירות המדינה לתקופה של 10 שנים".

3. הערעור נסב על גזר הדין. המערערת טוענת כי אמצעי המשמעת שהוטלו עליה חמורים יתר על המידה בהתחשב בהתמשכות ההליכים, בגילה ובמצבה האישי, ובחומרת העבירות בהן הורשעה, הנלמדת מתוך העונש הקל שהוטל עליה על ידי בית המשפט המחוזי, ולאור העובדה שהעבירות לא הסבו נזק לבית החולים.

הטענה בדבר חומרת העבירות, בהן הורשעה המערערת, אינה מקובלת עלי. עבירת השוחד היא חמורה ביותר. תמיד היא מביאה נזק לשירות המדינה, גם משום שיש בה כדי להביא את עובד המדינה, הנוטל שוחד, לסטות מן השורה במילוי תפקידו, גם משום שהיא עלולה להשחית עובדי מדינה נוספים וגם משום שהיא פוגעת במעמד ובתדמית של שירות המדינה בעיני הציבור הרחב. קל וחומר כך כאשר אין מדובר במקרה יחיד של שוחד, אלא בשיטה של קבלת שוחד, במקרים רבים, לאורך תקופה ממושכת. העובדה שהמערערת נטלה שוחד מנשים קשות-יום, שנאלצו לשלם שוחד כדי לזכות בעבודת נקיון, ששכרה דל, מוסיפה מימד של חומרה לעבירה. כפי שבית המשפט המחוזי אמר בגזר הדין, "בשל סדרת העבירות שביצעה הנאשמת ניתן לומר כי שמה יצא לשמצה ובשל כך חלק מן האנשים המעורבים בביצוע עבירות אלה ידעו ליזום דווקא את הקשר עימה על מנת להציע כספי שוחד ולזכות בעבודה עקב כך בבית החולים ברזילי באשקלון".

אכן בית המשפט המחוזי גזר על המערערת עונש קל באופן יחסי, בין היתר בהתחשב בעונש המשמעתי הצפוי למערערת. אך אין בעונש הפלילי שהוטל כדי ללמד על אמצעי המשמעת הראויים. המטרה של העונש פלילי שונה מן המטרה של אמצעי המשמעת. אשר לאמצעי המשמעת כבר נפסק לא אחת על ידי בית משפט זה כי הרשעה בעבירה של שוחד מחייבת בדרך כלל פיטורים משירות המדינה ואמצעי משמעת חמורים אחרים, כדי לבער את הרע משירות המדינה. ראו, לדוגמה, לאחרונה, עש"מ 5282/98 מדינת ישראל נ' תמר כתב (לא פורסם); עש"מ 7641/98 רפאל נוימן נ' מדינת ישראל (לא פורסם); עש"מ 592/99 פרץ יצחקי נ' מדינת ישראל (לא פורסם).

4. כידוע, בית משפט זה אינו נוהג להתערב באמצעי המשמעת שהוטלו על ידי בית הדין למשמעת של עובדי המדינה אם אין בהם חוסר סבירות או עיוות דין. במקרה זה אין סיבה להתערב באמצעי המשמעת שהוטלו על ידי בית הדין על המערערת. בית הדין התחשב בכל השיקולים לקולה. הוא נמנע מלהטיל עליה את אמצעי המשמעת החמורים ביותר, וזיכה אותה בפיצויי פיטורים לתקופה של חמש עשרה שנים. אמצעי המשמעת שהוטלו על המערערת, לא זו בלבד שאינם בלתי-סבירים, אלא הם ראויים.

לפיכך אני דוחה את הערעור.

ניתן היום, ב' בתמוז תשנ"ט (16.6.99).

12/ס נהג ברשות הדואר - נהיגה ברשלנות ובחוסר זהירות - זיכוי

בפני : עו"ד ניצה אדן-ביוביץ מ"מ אב ביה"ד - יו"ר
 עו"ד שמשון פרנקל - חבר
 גב' רות בר יוסף - חברה

התובעת : עו"ד מרב שמעוני

הנאשם :

נפסק : נגד הנאשם, נהג ברשות הדואר הוגש כתב תובענה לפיו במהלך נסיעה איבד את השליטה על הרכב וכתוצאה מכך נגרם נזק לרכב הרשות.
 בית הדין זיכה את הנאשם.
 נימוקים : לא הובאו ראיות שניתן היה למנוע את ההתנגשות. אילו לא סטה הנאשם ממסלול נסיעתו היה הדבר עולה בחייו.

פסק - דין

1. הנאשם, מועסק כנהג מקצועי ברשות הדואר, במרכז תחבורה באשקלון.

נגד הנאשם הוגש כתב תובענה, לפיו ביום 31/1/98 בשעה 21:00 או בסמוך לה, נהג הנאשם בתפקיד ברכב רשות הדואר בכביש שליד קיבוץ נען. במהלך הנסיעה איבד הנאשם את השליטה ברכב, סטה לשולי הכביש ופגע בעץ. מפגיעת הרכב בעץ נגרם לרכב הרשות נזק.

על פי כתב התובענה, הנאשם הפר את הוראות הבטיחות בדבר איסור נהיגה במהירות מופרזת, נהג ברשלנות ובחוסר זהירות, גרם נזק כספי לרשות והרכב הושבת. בגין כך הוא מואשם בעבירות לפי סעיף 17 (1) (2) ו-(3) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג - 1963.

2. הנאשם אינו מודה באישומים שבכתב התובענה. לגירסתו, הוא מכיר היטב את הכביש ונסע במהירות שהוא רגיל לנסוע באותו קטע כביש. במהלך הנסיעה הגיע רכב שנסע באורות גבוהים, נכנס לתוך נתיב הנסיעה של הנאשם, וכדי להימנע מפגיעה חזיתית ניסה הנאשם לברוח לשולי הכביש. כתוצאה מכך נזרק הרכב לעצים וניזוק. הנאשם עצמו נפצע ונזקק לטיפול רפואי.

3. לאחר שבית הדין שמע את עד התביעה ועד ההגנה, נשאלת השאלה אם התביעה הוכיחה בפנינו מעבר לכל ספק סביר, שאכן מעשיו והתנהגותו של הנאשם מהווים עבירה משמעתית.

בעש"מ 3725/91 בכרך נ' מדינת ישראל, פד"י מה(5) 401, 407 אומר בית המשפט :
 "דיני נפשות נחשבים, בצדק, לחמורים יותר בתוצאותיהם, ונדרשת מידה גבוהה יותר של הוכחה מאשר מאזן ההסתברות בלבד. הדין המשמעותי מצטרף, מבחינה זו להליך פלילי, כי זו משמעותו לאשורה".

4. בראשית, נציין שהנאשם הובא לדין בפני בית דין שעיסוקו אינו בדיני תעבורה, ואין הרכב זה מתיימר להיות מומחה בתחום זה.

בכתב התובענה נטען שבמהלך הנסיעה הנאשם איבד את השליטה על הרכב, סטה לשולי הכביש ופגע בעץ, וכתוצאה מכך נגרם לרכב הרשות נזק.

התובענה מייחסת תוצאה זו בכך שהנאשם הפר את הוראות הבטיחות בדבר איסור נהיגה במהירות מופרזת, ואכן סלע המחלוקת היא: מה גרם לתאונה.

עד התביעה עזריאל טיגר, קצין בטיחות בתעבורה ברשות הדואר, אומר (עמ' 2 בפרוטוקול, ש' 20): "להערכתי התאונה נגרמה בגלל מהירות מופרזת שלא בהתאם לתנאי הדרך". עוד אומר שם העד (ש' 24 לפרוטוקול): "במקום אין תמרור הגבלת מהירות".

עד התביעה מסתמך בקביעתו בדבר מהירות מופרזת על דברי הנאשם ב-ת/4: "להערכתי נסעתי בין 70 ל-80 קמ"ש"...

הנאשם הוסיף הערה בשולי ת/2 ובפרוטוקול, בעמ' 1 ש' 16: "אני עושה את הקו של קיבוץ נען מזה מספר שנים, ואני מכיר (היטב) כל קטע בכביש". "אני מכיר את הכביש הזה בעל-פה, אני עושה את הקו הזה הרבה מאוד זמן".

5. עד ההגנה יעקב רונן, יועץ תאונות דרכים ודו"חות תנועה אומר ב-נ/1: "אני משער שהתאונה אירעה, הנהג נסע בצד ימין הכביש בעקומה ימינה, ולפתע הבחין שהרכב הנוסע לקראתו ממול, נוסע בנתיב שלו. לכן היה נאלץ לברוח ימינה ככל האפשר ולמנוע תאונה חזיתית איתו, דבר הכי חמור לגבי חומרת התאונה".

בנושא זה נשאל גם עד התביעה מר טיגר (בעמ' 2 בפרוטוקול, ש' 38): "בהצהרה שגבית מהנאשם הוא טען שהרכב ממול סינור אותו?" והעד משיב: "לא ראיתי סימני בלימה במסלול הנגדי של רכב...". תשובה זו נראית לבית הדין תמוהה ביותר, וכי מה הקשר בין השאלה לתשובה. מדוע הרכב שממול, בין שהיה סינור ובין שהיו סתם אורות גבוהים ללא סינור, היה צפוי שיבלום, או שמא הנאשם צריך היה לבלום?

מכאן, שאם טענת הנאשם, לפיה הוא נאלץ היה לרדת ממסלול הנסיעה מתקבלת, ניתן להסיק על רשלנות של הנהג שבא ברכב ממול, ומה לו לנאשם כי יבלום? בוודאי שאין לצפות ממנו שיבלום. לטענתו, כאמור, הוא נאלץ לברוח מהכביש ואילו היה בולם, היה נשאר קבוע על הכביש ומזה, לגירסתו, חשש ולכן ברח מהכביש.

לא מצאנו בדברי העדים ובראיות שהובאו בפנינו, שאילו מהירות הנסיעה היתה מופחתת, היתה המכונית נעצרת בכורכר שלצידו ולא היתה מתנגשת בעץ. זו השערה, ואפילו אם היא מחוייבת ההיגיון אפשר לומר כנגדה, שאילמלא היה הנאשם בורח מהכביש, עוצמת ההתנגשות עם הרכב שממול תוצאתה היתה חמורה הרבה יותר לרכב ולנאשם. השערה לכאן או לכאן אינה ראייה, ובוודאי שלא מעבר לספק סביר.

6. לפיכך, אנו קובעים כי ה"בריחה" מהכביש היתה תוצאה מתחייבת לאור האיום שחזה הנאשם בהתנגשות עם הרכב שבא מולו במסלול נסיעתו, ומשביקש להציל את חייו - דבר שאין למעלה ממנו -סטה, ובצדק, מן הכביש, ואגב כך הוא אמנם - נחבט קשות.

אשר על כן, שאלת המהירות אינה לעניין, שכן ההתנגשות, ושוב - כפי שראה כזאת הנאשם, לא היתה תלוייה במהירות נסיעתו, ומשנאלץ לרדת לשוליים קרה מה שקרה לו ולרכב.

בית הדין מחליט, איפוא, לזכות את הנאשם מהאישומים שיוחסו לו בכתב התובענה.

ניתן ביום ו' באייר התשנ"ט - 22.4.99

בד"מ 91/98

13/ס מורה בבית ספר יסודי - היעדרות מהעבודה ללא אישור

בפני: עו"ד חנה עזרא - יו"ר

מר אורי שטראוס - חבר

מר עלי בראני - חבר

התובע: עו"ד צבי שאנן

הנאשמת:

נפסק: הנאשמת מורה בבית ספר יסודי היעדרות מעבודה ללא אישור. בית הדין למשמעת הרשיעה וגזר את אמצעי המשמעת הבאים:
א. נזיפה;
ב. הפקעת שליש משכורת מהשכר הקובע ב- 6 תשלומים שווים ורצופים. נימוקים: זלזול בהוראות וגרימת נזק לתכנית הלימודים של בית הספר.

גזר - דין

הנאשמת מועסקת על ידי משרד החינוך והתרבות כמורה בבית הספר יסודי, בכפר כנא, מאז 1975.

הנאשמת יצאה לחו"ל ונעדרה במשך יומיים בהם היתה אמורה ללמד, ללא אישור להעדרותה כמתחייב. בית הדין הרשיע את הנאשמת בהפרת סעיפים 17 (2) ו- (3) לחוק שירות המדינה (משמעת), תשכ"ג - 1963 וסעיף 14(1) להודעתה על שנויים בהחלת החוק על עובדי הוראה.

בית הדין רואה בחומרה רבה את התנהגות הנאשמת שיצאה לחופשה ללא היתר ממנהל המחוז במשרד החינוך, אשר הודיע על כך למפקח ולמנהל בית הספר בטרם צאתה לחו"ל, ולמרות זאת המשיכה בתוכניתה ויצאה לטיול.

מקובלת עלינו עמדתה של התביעה, ואנו רואים בחומרה התנהגות של עובדי הוראה אשר נהנים מחופשות מרובות ולמרות זאת מזלזלים בהוראות ונעדרים מבית הספר ללא אישור מוסמך.

בית הדין עיין ומצא סימוכין לכך בפסקי הדין שהציגה התביעה. מאידך הנאשמת שהיתה בשנת שבתון המאושרת ע"י משרד החינוך והטיול היה חלק מההשתלמות וכיוון שלדבריה אושרה הנסיעה לחלק מהמורים ממחוזות אחרים, הבינה שיציאתה לנסיעה, לא מהווה מעשה חמור. מה גם שהנאשמת הסבירה שאת מקומה מילאה מורה אחרת בעת העדרה, ולא נגרם נזק לבית הספר.

יחד עם זאת הנאשמת כמורה וכעובדת ציבור ומחנכת עומדת בפני ציבור רחב הורים ותלמידים ועליה לשמש מופת ודוגמא אישית לקיום ההוראות וחוקים.

אי לכך מוצא בית הדין כי אכן מגיעים לנאשמת אמצעי הענישה המבוקשים על ידי התביעה, אך בהתחשב במצבה האישי (מטפלת באמא) ובהתחשב בוותק רב של שנים בהוראה ללא דופי בהתנהגותה, מוצא בית הדין כי אמצעי הענישה שיוטלו על הנאשמת הם כדלקמן:

א. נזיפה;

ב. הפקעת שליש מהשכר הקובע ב- 6 תשלומים שווים ורצופים.

ניתן ביום 27.4.99

בד"מ 105/98

מורה בכירה - נסיון לקבלת דבר במרמה

14/ס

בפני: עו"ד יהודית כהן - יו"ר
מר זאב דורות - חבר
מר מנחם פנטלקה - חבר

התובע: עו"ד צבי שאנן

הנאשמת:

ב"כ הנאשמת: עו"ד ציון אמיר

נפסק: הנאשמת הועמדה לדין משמעתי לאחר העמדתה לדין פלילי, בגין שליחת אישור שאינו נכון, למכללת לוינסקי, בנסיון לקבל פטור מלימודי האנגלית במכללה. בית הדין התרשם כי, זו מעידה חד פעמית שלא תשנה בעתיד, ולכן הטיל על הנאשמת:

א. נזיפה חמורה
ב. הפקעת מחצית משכורת קובעת ב-5- תשלומים.

גזר - דין

הנאשמת הורשעה על פי הודאתה בעבירה על סעיף 17(3) לחוק שירות המדינה (משמעת) התשכ"ג - 1963, בכך ששלחה למכללת לוינסקי אישור שאינו נכון בנסיון לקבלת פטור במרמה מלימודי האנגלית במכללה.

נגד הנאשמת הוגש כתב אישום בבית המשפט השלום בת"א. בית המשפט התחשב בנסיבותיה האישיות ובחרטה שהביעה והחליט לחייב אותה בשירות לתועלת הציבור ללא הרשעה.

בית הדין רואה בחומרה את המעשה אשר ביצעה הנאשמת בהיותה מורה בישראל, האמורה לשמש דוגמא ומופת לתלמידה.

מאידך, מוכן בית הדין להתחשב בכך שבית המשפט בחר שלא להרשיע את הנאשמת מתוך התחשבות בנסיבות המיוחדות של המקרה ולכן, מוכן בית הדין לקבל בחלקה את עסקת הטיעון, כפי שהוצגה על ידי ב"כ התביעה בהסכמת ב"כ הנאשמת.

לפיכך, מחליט בית הדין כי כנגד הנאשמת יינקטו אמצעי המשמעת כדלקמן:

1. נזיפה חמורה;

2. הפקעת מחצית משכורתה הקובעת ב- 5 תשלומים שווים ורצופים החל מ- 1.9.99.

בית הדין החליט שלא להטיל על הנאשמת את אמצעי המשמעת של הורדה בדרגה כפי שהוסכמה על ידי הצדדים בעסקת הטיעון, הואיל והתרשם כי היתה זו מעידה חד-פעמית של הנאשמת אשר לא נתנה לעצמה דין וחשבון על תוצאות המעשה וכי מקרה כזה לא יישנה.

מורה בבית ספר יסודי - היעדרות מהעבודה ללא אישור

15/ס

בפני: עו"ד צפורה פאליק - יו"ר

מר אלי דהן - חבר

מר ענאבסה פאיזי - חבר

התובע: עו"ד ג'פרי וונדל

הנאשמת:

ב"כ הנאשמת: עו"ד ז'כי כמאל

נפסק: הנאשמת מורה, נסעה לבילוי באילת למרות אזהרות המנהל. לאחר חזרתה מהחופשה הגישה אישור מחלה שהונפק בידי אחיה שהוא רופא משפחה. בית הדין לא קיבל את עיסקת הטיעון. תמוה בעיניו מדוע לא הודיעה המורה על מחלתה מיד עם פרוץ המחלה. בית הדין הטיל על הנאשמת את אמצעי המשמעת של:

א. נזיפה.

ב. הפקעת מחצית משכורת בשישה תשלומים שווים ורצופים.

גזר - דין

הנאשמת מורה בבית הספר הממלכתי בג'ת הגלילית, לא קיבלה אישור מהגורמים המוסמכים במשרד החינוך ליציאה ל"שבוע כיף" באילת החל מיום 1.6.97 עד יום 6.6.97.

יתר על כן, מנהל בית הספר, הסביר לנאשמת את ההשלכות החוקיות והחינוכיות להיעדרותה ללא אישור.

למרות אזהרות המנהל, הנאשמת נסעה לבילוי באילת.

רק לאחר חזרתה מהחופשה באילת הגישה הנאשמת את אישור המחלה. אישור המחלה הונפק בידי אחיה שהוא רופא משפחה.

החלטנו שלא לכבד את עיסקת הטיעון משום שבנסיבות כפי שפורטו בפנינו, תמוה בעינינו כי מורה שחלתה, לא הודיעה, מיד על מחלתה להנהלת בית הספר, אלא רק לאחר חזרתה מחופשתה באילת והציגה את אישור המחלה שהונפק כאמור בידי אחיה.

אילו היתה מודיעה על מחלתה מיד עם "פרוץ המחלה", בודאי לא היתה מוגשת תובענה כלפיה, שכן טרם הוטל איסור על העדרות מהעבודה בשעת מחלה.

בנסיבות כפי שהועלו בפנינו, לא שוכנענו כי עלינו לנהוג כפי שנהג ביה"ד בתיק בד"מ נט/ 39 אשר הוצג ע"י התובע. שם היו נסיבות אובייקטיביות שהצביעו על קיומה של מחלה (ביצוע גרידה בבית חולים) ואילו בפנינו לא הוצגו נסיבות המצביעות על מחלתה כאמור.

אשר על כן, החלטנו להטיל על הנאשמת את אמצעי המשמעת הבאים:

1. נזיפה;

2. הפקעת מחצית משכורת בשישה תשלומים חדשיים שווים ורצופים החל ממשכורת חודש יולי 1999.

ניתן ביום 16.5.99.

בד"מ 49/98

16/ס מורה בכיר במשרד החינוך והתרבות - תקיפות תלמידים

בפני: עו"ד יהודית כהן - יו"ר

מר זאב דורות - חבר

מר מנחם פנטלקה - חבר

התובע: עו"ד צבי שאנן

הנאשם:

ב"כ הנאשם: עו"ד אלחליל עאטף

נפסק: הנאשם, מורה בכיר בבית ספר ממלכתי הורשע בבית משפט השלום ברמלה בשני תיקים שונים בגין תקיפות תלמידים. על כך הועמד הנאשם לדין בפני בית הדין למשמעת, הורשע וננקטו נגדו אמצעי המשמעת הבאים:

1. פיטורים לאלתר, תוך תשלום מלוא פיצויי הפיטורים.
2. פסילה לשרת בשירות המדינה לתקופה של 10 שנים.

נימוקים: העבירות חמורות ואינן עולות בקנה אחד עם תפקידו של מורה האמור לשמש דוגמה לתלמידיו וכן, כי מדובר בשיטה ולא במעידה מקרית ויש לעקרה מן השורש.

גזר-דין

הנאשם הורשע על ידי בית הדין בעבירה על סעיף 17(2) ו- 17(3) לחוק שירות המדינה (משמעת) תשכ"ג-1963. הנאשם הורשע בבית משפט השלום ברמלה, בשני תיקים שונים, בעבירה על סעיף 368ב' (א) לחוק העונשין תשל"ז - 1977, במקרה אחד - בכך שהכה תלמיד בידיו, בעורפו, בגבו, בצווארו, סטר על פניו וגרם לו לחבלות גופניות, ובמקרה השני - בכך שהיכה את תלמידו במקל וגרם לו חבלות של ממש.

ב"כ התביעה טען בפנינו כי לאור חומרת העבירות מבקשת התביעה לנקוט כנגד הנאשם באמצעי המשמעת דלקמן:

1. פיטורין לאלתר;
2. תשלום של 90% מפיצויי הפיטורין;
3. שלילת זכותו של הנאשם לקבל מענק פרישה;
4. שלילת זכותו של הנאשם לגמלה;
5. פסילת הנאשם מלשרת בשירות המדינה לתקופה של 10 שנים.

ב"כ התביעה הגיש לבית הדין פסק דין שניתן נגד הנאשם בפברואר ש"ז כאשר בהכרעת הדין קבע בית המשפט כי הנאשם בודעין ובמתכוון עשה שימוש במסמך מזויף וקבל במרמה דרגת מורה מוסמך בכיר.

אף אליבא דטיעונו של ב"כ הנאשם, על פסק זה הוגש ערעור לעניין גובה העונש, אך לא לעניין עצם הכרעת הדין.

בית הדין מבקש לציין לגבי עניין זה כי אין הוא גוזר את דינו של הנאשם אלא לגבי אותם עבירות בהן הורשע בבית דין זה, ואשר לגביהן הוגשה התובענה בתיק זה.

ב"כ הנאשם, והנאשם עצמו, טענו בפני בית הדין כי בבית הספר בו עבד הנאשם מדובר באוכלוסייה קשה, הרגילה לאלימות בבית, וכי במקרים מסוימים אין מנוס מהפעלת כוח לריסון התלמידים.

ב"כ הנאשם הוסיף וטען כי נסיבותיו האישיות של הנאשם, ותרומתו לחברה, וביקש לראות בכך נסיבות מקילות לעניין האמצעים המשמעתיים שינקטו נגדו.

בית הדין חוזר ומדגיש כי העבירות שנעברו על ידי הנאשם, ובמיוחד החזרה על עבירת האלימות הפיסית כלפי תלמידיו, הינן חמורות ביותר, ואינן עולות בקנה אחד עם תפקידו של מורה, מחנך האמור לשמש אות ומופת לתלמידיו, ובמיוחד כשמדובר באוכלוסייה מפרת משמעת.

העובדה כי הנאשם, שהינו מורה, מחנך וסגן מנהל חזר על עבירת האלימות לאחר שהורשע בדין, ומנסה לתרץ את מעשיו בנורמות המקובלות לדבריו במגזר בו הוא עובד, אין בהן אלא לחזק את הרושם כי לא במעידות מקריות מדובר אלא בשיטה שיש לעקרה מן השורה.

לפיכך, אין בית הדין סבור שיש לאפשר לנאשם להמשיך בעבודתו כמורה בישראל, ומחליט לנקוט כנגד הנאשם באמצעי המשמעת דלקמן:

1. פיטורים לאתור, תוך תשלום מלוא פיצויי הפיטורין.
2. פסילה לשרת בשירות המדינה לתקופה של 10 שנים.

בית הדין לא מצא מקום לשלול מהנאשם תשלומי מענק פרישה וזכות לגמלה, במידה ואלו מגיעים לו, בהתחשב בכך שהנאשם הינו בעל משפחה ואב לילדים שפרנסתם עליו.

ניתן ביום ג' סיון, תשנ"ט, 18/05/99

בד"מ 19/98

17/ס

מפקח באגף מס הכנסה - שליפת מידע

בפני: עו"ד רחל מלחי - יו"ר

מר אלי פלג - חבר

מר שמעון יאיר - חבר

התובעת: עו"ד מרב שמעוני

הנאשם:

ב"כ הנאשם: עו"ד מנחם קרן

נציג המשרד: מר אסף מנצורי

נפסק: הנאשם, מפקח מס באגף מס הכנסה בירושלים, נאשם בשליפת מידע שלא כדין ושלא לצרכי העבודה.

בית הדין למשמעת הרשיעו וגזר את אמצעי המשמעת הבאים:

1. נזיפה.
 2. הפקעת שליש משכורת חודשית בשישה תשלומים שווים ורצופים.
- נימוקים: לא התקבלה טענתו של הנאשם, כי לא ידע ששליפת מידע חסוי הינו מעשה אסור וכן משום הצורך לשמור על זכותו של הציבור, שהמידע ברשויות המס ישאר חסוי.

פסק-דין

1. הנאשם מועסק כמפקח מס באגף מס הכנסה, פקיד שומה חקירות בירושלים, והוא בשירות המדינה משנת 1996.

על-פי התובענה הוא מואשם בכך שבמועדים שונים בין מאי 1996 לאוגוסט 1996, שלף מידע שלא כדין ושלא לצרכי עבודתו, ב-23 פרטי אישום. בין היתר שלף מידע הנוגע לעצמו ולבני משפחתו - אביו, אמו, אשתו, חמיו ואחרים.

2. הנאשם הודה בעובדות שבתובענה, אולם טען להגנתו:

- (א) כי הדברים נעשו כולם או לפחות מרביתם במהלך תקופת ההתמחות שלו, והם קשורים בחלקם לתיקים שטיפל בהם ובחלקם נעשו לצורך תירגול.
- (ב) במהלך הקורס שעבר לצורך מילוי תפקידו לא ניתנה כל הדרכה בנושא אבטח מידע כפי שצריך וכפי שנהוג בקורסים אחרים, ולכן בתקופה שבה נעשו הדברים, לא ידע כלל כי הם אסורים.
- (ג) החונכות שלו בתקופת ההתמחות היתה "רדודה". הוא החליף חמישה חונכים ולכן היה חייב לתרגל את הדברים.
- (ד) כל מה שנעשה - נעשה על ידו בתום לב.

3. מהעדויות והראיות שהובאו בפנינו מצאנו כי אכן נכון שבמהלך הקורס שעבר הנאשם, לא ניתנה אותה הדרכה הניתנת בכל הקורסים מסוג זה, בנושא אבטחת מידע ודבר זה, יש לומר, הוא כשל בלתי מובן של מי שאחראי לכך.
- גם נכון ומכל מקום לא הופרך בפנינו, שבתקופת ההתמחות של הנאשם התחלפו מספר חונכים, מה שוודאי לא תרם להדרכה ופיקוח נאותים על הנאשם בתקופה של כניסתו לתפקידו.
4. אך אין בדברים האמורים כדי להצדיק את מעשיו של הנאשם. הנאשם חתם על טופס שמירת סודיות. הנאשם ראה בכל פעם שניגש למחשב את האזהרה המופיעה על המסך, שהשימוש בחומר מותר אך ורק לצרכי עבודה (מהחומר שהוצג בפנינו הובהר, למי שיכול להיות לו ספק - ששימוש כולל עיון). לזאת יש להוסיף את הידיעה הכללית המיוחסת לכל אדם והנדרשת במיוחד מכל מי שנכנס לתפקידים אלה, באשר לחוק הגנת הפרטיות, ואת ידיעת ההבנה הכללית שיש לייחס לכל בר דעת.
- לחיזוק טענתו, העיד הנאשם שלא ידע עד חודש אוגוסט על האיסור לעיין ואף לתרגל בתעודת זהות של עצמו או של מקורביו, ובחודש אוגוסט זה נודע לו מחברו לעבודה דותן, ומאז ועד נובמבר מועד חקירתו, לא עשה זאת יותר. אך ממכתבו של פקיד שומה וחקירות יעקב קורמן ב-16 לספטמבר, שהוצג בפנינו מטעם הנאשם עצמו (נ/2), מסתבר שהוא הוזמן למבקרת האגף בעניין זה וקיבל נזיפה מהנציב, עוד לפני ה-16 בספטמבר.
- מכאן שהנסיון להראות שמרגע שנודע לו על האיסור ועד לחקירה נהג כראוי, הוא מופרך, מפני שהנאשם הפסיק לעשות זאת רק לאחר שידע על תחילת החקירה בעניינו, ויש לפקפק באמינות עדותו של הנאשם ועדות חברו דותן, שלמרות שעברו יחד את הקורס ואת תקופת ההתמחות, נזכרו שניהם באוגוסט - מועד שבו נתגלו ונחקרו הדברים - לברר האחד לשני את העניין.
5. אין אנו יודעים אם הנאשם עיין בתיקו ובתיקי מקורבים ואחרים רק מתוך סקרנות, או שהיה לו עניין להשיג מידע שלא היתה לו כל זכות להשיגו, תוך ניצול הגישה שהיתה לו למאגר המידע של מס הכנסה ופגיעה בזכותם של כל מי שעיין במידע עליהם שלא לצרכי עבודה.
- אך מכל האמור עולה כי טענת הנאשם שלא ידע כלל שהוא עושה מעשה אסור, אינה מתקבלת. אין ספק שהנאשם הפר ביודעין את ההוראות הנוגעות לעיון במידע שלא לצרכי עבודתו.
6. חשוב לציין שהכשל בעניין זה הוא לא פחות של המערכת שמאפשרת גישה קלה למידע חסוי.
- לעניין זה, לא די בהתראה לפני או בענישה אחרי המעשה, אלא יש צורך למצוא דרכים למנוע את האפשרות הזאת, אשר פוגעת קשה בזכותו של הציבור ובהבטחה הניתנת לו, שהמידע הנמסר לרשויות המס נשאר חסוי.
7. הנאשם הועסק במערכת אגף מס ההכנסה תקופה קצרה ביותר. ככל הנראה לא הודרך כראוי ולא הוזהר בצורה נאותה והאפשרות שלא להקפיד בשמירת ההוראות, היתה מבחינתו כ"מכשול בפני עיוור".
8. ביום 22.2.98 החליט בית-הדין להרשיע את הנאשם בעבירה על-פי סעיפים 17(2) ו-3(3) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג - 1963.

לאחר שמיעת הטענות לאמצעי הענישה, החלטנו להשית על הנאשם את העונשים הבאים:

(1) נזיפה.

(2) הפקעת שליש משכורת חודשית בשישה תשלומים שווים ורצופים.

ניתן ביום י"ח באייר תשנ"ט - 2.6.99

בד"מ 154/97

18/ס מבקר חשבונות באגף המכס, יחידת מע"מ - זיוף, שימוש במסמך מזויף, גניבה בידי מורשה

בפני : עו"ד שמשון פרנקל - יו"ר
מר ראובן פליסקוב - חבר
מר פרץ קרנות - חבר

התובע : עו"ד יהודה מזרחי

הנאשם :

ב"כ הנאשם : עו"ד תרצה קינן-שחם

נפסק: הנאשם, מבקר חשבונות באגף המכס, יחידת מע"מ, הועמד לדין לאחר הרשעתו בבית משפט מחוזי בעבירות של זיוף, שימוש במסמך מזויף ובגניבה ביד מורשה, וכן בכך ששלף מידע ממאגר מחשב מע"מ לצרכים פרטיים. בית הדין זיכה את הנאשם מאישום של שליפת מידע והרשיעו בעבירות של זיוף, שימוש במסמך מזויף ובגניבה ביד מורשה, עבירות שיש עמן קלון. בית הדין הטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים:

1. נזיפה חמורה.
2. הקפאת העלאתו בדרגה למפרע, מיום שקיבל דרגה אחרונה ועד לשנתיים נוספות מיום גזר הדין.

נימוקים: בית הדין נהג לקולא עם הנאשם, נוכח העובדה שהנאשם ממשיך לעבוד באותו משרד ובאותו תפקיד על אף העבירות שביצע ולא הושעה אך הועבר מתפקידו. המדינה והנאשם ערערו לבית המשפט העליון על גזר הדין. בית המשפט העליון דחה את ערעורו של הנאשם וקיבל את ערעור המדינה על קולת העונש והחליט על פיטורי הנאשם לאלתר משירות המדינה, ללא פגיעה בזכויות שצבר בתקופת שירותו ופסל אותו מלכהן בשירות המדינה לתקופה של חמש שנים.

גזר - דין

הנאשם, מועסק באגף המכס ביחידת מע"מ ת"א 2, בתפקיד מבקר חשבונות.

בית הדין הרשיע את הנאשם באישומים הבאים:

(א) שבבית המשפט המחוזי הורשע בזיוף בכוונה לקבל דבר מה, בשימוש במסמך מזויף ובגניבה ביד מורשה.

(ב) שלפני - עובר לקבלתו לעבודה בשירות המדינה, הוא לא ציין בשאלון כי עבד בבנק דיסקונט, העלים פרט זה ביודעין ובכך מנע את האפשרות לבדוק את עברו באותו מקום עבודה.

הנאשם זוכה על ידנו באישום השלישי, שנטען בו ששלף מידע ממאגר מחשב מע"מ לצרכים פרטיים שלא לצורך מילוי תפקידו, עבירות לפי סעיף 17(3), (5) ו-(6) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג 1963.

בית הדין שמע את עדי ההגנה, בעניין טיב עבודתו של הנאשם, מעדויותיהם הוברר כי הנאשם לא הועבר לתפקיד אחר עקב הגשת הקובלנה והתובענה נגדו, וגם לא הושעה, וממשיך לעבוד כרגיל עד עצם היום הזה.

התביעה ונציג המשרד הדגישו את חומרת המעשים בהם הורשע הנאשם, הסתמכו על 4 פסקי דין משמעותיים: נד/4, נד/20, נח/4 ו-נח/28, בהם נדונו מקרים "דומים", שונים - אבל - לעומת זה שלפנינו, שכן בהם נדונו הנאשמים על מעשים שעשו בשירות המדינה, ואילו במקרה דנן המעשה נעשה שלא בשירות המדינה, ורק העלמת המידע בעת קבלתו לשירות - אישום שני - קשור עם שירות המדינה.

התביעה ונציג המשרד מבקשים את אמצעי המשמעת של פיטורים, 90% מפיצויי פיטורים בלי לפגוע בשאר הזכויות, ופסילה לשירות המדינה למשך 5 שנים.

הסניגורית המלומדת הביאה לפנינו מדברי כב' השופטים בעש"מ 4/81, אחריון נ' מדינת ישראל, כרך לה(4), עמ' 494, ועש"מ 4123/95, אור נ' מדינת ישראל, כרך מט(5), עמ' 184, בעמ' 192, באשר להבדל בין המעשים שנעשו על ידי הנאשמים בשירות ושלא בשירות. טוענת ההגנה שיש מקום לפסוק לקולא במקרה שלנו, שכן המעשה עליו נדון הנאשם בבית המשפט - אישום ראשון - נעשה לפני קבלתו לשירות, והעלמת העובדה של מקום העבודה בעבר - אישום שני - היה לפני שהוגש כתב האישום בגין מה שגרם להפסקת עבודתו שם.

הסניגורית המלומדת גם מציינת שפסקי הדין שהגישה התביעה עניינם הוא במעשים שנעשו בשירות, וכן ציינה שהנאשם ממשיך לעבוד כל הזמן, עד עצם היום הזה, בעבודתו, שלפי דברי העדים ראוייה לציון.

בית הדין התרשם מאוד מהעובדה שגם לאחר שלמשרד נודע מה שנודע ושימש כבסיס לקולבנה ולתובענה דנן, הוא לא נקט באמצעים שעומדים לרשותה שהיו מתחייבים - לאור חומרת המעשים כפי שהם רואים אותם ומדגישים בפנינו - כגון העברה לתפקיד אחר או השעייה, הובא לתשומת ליבנו גם האמור במכתבו של י.טיבי לממונה על הביטחון הארצי, מיום 8.12.93, שהוגש לבית הדין בצירוף לטיעוני התובע שכתב מיום 23.9.97. ברור לבית הדין שהוא ממשיך לעבוד באותו תפקיד, וגם - כפי ששמענו מהעדים - מדריך עובדים אחרים בתפקידי הביקורת, כלומר שעבודתו היא ברמה נאותה ועונה על דרישות המשרד ומעבר לכך.

דברים אלה לא נסתרו על ידי נציג המשרד בטיעונו לאמצעי המשמעת.

לאור הנ"ל, מחליט בית הדין לנהוג לקולא ולא להטיל את אמצעי המשמעת של פיטורים.

בית הדין מחליט להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים:

א. נזיפה חמורה.

ב. הקפאת העלאתו בדרגה למפרע מיום שקיבל דרגה אחרונה ועד לשנתיים נוספות מיום גזר דין זה.

בד"מ 112/95

ניתן ביום 2.6.99

על גזר הדין של בית הדין למשמעת הוגשו ערעוריהם של המדינה - על קולת אמצעי המשמעת שהוטלו על הנאשם.

ערעורו של הנאשם נדחה על ידי בית המשפט העליון ואילו ערעורה של המדינה בעניין זה התקבל.

להלן פסק הדין של בית המשפט העליון במלואו :

בית המשפט העליון

עש"מ 4411/99
עש"מ 4670/99

בפני : כבוד השופט י' זמיר

המערערת בעש"מ 4411/99 : מדינת ישראל
והמשיבה בעש"מ 4670/99
נ ג ד
המשיב בעש"מ 4411/99 אשר אלקלעי
והמערער בעש"מ 4670/99 :

ערעורים על פסק דין של בית הדין למשמעת של עובדי המדינה בתיק בד"מ 112/95
מתאריך 2.6.99

תאריך הישיבה : ו' בתשרי התש"ס (16.9.99)
בשם המערערת בעש"מ 4411/99 עו"ד אריה פטר
והמשיבה בעש"מ 4670/99 :
בשם המשיב בעש"מ 4411/99 עו"ד תרצה קינן-שחם
והמערער בעש"מ 4670/99 :

פסק-דין

1. אשר אלקלעי (להלן - המערער) מועסק באגף המכס, בתפקיד של מבקר חשבונות ביחידת מע"מ, מאז סוף שנת 1989. הוא הועמד לדין בפני בית הדין למשמעת של עובדי המדינה. בתום הליך שנתמשך זמן רב, רב יתר על המידה, הורשע המערער בשניים מתוך שלושה אישומים שצוינו בתובענה. ראשית, הוא הורשע לפי סעיף 17 (6) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג 1963 - (להלן - חוק המשמעת). לפי סעיף זה, עובד מדינה אשם בעבירת משמעת אם "הורשע על עבירה שיש עמה קלון". ההרשעה בעבירת משמעת זאת התבססה על הרשעה של המערער על ידי בית המשפט המחוזי בחיפה (ת.פ. 134/90) בעבירות של זיוף בכוונה לקבל דבר מה, שימוש במסמך מזויף וגניבה בידי מורשה. שנית, המערער הורשע על ידי בית הדין למשמעת בעבירה לפי סעיף 17(2) לחוק המשמעת (אי-קיום חובה המוטלת על עובד המדינה) ולפי סעיף 17(5) לחוק המשמעת (השגת המינוי בשירות המדינה בהעלמת עובדה הנוגעת לענין). המערער הורשע בעבירת משמעת זאת כיוון שהעלים עובדה שהיה חייב לציין על גבי שאלון שמילא לצורך קבלתו לעבודה בשירות המדינה.

המערער זוכה על ידי בית הדין למשמעת מאישום שלישי בו נטען כי הוא שלף מידע ממאגר מידע במקום העבודה שלו לצרכים פרטיים.

בית הדין למשמעת הטיל על המערער בגזר הדין (מיום 2.6.99) אמצעי משמעת אלה :

א. נזיפה חמורה ;

ב. הקפאת העלאתו בדרגה למפרע מיום שקיבל דרגה אחרונה ועד לשנתיים נוספות מיום גזר הדין.

המערער הגיש ערעור (עש"מ 4670/99) על הרשעתו בשני האישומים.

המדינה הגישה ערעור (עש"מ 4411/99) על גזר הדין : לטענתה מן הראוי להחמיר את אמצעי המשמעת שהוטלו על המערער.

אפתח בערעור של המערער, קודם בערעור על ההרשעה באישום הראשון, ואחר כך בערעור על ההרשעה באישום השני.

ההרשעה בעבירה שיש עמה קלון

2. טענה ראשונה של המערער היא, שהרשעה בעבירה פלילית שיש עמה קלון אינה עבירת משמעת לפי סעיף 617(6) לחוק המשמעת, אלא אם עובד המדינה עבר אותה עבירה פלילית אחרי שנתקבל לשירות המדינה. במקרה הנדון, המערער, שנתקבל לשירות המדינה בשנת 1989, עבר את העבירות, בהן הורשע, בשנים 1987 ו-1988. לפיכך, טוען המערער, הוא לא עבר עבירת משמעת לפי סעיף 617(6) לחוק המשמעת.

נראה כי זו פעם ראשונה שטענה זאת עולה בפני בית משפט זה. ואין היא קלה לתשובה. לכאורה היא מתבססת על העקרון שאין להעניש אדם אלא בגין מעשה שהיה אסור על פי דין בעת המעשה. והנה בא בית הדין למשמעת ומעניש את עובד המדינה מכוח דיני המשמעת, כגון בקנס או בפיטורים, בגין מעשה שאותו עובד עשה לפני שנתקבל לשירות המדינה, ולכן גם לפני שהיה כפוף לדיני המשמעת של עובדי המדינה. עונש כזה עשוי לעורר תחושה של אי-צדק. כיוון שכך, האם אין זה נכון וראוי לפרש את סעיף 617(6) לחוק המשמעת באופן מצמצם, כך שעובד המדינה לא יהיה אשם בעבירת משמעת בגין הרשעה בעבירה שיש עמה קלון, אלא אם העבירה נעברה לאחר שנתקבל לשירות המדינה?

אף-על-פי כן, הגעתי למסקנה כי לא יהיה זה נכון או ראוי לתת לסעיף 617(6) פירוש מצמצם כזה. ראשית, פירוש מצמצם כזה אינו נדרש על פי לשון הסעיף. הסעיף קובע כי עובד המדינה אשם בעבירת משמעת אם "הורשע על עבירה שיש עמה קלון", ואין הוא מוסיף כתנאי שאותה עבירה נעברה בזמן שעובד המדינה היה כבר בשירות המדינה. שנית, פירוש מצמצם כזה אינו הולם את המהות והתכלית של הסעיף. על פי המהות והתכלית, הדין המשמעת של עובדי המדינה, ואמצעי המשמעת המוטלים לפי דין זה, לא נועדו להעניש את עובדי המדינה. אכן, אמצעי המשמעת שבית הדין מטיל עשויים לפגוע בעובד המדינה לא פחות מעונש שבית המשפט מטיל עליו מכוח הדין הפלילי. אך אין זו המטרה של הדין המשמעת אלא רק תוצאה של דין זה. כדברי המשנה לנשיא ברק בבג"ץ 7074/93 סויסא נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד מח(2) 749, 779: "מטרתו של הדין המשמעת להבטיח את תפקודו של השירות הציבורי. לשם כך הוא מבקש להבטיח את אמון הציבור בפעילות התקינה של השירות הציבורי, ביושר ובכנות עובדיו". לכן חוק המשמעת אינו מסמך את בית הדין למשמעת להטיל על עובד המדינה, שנמצא אשם בדין משמעת, "עונש" אלא "אמצעי משמעת". ראו סעיף 34 לחוק המשמעת.

לכן גם העמדה של עובד המדינה לדין משמעת, לאחר שהוא עמד כבר בדין פלילי, אינה נחשבת סיכון כפול. ראו גם, על המהות והתכלית של הדין המשמעת, להבדיל מן הדין הפלילי, בג"ץ 13/57 צמוקין נ' בית הדין המשמעת לעובדי המדינה, פ"ד יא 856, 861; עש"מ 5282/98 מדינת ישראל נ' כתב (טרם פורסם), פסקה 7.

כך לגבי כל עבירות המשמעת, וכך גם לגבי הרשעה בעבירה שיש עמה קלון. הציבור זכאי לכך שעובדי המדינה, הפועלים מטעמו ולמענו, יהיו אנשים אמינים והגונים. אמון הציבור בשירות המדינה, ושיתוף הפעולה בין הציבור לבין השירות, תלויים בכך. האמון ושיתוף הפעולה עלולים להתערער אם יתברר לציבור כי עובד המדינה, העומד עליו לשרתו, עבר עבירה שיש עמה קלון. אכן, אין זה כך בכל מקרה. הדבר תלוי בנסיבות המקרה: חומרת העבירה; המועד בו בוצעה העבירה; מהות התפקיד של עובד המדינה; ועוד. בין היתר, החומרה הנובעת מהרשעה של עובד המדינה בעבירה שיש עמה קלון, וההשלכה של ההרשעה על התפקוד של עובד המדינה ועל התדמית של שירות המדינה, פוחתות כאשר ההרשעה מתייחסת לעבירה שנעברה לפני שהוא נתקבל לשירות המדינה. החומרה וההשלכה פוחתות, אך לא בהכרח נעלמות. אפשר שעבירה, גם אם עובד המדינה עבר אותה לפני שנתקבל לשירות המדינה, תטביע בו אות קלון שידבק בו לאורך שנים, ולא יימחק גם לאחר שנתקבל לשירות המדינה. ואפשר גם שעבירה כזאת תהיה בעלת חומרה או מהות שתיתן יסוד לחשש שעובד המדינה, אף אם עבר את העבירה לפני שנתקבל לשירות המדינה, לא יוכל למלא כראוי את תפקידו, במיוחד אם התפקיד מחייב רמה גבוהה של אמינות ואחריות. לכן יש הצדקה לפרש את סעיף 17(6) לחוק המשמעת, הקובע כי הרשעה של עובד המדינה בעבירה שיש עמה קלון היא עבירת משמעת, באופן שגם עבירה שנעברה על ידי עובד המדינה לפני שנתקבל לשירות המדינה תיחשב עבירת משמעת. פירוש הסעיף באופן זה מאפשר לשירות המדינה לשקול אם ראוי, לאור מכלול הנסיבות, להעמיד את עובד המדינה לדין משמעתי, ואם כן, לשקול מהו אמצעי המשמעת הראוי בנסיבות המקרה: מאזהרה, דרך העברה למשרה אחרת ועד פיטורים מן השירות. וכבר היו דברים מעולם. ראו עש"מ 7549/98 רייכמן נ' נציב שירות המדינה (לא פורסם).

יתירה מזאת. הרשעה בעבירה שיש עמה קלון, לפי סעיף 17(6) לחוק המשמעת, אינה עבירת המשמעת היחידה שיכולה להתייחס גם למעשה שעובד המדינה עשה לפני שנתקבל לשירות המדינה. כך גם עבירת המשמעת לפי סעיף 17(5) לחוק המשמעת. סעיף 17(5) קובע כי עבירת משמעת היא לעובד המדינה אם השיג את מינויו בשירות המדינה במסירת ידיעה כוזבת או בהעלמת עובדה הנוגעת לענין. על עבירת משמעת זאת ראו להלן פסקה 7.

המסקנה מן האמור היא, שניתן להעמיד את עובד המדינה לדין משמעתי בגין הרשעה בעבירה שיש עמה קלון אף אם העבירה נעברה לפני שנתקבל לשירות המדינה.

3. עם זאת, עדיין מתעוררת שאלה לגבי העמדה של עובד המדינה לדין משמעתי בגין הרשעה בעבירה שיש עמה קלון, לפי סעיף 17(6) לחוק המשמעת, וזאת לאור סעיף 68 לאותו חוק. וכך קובע סעיף 68:

"עובד המדינה לא יפוטר בגלל עבירת משמעת אלא על פי פסק-דין של בית הדין; הוראה זו לא תחול על פיטורים בתקופת הנסיון הנהוגה לגבי המשרה הנדונה ועל פיטורים מחמת הרשעה בעבירה שיש עמה קלון...".

מה היחס בין סעיף 68 לבין סעיף 17(6)?

דומה כי אף שאלה זאת טרם נדונה על ידי משפט זה. מהי, אם כן, התשובה, והאם יש לה השלכה על השאלה שבפנינו? על פי כללי הפרשנות המקובלים, ראוי לפרש את שני הסעיפים באופן שהאחד לא יבטל את השני, אלא יהיה להם קיום הדדי. משמע, כאשר עובד המדינה הורשע בעבירה שיש עמה קלון, באופן עקרוני אפשר להעמידו לדין בפני בית הדין למשמעת, לפי סעיף 17(6) לחוק המשמעת, ואפשר גם, כפי שסעיף 68 לחוק המשמעת קובע, לפטרו מבלי להעמידו לדין משמעתי, וזאת מכוח סימן 15 לדבר המלך במועצה על ארץ ישראל, 1922-1947.

באופן מעשי, השאלה אם ללכת בדרך הראשונה או בדרך השניה היא עניין לשיקול הדעת של הרשות המוסמכת. שיקול הדעת, כרגיל, מותנה בנסיבות המקרה. יתכן מקרה בו לא יהיה זה ראוי לפטר את עובד המדינה בגין הרשעה בעבירה שיש עמה קלון, כגון, כשהעבירה אינה חמורה, או שעבר זמן רב מאז ההרשעה, או שההרשעה אינה משליכה באופן ישיר על התפקוד של עובד המדינה. במקרה כזה, פיתורים משירות המדינה על ידי הרשות המוסמכת, ללא הליך בבית הדין למשמעת, עשויים להיות אמצעי בלתי-מידתי. כנגד זאת, יתכן מקרה בו הרשעה של עובד המדינה בעבירה שיש עמה קלון תוביל באופן ברור למסקנה שאותו עובד אינו ראוי להישאר בשירות המדינה. כך, למשל, כאשר עובד המדינה הורשע בעבירה חמורה הסותרת את המהות של שירות המדינה או נדון, בעקבות ההרשעה, למאסר ממושך. במקרה כזה, לא יהיה זה הכרחי להעמיד את עובד המדינה לדין בפני בית הדין למשמעת, אלא ניתן יהיה לפטר אותו משירות המדינה, ללא הליך משמעותי, בהתאם לסעיף 68. כך או כך, בכל מקרה, שיקול הדעת בשאלה אם ללכת בדרך של סעיף 17(6) או בדרך של סעיף 68 יהיה כפוף, כמו כל שיקול דעת מינהלי, לביקורת שיפוטית, על פי הכללים המקובלים בביקורת כזאת.

מכל מקום, התשובה לשאלה אם ראוי ללכת בדרך של סעיף 17(6) או בדרך של סעיף 68 אינה תלויה בשאלה אם העבירה בה הורשע עובד המדינה נעברה לפני או אחרי שנתקבל לשירות המדינה. אפשר שהעבירה נעברה לפני שעובד המדינה נתקבל לשירות המדינה, במיוחד אם הוא נתקבל בלי שהשירות ידע על העבירה, אך ההרשעה מלמדת באופן ברור כי אין הוא יכול להישאר בשירות המדינה, אם בשל הקלון הכרוך בעבירה ואם בשל טעם אחר. במקרה כזה אין הכרח להעמיד את עובד המדינה לדין משמעותי לפי סעיף 17(6), ולהמתין עד סיום ההליך בבית הדין למשמעת, ואולי אף לסיום הדיון בערעור לבית משפט זה, אלא אפשר לפטר אותו משירות המדינה לפי סעיף 68. אך אפשר גם שהעבירה, אף שיש עמה קלון, במיוחד אם נעברה לפני שעובד המדינה נתקבל לשירות המדינה, אינה מצדיקה פיתורים, אך עדיין היא מצדיקה אמצעי משמעת אחר, כגון, אזהרה או העברה למשרה אחרת. במקרה כזה, מן הראוי יהיה להגיש תובענה לבית הדין למשמעת לפי סעיף 17(6).

4. שאלה נוספת מתעוררת לגבי מועד ההרשעה להבדיל ממועד העבירה. כאמור, אין זה תנאי, לפי סעיף 17(6) לחוק המשמעת, שהעבירה נעברה על ידי עובד המדינה לאחר שנתקבל לשירות המדינה. אפשר, לפי סעיף 17(6), שהעבירה נעברה לפני שנתקבל לשירות המדינה. אולם, האם תנאי הוא, לפי סעיף 17(6), שההרשעה בעבירה על ידי בית המשפט היתה לאחר שעובד המדינה נתקבל לשירות המדינה?

אני נוטה לתשובה חיובית. אפשר לתמוך תשובה כזאת, ראשית, בלשון החוק. סעיף 17(6) לחוק אומר: "עובד מדינה... אשם בעבירת משמעת: ... (6) הורשע על עבירה שיש עמה קלון". מלשון הסעיף משתמע כי תנאי הוא שאדם היה "עובד מדינה" כאשר "הורשע" בעבירה כזאת. שנית, מבחינת התכלית של החוק, אין צורך לתת לסעיף 17(6) פירוש רחב, באופן שיכלול גם הרשעה לפני שאדם נתקבל לשירות המדינה. שהרי לפי סעיף 46(א) לחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט 1959-, רשאי נציב שירות המדינה שלא לקבל אדם לשירות המדינה אם הוא "בעל עבר פלילי". לכן, במקרה שאדם המועמד להתקבל לשירות המדינה הורשע בעבירה, יכול נציב השירות לשקול את מהות העבירה ואת יתר נסיבות המקרה, ולהחליט אם ראוי למנוע בעד אותו אדם להתקבל לשירות המדינה.

די בכך כדי להגן כנדרש על שירות המדינה, ולכן אין צורך להחמיר עם עובד המדינה, ולאפשר העמדתו לדין משמעותי בגין עבירה בה הורשע לפני שנתקבל לשירות המדינה.

אולם, בנסיבות המקרה הנדון, אין צורך להכריע בשאלה זאת. המערער, אף שעבר את העבירה לפני שנתקבל לשירות המדינה, הורשע בה כשכבר היה עובד המדינה: הוא נתקבל לשירות המדינה בשנת 1989 והורשע על ידי בית המשפט בשנת 1991. לכן ברור כי מבחינה זאת אין פגם בהחלטה של בית הדין למשמעת כי המערער אשם בעבירת משמעת לפי סעיף 17(6) לחוק המשמעת.

5. הטענה השניה של המערער היא, כי העבירה בה הורשע על ידי בית המשפט המחוזי אינה עבירה שיש עמה קלון. השאלה אם יש קלון בעבירה תלויה במהות העבירה ובנסיבות המקרה. מה היו הנסיבות במקרה זה? המערער עבד כפקיד בסניף חיפאי של בנק דיסקונט לישראל. במשך שנה לערך (מאמצע שנת 1987 ועד אמצע שנת 1988) הוא גנב, פעמים רבות, כספים מחשבונותיהם של לקוחות הבנק והעבירם לחשבון הבנק שלו. את הגניבות ביצע המערער בדרך של זיוף טפסים של הבנק, לאחר שקיבל במירמה אישור של מורשי חתימה בבנק, וחתם על הטפסים בשם הלקוחות, ללא הסכמתם וללא ידיעתם. על יסוד הודאת המערער בעובדות אלה, הוא הורשע על ידי בית המשפט המחוזי בעבירות של זיוף בכוונה לקבל דבר מה (לפי סעיף 418 לחוק העונשין, התשל"ז-1977), שימוש במסמך מזויף (לפי סעיף 420 לחוק העונשין), וגניבה בידי מורשה (לפי סעיף 393 לחוק העונשין). האם עבירות אלה הן, בנסיבות המקרה, עבירות שיש עמן קלון? אין ספק בדבר. ראו עש"מ 4123/95 אור נ' מדינת ישראל, פ"ד מט(5) 184.

המערער טוען להגנתו כי הוא עבר עבירות אלה משום שהיה נתון, בעת ביצוע העבירות, במצוקה אישית. מצוקה אישית עשויה להיות, על פי נסיבות המקרה, שיקול לעניין העונש. ואכן, בית המשפט המחוזי התחשב בשיקול זה, וגזר על המערער עונש מתון: מאסר בפועל לתקופה של 6 חודשים, שירוצה בדרך של עבודות שירות, ומאסר על תנאי לתקופה של 18 חודשים. אך המצוקה האישית אין בה כדי לסלק את הקלון מן העבירה. המצוקה והקלון מצויים במישורים שונים. המצוקה יכולה להיות הסבר לעבירה, אך בדרך כלל היא אינה יכולה להיות צידוק, או לשנות את מהות העבירה כעבירה שיש עמה קלון.

המסקנה היא, שהמערער הורשע בעבירה שיש עמה קלון, ויש בכך עבירת משמעת לפי סעיף 17(6) לחוק המשמעת.

6. טענה אחרונה בפי המערער, נגד ההרשעה בעבירת משמעת לפי סעיף 17(6) לחוק המשמעת, היא טענת ההתיישנות. הטענה מתבססת על סעיף 64 לחוק המשמעת. סעיף זה קבע בשעתו תקופת התיישנות לעבירת משמעת של שנה אחת מיום שהעבירה נודעה, בין היתר, "למנהל יחידת הסמך או לסגנו לענייני מינהל". לאחר זמן תוקן הסעיף. ראו חוק שירות המדינה (משמעת) (תיקון מס' 9), התשנ"ד-1994, סעיף 15. אולם במקרה הנדון יש ללכת לפי הנוסח הקודם.

המערער טען כבר בפני בית הדין למשמעת כי בסוף שנת 1991 הודיע על הרשעתו בבית המשפט המחוזי לעובד הממונה עליו באגף המכס (שבזמן הדיון בבית הדין למשמעת כבר לא היה בין החיים), ואותו עובד דיווח על כך למר איילון, שהיה סגן מנהל המכס, והמכס היה והינו "יחידת סמך". בית הדין דן בטענה וקבע שגם אם המערער הודיע כאמור לעובד הממונה עליו, והממונה דיווח על כך למר איילון, הרי מר איילון לא היה, בתקופה הרלבנטית, סגנו של מנהל המכס לענייני מינהל, אלא רק מנהל תחנת מע"מ בפתח תקוה. לפיכך החליט בית הדין למשמעת (ביום 23.11.97) לדחות את טענת ההתיישנות "שהעלתה ההגנה ללא ביסוס".

בערער לבית משפט זה טען המערער כי בית הדין למשמעת לא נתן לו הזדמנות להביא ראיות שיתמכו בטענת התיישנות. אך מה צורך היה בראיות? והרי גם בהנחה שהטענה מבוססת מבחינה עובדתית, עדיין לא היה בכך כדי לבסס אותה מבחינה משפטית. לפיכך אני דוחה את טענת ההתיישנות.

השגת המינוי שלא כדין

7. המערער נמצא על ידי בית הדין למשמעת אשם גם בעבירת משמעת לפי סעיף 17(2) וסעיף 17(5) לחוק המשמעת. לפי סעיף 17(2) לחוק המשמעת, עובד המדינה אשם בעבירת משמעת אם "לא קיים את המוטל עליו כעובד המדינה על פי נוהג, חוק או תקנה, או הוראה כללית או מיוחדת שניתנו לו כדין, או התרשל בקיום המוטל עליו כאמור". ולפי סעיף 17(5) לחוק המשמעת, עובד המדינה אשם בעבירת משמעת אם "השיג את מינויו בשירות המדינה במסירת ידיעה כוזבת או בהעלמת עובדה הנוגעת לעניין...".

כתב התובענה שהוגש לבית הדין למשמעת נגד המערער מציג את העובדות בנוגע לעבירה זאת כדלקמן:

2. לפני קבלתו לעבודה בשירות המדינה עבד הנאשם משנת 1982 עד שנת 1988 כפקיד בבנק דיסקונט לישראל בע"מ, סניף מוריה בחיפה, ועבודתו בבנק הופסקה עקב החקירה וההליכים הפליליים שנפתחו נגדו בעקבות גניבת כספי לקוחות הבנק בשנים 1987 ו-1988.

3. בטופס השאלון האישי שהגיש הנאשם עם כניסתו לעבודה בשירות המדינה הוא לא ציין בסעיף 7 לשאלון כי עבד בבנק דיסקונט והעלים פרט זה ביוזעין ובכך מנע את האפשרות לבדוק את עברו ומעשיו בבנק דיסקונט.

המערער הודה בפני בית הדין למשמעת בעובדות אלה. הוא טען בפני בית הדין כי המכס יכול היה לברר ולגלות "את הענין הפלילי שלו". אך בית הדין דחה טענה זאת. הוא קבע שהמכס אינו חייב לבלוש אחר עברו של מועמד לקבלת עבודה, אלא המועמד, שנשאל על כך בשאלון הקבלה, הוא שחייב לגלות למכס את עברו. בית הדין הוסיף לאמור: "אנו מרשים לעצמנו, במקרה זה, לינחש מה היתה הסיבה שפרט זה לא נרשם".

בערער בפני בית משפט זה טוען המערער שלא הוכח כי לעובדה שהועלמה היתה משמעות בזמן שהתקבל לעבודה בשירות המדינה. הכיצד? משום שאותו זמן טרם הוגש נגדו כתב האישום בבית המשפט המחוזי. זאת ועוד. המערער לא פוטר ולא הועבר מעבודתו כמבקר חשבונות גם לאחר שנודע למכס על הרשעתו בפלילים. הוא טוען שיש בכך הוכחה כי לעובדה שהועלמה לא היתה משמעות לגבי ההחלטה לקבלו לעבודה.

טענה זאת אינה מקובלת עלי. בעבירת משמעת לפי סעיף 17(5) לחוק המשמעת אין על התביעה להוכיח כי העובדה שהועלמה היתה משמעותית במובן זה שאילולא הועלמה היתה מונעת קבלה לעבודה בשירות המדינה. במקרים רבים אי אפשר להוכיח זאת. שהרי אין מניעה לקבל אדם לעבודה בשירות המדינה בשל תכונה או מעשה, אפילו אם הורשע בעבירה שיש עמה קלון, אלא ההחלטה אם לקבל אותו לעבודה בשירות המדינה, היא עניין לשיקול דעת המושפע מנסיבות המקרה. מהו, אם כן, הפירוש של סעיף 17(5) לחוק המשמעת כאשר הוא קובע כי עובד המדינה עבר עבירת משמעת אם "השיג את מינויו בשירות המדינה במסירת ידיעה כוזבת או בהעלמת עובדה הנוגעת לעניין"? התשובה כפולה.

ראשית, העובדה שהועלמה על ידי עובד המדינה צריכה להיות "נוגעת לעניין", כלומר, קשורה באופן הגיוני לשאלה אם לקבלו כעובד בשירות המדינה. שנית, העובדה צריכה להיות בעלת משקל כזה שהיא עשויה, כשלעצמה או יחד עם נתונים אחרים, להשפיע על ההחלטה אם לקבל אדם כעובד בשירות המדינה. המבחן הוא מבחן הסבירות, כלומר, האם סביר כי ידיעת העובדה שהועלמה היתה עשויה, כשלעצמה או יחד עם נתונים אחרים, לשנות את ההחלטה לקבל אותו אדם כעובד בשירות המדינה. אם התשובה חיובית, העלמת העובדה יש בה משום עבירת משמעת.

התכלית של סעיף 17(5) לחוק המשמעת ברורה. הסעיף לא נועד רק להבטיח הגינות ואמינות מצד אדם המבקש להתקבל כעובד בשירות המדינה, שלא יכזב ולא יעלים דבר משמעותי מפני השירות, אלא בעיקר להבטיח שלא יתקבלו לשירות המדינה עובדים שאינם ראויים, בגלל מעשים או קשרים שפוסלים אותם לשירות זה לפי המבחנים המקובלים. זהו אינטרס לגיטימי של כל מעביד. קל וחומר של שירות המדינה, הממנה עובדים שהם בבחינת נאמנים של הציבור.

8. במקרה שלפנינו אין ספק כי נתקיימו היסודות של סעיף 17(5) לחוק המשמעת. ראשית, ברור כי העבר התעסוקתי של אדם המבקש להתקבל כעובד בשירות המדינה הוא "עובדה הנוגעת לעניין". שירות המדינה מעוניין לדעת עובדה זאת, לא רק כדי לעמוד על הנסיון והכשירות של המבקש, אלא גם כדי לברר, אם יראה צורך בכך, כיצד תיפקד המבקש במקומות עבודה קודמים, שמא יתבררו עובדות שיש בהן כדי לפסול אותו לשירות המדינה. ואם אין זה ברור מאליו, בא השאלון, שכל אדם המבקש להתקבל כעובד בשירות המדינה נדרש למלא, ומבהיר זאת היטב: פשיטא שאם המבקש נדרש לפרט את מקום העבודה הקודם שלו, הרי זו, מבחינתו של שירות המדינה, עובדה הנוגעת לעניין. שנית, אזכור העובדה שהמערער עבד בבנק דיסקונט, עד שביקש להתקבל לשירות המדינה, היה עשוי לגלות גם את נסיבות פרישתו מן העבודה בבנק. או אז עשויה היתה להתגלות העובדה שהמערער נחשד בביצוע עבירות של זיוף וגניבה במקום העבודה הקודם שלו, שהחשד נמצא בחקירת המשטרה ושהוא נאלץ לפרוש בשל כך ממקום העבודה. עובדה זאת היתה עשויה, באופן סביר, להשפיע על ההחלטה אם לקבל את המערער כעובד בשירות המדינה.

המסקנה היא, כי המערער, שהודה כי העלים בשאלון שמילא את העובדה שעבד בבנק דיסקונט כשש שנים, עובר לבקשתו להתקבל כעובד בשירות המדינה, עבר עבירת משמעת לפי סעיף 17(5) לחוק המשמעת.

9. במאמר מוסגר אוסיף, בהקשר זה, שתי הערות. המערער נמצא אשם, בשל העלמת העובדה שעבד בבנק דיסקונט, לא רק בעבירה לפי סעיף 17(5) לחוק המשמעת, אלא גם בעבירה לפי סעיף 17(2) לחוק זה. סעיף 17(2) קובע כך:

"עובד מדינה שעשה בישראל או בחוץ-לארץ אחת מאלה אשם בעבירת משמעת:

...

(2) לא קיים את המוטל עליו כעובד המדינה על פי נוהג, חוק או תקנה..."

נראה כי תנאי הוא, לפי סעיף זה, שהעבירה נעברה על ידי "עובד מדינה" שלא קיים את המוטל עליו "כעובד המדינה". אולם המערער עדיין לא היה עובד המדינה כאשר מילא את השאלון ובו העלים את העובדה שעבד בבנק דיסקונט, אלא רק ביקש להתקבל כעובד המדינה. לכן ספק בעיני אם ניתן היה למצוא את המערער אשם בעבירת משמעת גם לפי סעיף 17(2) לחוק המשמעת.

אולם אין אני צריך להכריע בכך, כיוון שטענה זאת לא הועלתה כלל מטעם המערער, ומכל מקום אין בה כדי לשנות מבחינה מעשית, שכן די בכך שהמערער נמצא אשם בגין העלמת העובדה, ובדין נמצא אשם, בעבירת משמעת לפי סעיף 17(5) לחוק המשמעת.

10. ועוד הערה אחת בהקשר זה. בתובענה שהוגשה נגד המערער לבית הדין למשמעת נכלל גם אישום זה: "הנאשם אף העלים מהממונים עליו את עובדת היותו מרצה תקופת מאסר בעבודות שירות מינואר 92 ועד יוני 92 וקיבל בתקופה זו שכר מלא מאגף המכס". המערער הכחיש אישום זה. הוא טען כי הוא סיפר לממונים עליו שהוא ביצע עבודות שירות, וכי לא היה פגם בכך שאותו זמן קיבל שכר מלא מאגף המכס, משום שהוא לא הפסיק אז את עבודתו הרגילה באגף זה, ואת עבודות השירות ביצע מעבר לשעות העבודה באגף המכס. בית הדין למשמעת לא הכריע במחלוקת זאת, ופטר עצמו בהערה שזהו "ענין משני". מסתבר כי המערער לא נמצא אשם על ידי בית הדין בפרט זה, ואכן פרט זה לא נזכר כלל בגזר דין, ולכן אין מקום לערעור בפרט זה. מכל מקום, ברור שאין זה ראוי שבית משפט זה ישמע ראיות, בשלב הערעור, ויכריע בעניין זה. לפיכך אני קובע כי המערער לא נמצא אשם בפרט זה.

אמצעי משמעת

11. בית הדין למשמעת הציג בגזר הדין את השיקולים שהנחו אותו בקביעת אמצעי המשמעת שיטלו על המערער. השיקול העיקרי בזכות המערער היה, בעיני בית הדין, שגם לאחר שהוגשה התובענה נגד המערער, הוא לא הושעה מעבודתו, ואף לא הועבר לתפקיד אחר, באגף המכס. בית הדין ציין גם כי המערער מבצע את עבודתו ברמה נאותה. לאור שיקולים אלה החליט בית הדין להטיל על המערער אמצעי משמעת אלה: ("א" נזיפה חמורה; ב) הקפאת העלאתו בדרגה למפרע מיום שקיבל דרגה אחרונה ועד לשנתיים נוספות מיום גזר דין זה").

12. המדינה הגישה ערעור על גזר הדין. היא ציינה כי התביעה ביקשה מבית הדין למשמעת, על דעת משרד האוצר, להורות על פיטוריו של המערער לאלתר, ללא פגיעה בזכויות שצבר, תוך תשלום 90% מפיצוי הפיטורין, ולפסול אותו מלכהן בשירות המדינה למשך חמש שנים. בערעור חוזרת המדינה ומבקשת כי המערער יפוטר מעבודתו בשירות המדינה לאלתר באותם תנאים שנתבקשו מבית הדין למשמעת. וכך מנמקת המדינה את בקשתה בהודעת הערעור:

"המערער תטען, כי בין הדרכים לשמירת תפקודו התקין של שירות המדינה והבטחת אמון הציבור בו הינה בחירה קפדנית של המועמדים לשירות, ובחינת מידת התאמתם לתפקיד לו הם מיועדים. העלמת פרטים רלבנטיים מצידו של מועמד, מסכלת את האפשרות לבחון את כושרו לשמש כעובד ציבור בכלל, ואת מידת התאמתו לתפקיד מסוים בפרט.

במקרה הנדון, המדובר בהעלמת פרטים משמעותיים ביותר אודות עבר תעסוקתי רלבנטי. שכן, התפקיד אותו ממלא המשיב - מבקר חשבונות, שעיקר תפקידו, לבדוק מהימנות ספרים של עוסקים - מחייב רמה גבוהה ביותר של יושרה ואמינות אישית.

...

המערער תטען כי טעה בית הדין הנכבד בכך שלא נתן את המשקל הראוי לשאלת המשך שירותו של המשיב בשירות הציבורי, על תפקוד השירות הציבורי ועל תדמיתו.

המערער תטען כי קליטתו בשירות המדינה של מי שביצע והורשע בעבירות שיש עמן קלון סמוך מאוד לאחר ביצוע העבירות, ויתרה מכך, השארתו בשירות של מי שהתקבל לשירות במרמה, תפגע קשות בתדמיתו של שירות המדינה בעיני הציבור ובעיני הנזקקים לשירותיו".

13. עמדת המדינה מקובלת עלי. העובדה שהמערער עבר את העבירות הפליליות והמשמעותיות לפני שנתקבל כעובד בשירות המדינה אין לה, בנסיבות המקרה, אלא משקל מועט, בהתחשב במהות של העבירות. גם העובדה שהממונים על המערער אפשרו לו להמשיך בעבודתו הרגילה, גם לאחר שהוגשה נגדו תובענה בבית הדין למשמעת, אין לה אלא משקל מועט. הדעת נותנת כי הממונים על המערער ראו לנגד עיניהם רק תמונה צרה של עבודת היחידה עליה הם ממונים, ולא ראו את התמונה הכללית של שירות המדינה, אף לא שקלו את המשמעות וההשלכה של מקרה זה על מקרים עתידיים.

מכל מקום, המערער אינו יכול להיבנות כיום מן ההתנהגות של הממונים עליו: התנהגות זאת פעלה עד כה לטובתו, שכן ניתן לו להמשיך בעבודתו הרגילה במשך תקופה ארוכה, ואין בה כדי לחסן אותו מפני אמצעי המשמעת הראויים לפי נסיבות המקרה.

לפיכך אני מחליט לדחות את ערעור המערער ולקבל את ערעור המדינה כדלקמן: המערער יפוטל משירות המדינה לאלתר, ללא פגיעה בזכויות (לרבות הזכות לפיצויי פיטורים) שצבר בתקופת שירותו, ויהיה פסול מלכהן בשירות המדינה במשך תקופה של חמש שנים מיום שניתן פסק דין זה.

ניתן היום, ה' בכסלו התש"ס (14.11.99).

19/ס מרכז תוכניתנים, שירות עובדים ממוכנים, משרד האוצר - שלילת מידע ממאגר מחשב מס הכנסה מתיקי נישומים שונים - שלא לצרכי עבודה

בפני : עו"ד ניצה אדן-ביוביץ - מ"מ אב ביה"ד - יו"ר
גב' אילת שפסקי - חברה
מר נחום ברזילי - חבר

התובע : עו"ד יהודה מזרחי

הנאשם :

ב"כ הנאשם : עו"ד סלין נהיר

נפסק: הנאשם, מרכז תוכניתנים במשרד האוצר, שלף מידע ממאגר מחשב מס הכנסה שלא לצרכי עבודתו מתיקי נישומים.
בית הדין הרשיע את הנאשם וגזר עליו את אמצעי המשמעת הבאים :
1. נזיפה חמורה ;
2. הפקעת משכורת חודשית קובעת בשישה תשלומים שווים ורצופים.
נימוקים : העבירות שעבר הנאשם חמורות ושכיחות ויש למגרן מכל וכל במגמה להבטיח לאזרחים הגנה על פרטיותם.

גזר - דין

1. ביום י' בסיון התשנ"ט - 25.5.99, הרשענו את הנאשם, על בסיס הודאתו בפנינו בביצוע המעשים שיוחסו לו בכתב התובענה.
2. הנאשם הועסק במשרד האוצר בשע"מ, בתפקיד מרכז תוכניתנים.
במסגרת תפקידו, לנאשם היתה גישה למידע של אגפי המיסים, לרבות המידע במאגר מחשב מס הכנסה.
בתקופות המצויינות בכתב התובענה, הנאשם שלף מידע ממאגר מחשב מס הכנסה שלא לצרכי עבודתו מתיקי נישומים על פי הפירוט המופיע בסעיפים 5–32 לכתב התובענה.
3. בית הדין קבע כי בהתנהגותו של הנאשם כאמור, הפר את הוראות סעיפים 17(2) ו-3(3) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג - 1963.
4. התובע המלומד, בטיעונו לאמצעי הענישה הדגיש בפנינו את פירוט העבירות שבכתב התובענה ואת שלילת המידע הרבות. אלה מעידים, שאין מדובר במעידה חד-פעמית. זאת ועוד, התופעה של שלילת מידע בקרב עובדים היא תופעה שחוזרת על עצמה והתביעה עושה מאמצים כדי לעקור את התופעה מן השורש.
התובע המלומד היפנה אותנו לפסקי דין בנושא שלילת מידע (בד"מ 26/96, בד"מ 32/98 ו-בד"מ 64/98), וביקש להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים :

- (א) נזיפה
(ב) הפקעת משכורת חודשית קובעת אחת בשישה תשלומים שווים ורצופים
(ג) הורדה בדרגה אחת למשך שנתיים
5. נציג המשרד הגיש את עמדת המשרד בכתב. המשרד מודע למעשים החמורים שביצע הנאשם ואין להקל ראש בעבירות של שליפת מידע מן המחשב, אולם המשרד סבור, שאין להחמיר עם הנאשם, שכן הנאשם "הינו מעמודי התווך של מערכת הגביה המרכזית של מס הכנסה... ובשנתיים האחרונות ביצע מטלות בהצטיינות".
- כמו כן, קידומו של הנאשם עוכב למעלה משנה בשל העבירות שביצע.
- נציג המשרד מציע לבית הדין להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת של:
- (א) נזיפה חמורה
(ב) הפקעת מחצית משכורת קובעת בשני תשלומים שווים ורצופים.
6. הסניגורית המלומדת ציינה, עד כמה התופעה של שליפת מידע היא שכיחה ומה רב הפיתוי בקרב עובדי מערכת המיחשוב. עוד הוסיפה, שלמרות הפירוט הרב שבכתב התובענה, מדובר למעשה בתקופה קצרה מאוד בה בוצעו העבירות. אף מדובר במעשה קונדס, שלא הביא לנאשם כל תועלת אישית. גם המשטרה חקרה בעניין וסגרה את התיק.
- הסניגורית המלומדת הגישה לבית הדין תעודות הצטיינות של הנאשם משנת 1995 ומשנת 1997, וכן תעודת הערכה מאת הממונה על הנאשם.
- במיוחד, הסניגורית המלומדת העלתה על נס את קידומו בדרגה של הנאשם על-ידי הנהלת המשרד, בעת שהתנהלו נגדו הליכים משמעתיים. מכאן למדה הסניגורית כי הנהלת המשרד לא התייחסה בחומרה למעשיו של הנאשם ולא מנעה קידומו.
- הסניגורית המלומדת ביקשה מבית הדין להסתפק באמצעי משמעת של נזיפה בלבד.
7. הנאשם עצמו הודה בפניו ששגה וביקש מבית הדין לפגוע כמה שפחות בקידומו ובעתידו בשע"מ.
8. בית הדין תמים דעים עם דעת התביעה, כי אכן שליפות מידע בקרב עובדי מערכות מיחשוב הינה תופעה חמורה ושכיחה, ויש למגרה מכל וכל.
- שירות המדינה המאפשר למי מעובדיו גישה למאגרי מידע המכילים מידע רב ורגיש על כל אזור במדינה, חייב גם כן לספק לאותם אזרחים הגנה נאותה על פרטיותם, בכך שהמידע המצוי במאגרים ישמש לצרכים להם הוא יועד בלבד.
- לדעת בית הדין, הקלות הבלתי נסבלת שבה עובד בלחיצת כפתור שולף מידע על מאן-דו, מחייבת ענישה מרתיעה כלפי מי שמועל בתפקידו ומפר את האימון, שניתן לו על-ידי המערכת ועושה שימוש, שלא כדן במידע ובאפשרות הגישה אליו.
- ברם, בנסיבות העניין התרשם בית הדין, שמדובר בעובד מצטיין, שתרומו לשירות המדינה אינה מוטלת בספק והממונים עליו סבורים, שנכון לו עתיד בשירות.
- כל מה שעשה הנאשם עשה מתוך קונדסות, מבלי שצמחה לו כל תועלת אישית, אלא סיפוק סקרנות גרידא. הנאשם הביע חרטה ובית הדין משוכנע שהנאשם למד לקחו.

לפיכך מחליט בית הדין על אמצעי המשמעת הבאים :

1. נזיפה חמורה.
2. הפקעת משכורת חודשית קובעת אחת בשישה תשלומים שווים ורצופים.

בשולי הדברים, בית הדין מביע תמיהתו על שהנאשם קודם בדרגה בעת שהתנהלו נגדו הליכים משמעתיים - דבר הנוגד את הוראת פסקה 21.212 לתקשי"ר.

בית הדין מציע להעביר העניין לידיעת נציב שירות המדינה.

בד"מ 7/99

ניתן ביום כ"ד בסיון תשנ"ט - 8.6.1999

20/ס עוזר שר במשרד התשתיות הלאומיות - הצבעה בגוף הבוחר, בבחירות למועמדים לכנסת

בפני : עו"ד אריה גולדברגר, אב ביה"ד - יו"ר
גב' נירה טל - חברה
גב' אהובה מטרסו - חבר

התובע : עו"ד יהודה מזרחי

הנאשמת :

נפסק : הנאשם, עוזר שר במשרד התשתיות הלאומיות, הצביע במרכז הליכוד בבחירות למועמדים לכנסת ה-15 .
בית הדין למשמעת הרשיעו והטיל עליו אמצעי המשמעת הבאים :
א. נזיפה ;
ב. הפקעת מחצית משכורת קובעת בששה תשלומים שווים ורצופים.
נימוקים : למנוע בעתיד תופעה זו של הפרה המונית של החוק ומצד אחר התחשבות בנסיבות אישיות של הנאשם.

גזר - דין

1. הנאשם המועסק במשרד התשתיות הלאומיות כעוזר לשר הועמד לדין משמעת לאחר שב-8.2.99, בהיותו חבר מרכז הליכוד הצביע בבחירות למועמדים לכנסת ה-15.
 2. לאחר שהודה בפנינו בעובדות שבתובענה הרשענו אותו בהפרת חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים) תשי"ט - 1959 והתיקון לחוק זה משנת 1990 ובהפרת הודעת נ.ש.מ. נט/13 מיום 17.1.99, עבירות לפי סעיפים 17 (1), (2) ו- (3) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג - 1963.
 3. לצדדים לא היו ראיות לעניין העונש.
 4. בטיעוניו לעונש אמר התובע בין השאר כי התביעה נתקלה בעשרות ואולי מאות עובדי מדינה שלא התייחסו לאיסורים הנ"ל, למרות כל האזהרות שהיו בכלי התקשורת למיניהם. הוא גם סיפר כי את הקובלנה נגד הנאשם, כמו גם נגד כל הנאשמים למיניהם. הוא גם סיפר כי את הקובלנה נגד הנאשם, כמו גם נגד כל הנאשמים האחרים עד כה הגיש נציב שירות המדינה ולא הנהלות המשרדים, כמקובל בדרך כלל.
- הוא ציין כי שאלת ידיעתו של הנאשם את החוק אינה רלבנטית ושבנוסף להוראות החוק ולהודעת נ.ש.מ. האוסרות את ההצבעה, היו לא מעט הודעות בנושא בכלי התקשורת למיניהם. לדבריו הפגין הנאשם יחס של זלזול בחוק ובהוראות התובע הציע לביה"ד להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים :
- א. נזיפה ;
 - ב. הפקעת מחצית משכורת קובעת אחת ב-6 תשלומים שווים ורצופים ;
 - ג. הורדה בדרגה אחת למשך 6 חודשים.

5. נציגת המשרד אמרה כי המשרד היה מודע לכך שהנאשם עבר את העבירה ושמעשה לא פגע במהלך התקין של עבודתו. היא הוסיפה כי הטיפול בנושא היה ביוזמת נציבות שירות המדינה ושהמשרד לא היה מעורב כלל בתהליך. לעניין אמצעי המשמעת היא אמרה שלמשרד אין עמדה.
6. הנאשם טען שלא ידע שאסור לו להצביע ושאלו ידע לא היה עושה זאת. הוא סיפר לנו כי לפני כשנתיים הוגשה לנציבות שירות המדינה תלונה נגדו על כך שהוא משמש כעוזר שר וגם חבר במרכז הליכוד ושבבדיקה שנערכה מטעם הנציבות נקבע כי הוא רשאי לעשות כן. מאוחר יותר הוגשה נגדו, לדבריו, תלונה נוספת לנציבות ולמשטרה, על כך שהוא מלווה את השר לאירועים פוליטיים וגם משתתף עימו באירועים וגם כאן הסתיים העניין בלא כלום. הוא סיפר לנו כמו כן כי הוא היה קצין אג"מ בחטיבה 300 ובשנת 1981 נפצע קשה ומאז הוא מרותק לכסא גלגלים ומוכר כנכה צה"ל בעל 100% נכות לצמיתות.
7. על פי הוראות הסעיפים הנ"ל של חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים) אסור לעובד מדינה שדרגתו היא אחת מארבע הדרגות העליונות בכל סולם דירוג להיות חבר ב"גוף הבוחר", ככשזה מוגדר כגוף שתפקידו או אחד מתפקידיו הוא לבחור, בין השאר, מועמדים לכנסת או לראש הממשלה או שר בממשלה. יתר עובדי המדינה, והנאשם שלפנינו נימנה עליהם רשאים להיות חברים ב"גוף הבוחר" אך אסור להם להשתתף בבחירות הנערכות לתפקידים הנ"ל.
8. הנאשם טען בפנינו כי לא ידע שאסור לו לבחור, אך דוקא הגירסה שהציג לפנינו, לרבות איזכור נושא 4 הדרגות העליונות כמו גם חקירת התלונות שהוגשו נגדו כנ"ל מקשות עלינו לקבל את טענתו שאכן לא ידע על האיסור, שלא להזכיר את העובדה שנושא מרכזי המפלגות והבחירות בהן, טופל ערב הבחירות בכל אמצעי התקשורת.
9. מהתובע למדנו כי במערכת הבחירות האחרונה היה מספר עובדי המדינה שהשתתפו בהצבעות במרכזי המפלגות, בניגוד מפורש לכל האיסורים, גדול ביותר. תמהנו לשמוע מפיו כי את הקובלנות נגד כל עובדי מדינה הללו הגיש נציב שירות המדינה ולא הנהלות המשרדים, כמקובל בדרך כלל. תופעה זאת של הפרה המונית של החוק, בעיקר מצד עובדי מדינה, האמורים להיות שומרי החוק ומגיניו, ולא פחות מכך תגובת המשרדים הרלבנטיים מצביעים על בעיה שיש להתמודד עמה בנחרצות.
10. בנסיבות אלה ולאחר שלקחנו בחשבון לקולא את כל ששמענו מפיו של הנאשם החלטנו להטיל עליו את אמצעי המשמעת הבאים :
 - א. נזיפה ;
 - ב. הפקעת מחצית משכורת ב-6- תשלומים שווים ורצופים.

ניתן ביום 28.6.99 .

בד"מ 40/99

21/ס מורה בבית ספר - תקיפת תלמיד ותקיפת קטין חסר ישע.

בפני : עו"ד רחל מלחי - יו"ר
גבי שלומית פלוט - חברה
מר חסון סודקי - חבר

התובע : עו"ד צבי שאנן

הנאשם :

ב"כ הנאשם : עו"ד עמרן חרבגיה

נפסק : הנאשם מורה בבית ספר הורשע בבית הדין, לאחר העמדתו לדין פלילי בשני מקרים שונים, האחד בגין תקיפת קטין חסר ישע והשני בגין תקיפת תלמיד. בית הדין נמנע מלפטר על מנת לתת לו הזדמנות נוספת. אך הדגיש את החומרה שבעבירות של אלימות גופנית מצד מורס.

גזר - דין

הנאשם הוא מורה בביה"ס הממלכתי בנצרת.

הנאשם הורשע עפ"י הודאתו, בביהמ"ש המחוזי בנצרת, כי ב- 27.11.96 ביצע עבירה של תקיפת קטין חסר ישע, עפ"י סעיף 368(ב) סייפא לחוק העונשין, תשל"ז 1977, ותקיפה סתם לפי סעיף 379 לחוק הנ"ל, ונדון ב- 24.2.98 ל- 15 חודשי מאסר, מהם ששה חודשים בפועל, שירוצו בעבודות שירות ציבורי, ותשעה חודשים על תנאי למשך שלוש שנים, וקנס בסך 2,000 ש"ח.

קודם לכן הועמד הנאשם לדין בביהמ"ש השלום בנצרת על תקיפה סתם של תלמיד ב- 15.9.95 ולאחר שהודה בעובדות, ובהסכמת התובע, חוייב לחתום על התחייבות בסך 500 ש"ח, ללא הרשעה.

ב"כ הנאשם העלה תחילה טענת התיישנות לגבי העבירה הראשונה. אולם לאחר שהובהר שלענין ההרשעה בעבירות המשמעת שלפנינו די באישום השני שהוא החשוב מבין השנים, ואילו לענין העונש ממילא ניתן יהיה להביא את האישום הראשון יחד עם טיעונים אחרים - הסכים ב"כ הנאשם להסרת טענתו זו.

טענה שניה של ב"כ הנאשם, שעבירה פלילית שבגינה הורשע אדם, אף כי רואים אותה כמוכחת עפ"י סעיף 61ג' לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג 1963, לא תמיד תהיה גם עבירת משמעת, ויש לבחון את הדבר לאור העובדות המתועדות בפסק הדין. לענין זה, הוסיף ב"כ הנאשם, "תקיפה שנפלה בגדר הרשעה בפלילים היא לא עבירת משמעת אם יוכח שהיא בגדר הסביר ונועדה כאמצעי חינוכי".

בית הדין, נמנע מלהיכנס לשאלה העקרונית האם בכלל יכולה להיות הרשעה בפלילים שאינה עבירת משמעת. ודאי שכאשר מדובר במורה המבצע עבירות אלימות ופגיעות גוף כלפי תלמיד שהוא קטין ונתון למרותו, החובה להימנע מאלימות ופגיעות גוף מצויה לא רק בדין הפלילי, אלא גם בהוראת משרד החינוך ובחוזרי המנכ"ל, ואם יש אבחנה לענין זה בין הדין הפלילי והדין המשמעותי, היא צריכה לפעול דווקא לכיוון הפוך.

המקום להעלות את הטענה שהתנהגותו של הנאשם היתה "בגדר הסביר" או "נועדה כאמצעי חינוכי", היה בבית המשפט או בערעור. בית דין זה רואה את פסק הדין פלילי כמוכח בפניו, על פי הוראות סעיף 61ג' האמור.

לפיכך החליט בית הדין ביום 19.5.99 להרשיע את הנאשם על פי כתב התובענה :

1. בעבירה על סעיפים : (1)17, (2), ו-(3) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג 1963-

2. בעבירה על סעיף 4(1) להודעה על שינויים בהחלת החוק על עובדי הוראה.

לעניין גזר הדין :

התובע ביקש להטיל על הנאשם פיטורין לאלתר. נציג משרד החינוך, שהודיע באמצעות התובע שלא יוכל לבוא לשיבה, מסר בידי התובע מכתב קצר בו הוא מודיע על הסכמתו לעמדת התביעה.

ב"כ הנאשם הביא בפניו את טיעוניו לנסיבות מקלות : הנאשם היה מורה במשך שבע שנים רצופות, בידי המלצות מהמערכת החינוכית על אופן ביצוע תפקידו, הוא במצב כלכלי קשה, נמצא בהשעייה מזה שנתיים, שמבחינתו זוהי "התאבדות איטית", יש לו ילד כבן שנתיים, אשתו בהריון, והוא מבקש שתנתן לו הזדמנות נוספת.

על פי החומר שבפניו, נראה שגם באירוע השני שקל קצין המבחן להמליץ להסתפק בהתחייבות ללא הרשעה, בהתחשב בנסיבות אישיות ובהתחשב ב"שינוי שנוצר בו בעקבות גילוי המודעות להתנהגותו". גם התביעה מצדה לא התנגדה לריצוי העונש בעבודת שירות. מצד שני הנאשם נמצא בהשעייה מזה כשנתיים, וניכר שמבחינתו גם מצב זה הוא בבחינת עונש. גם נראה לנו שהוא מודע היטב לכך שכל חזרה על התנהגות כזו בעתיד תשולל ממנו את היכולת להמשיך לעסוק במקצועו, דבר שהוא רוצה בו.

מקובלות עלינו כל טענותיו המנומקות של התובע על החומרה הרבה שבעבירת אלימות גופנית, מצד מורה בביה"ס, הצריך לשמש דוגמא, וזאת כלפי תלמידו הקטין הנתון למרותו. ואנו מודעים לחשיבות של הרתעה כדי לבער את הנגע הזה. ואכן במקרה המתאים לא היינו מהססים לפטר מורה שנוהג באלימות גופנית, גם למען "יראו וייראו".

אך מהחומר שהובא בפניו לא קיבלנו תמונה מספקת ומפורטת של נסיבות האירועים בהם היה מעורב הנאשם.

בהתחשב בחומרת הענין ובחשיבות הנושא החליט בית הדין לאפשר לנציג משרד החינוך להגיש לנו חומר נוסף בכתב, לביסוס החלטתו בענין פיטורי הנאשם, והתייחסות ב"כ הנאשם לחומר זה. אך החומר שקיבלנו לא פיזר את ספקותינו האם המקרה שלפנינו מצריך פיטורים.

נחזור ונדגיש : המקרה חמור ביותר, ואנו מודעים לחובה המוטלת עלינו להגן על תלמידים חסרי ישע מפגיעתם של מורים אלימים, ומהנזק הבלתי הפיך הנגרם להם, אך גם פיטורי אדם ממשרתו - לא דבר קל הוא.

אנו מקווים שההזדמנות הנוספת ואחרונה זו, הניתנת לנאשם, תוכיח כי צדקנו בהחלטתנו שלא לפטרו.

לפיכך החלטנו להטיל על הנאשם את העונשים הבאים :

1. נזיפה חמורה ;
2. הורדה בדרגה לשנתיים ;
3. הפקעת משכורת שלמה בששה תשלומים רצופים ושווים ;
4. משרד החינוך יפרסם את פסק הדין בצורה שימצא לנכון ;

ניתן ביום 14.7.99

בד"מ 57/98

22/ס פקידת אשנב ברשות הדואר - גניבה בידי מורשה, מרמה והפרת אמונים בתאגיד, קשירת קשר לביצוע עיון ורישום כוזב במסמכי תאגיד

בפני: עו"ד אריה גולדברגר - אב ביה"ד - יו"ר
מר אלי אשל - חבר
מר הרצל שושן - חבר

התובעת: עו"ד מרב שמעוני

הנאשמת:

ב"כ הנאשמת: עו"ד נורית פלג

נפסק: הנאשמת הועמדה לדין משמעתי לאחר הרשעתה בבית משפט השלום בכך ששלחה יד בכספי קופה שהיתה מופקדת עליה, על שהנפיקה בהזדמנויות שונות קבלות פיקטיביות וכוזבות לאחר וביטלה אותן, כדי שהאחר יוכל לתבוע בעבורן החזר ממעבידו. בית הדין הרשיע את הנאשמת בעבירות לפי סעיף 17(3) ו-6(6) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963, וגזר עליה פיטורים לאלתר תוך תשלום 95% מפיצויי פיטורים להם היא זכאית ופסילה לשירות לתקופה של 5 שנים. נימוקים: בית הדין דחה את נסיבותיה האישיות של הנאשמת מפני האינטרס הציבורי. על גזר הדין של בית הדין למשמעת ערערה הנאשמת לבית המשפט העליון, אשר דחה את ערעורה לגבי פיטוריה מהשירות, אך קיצר את תקופת הפסילה מחמש לשלוש שנים.

גזר - דין

1. הנאשמת, ילידת 1966, מועסקת ברשות הדואר בחצי משרה כפקידת אשנב-כל. מחודש פברואר 1998 היא מושעית מעבודה.
2. ב- 5.10.97 הוגש נגדה לבית משפט השלום כתב אישום בו נטען בין השאר כי:
 - (א) בהיותה מופקדת על קופת מזומנים ומלאי בולים, בסכום כולל של 5,000 ש"ח, שלחה יד בכספי הקופה, וניסתה להסתיר זאת מאיש הביקורת, על ידי שהכניסה לתוכה, לכיסוי הגרעון בתקופת הביקורת, סכום של 1,500 ש"ח, שניתן לה על ידי חברתה לעבודה.
 - (ב) כי ב-10 הזדמנויות הנפיקה במחשב ונתה לשליח מסויים שהכירה קבלות פיקטיביות וכוזבות, אותן היתה מבטלת אחר כך במחשב, כדי שהוא יוכל לתבוע עבורן החזר ממעבידו, כל זאת תמורת 3. עד 5. ש"ח לקבלה.
3. ב- 10.6.98 הרשיע בית המשפט השלום את הנאשמת בביצוע עבירות של גניבה בידי מורשה, מרמה והפרת אמונים בתאגיד, קשירת קשר לביצוע עיון ורישום כוזב במסמכי תאגיד, והטיל עליה עונש של: 8 חודשי מאסר על תנאי למשך שנה וחתימה על התחייבות כספית בסך 5,000 ש"ח למשך שנתיים, להימנע מלבצע עבירות בהן הורשעה.

4. בעקבות הנ"ל הועמדה הנאשמת לדין משמעתי בפנינו וב- 23.3.99 הרשענו אותה בהפרת משמעת ובהתנהגות שאינה הולמת עובד מדינה או עובד רשות הדואר, עבירות בניגוד לסעיפים 17(6) ו- 17(3) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג 1963.
5. בשלב הראיות לעונש הציגה לנו התובעת נזיפה שקיבלה הנאשמת בשנת 1994 בגין איחורים לעבודה. הסניגורית מצידה הגישה אסופה של מכתבים המדברים בזכותה של הנאשמת, כמו גם מכתב מפסיכולוגית קלינית הקובע כי הנאשמת סובלת מחרדות ופחדים ואישור רפואי המאשר כי היא נמצאת בהריון.
6. בטיעוניה לעונש ציינה התובעת כי הנאשמת הורשעה בפלילים במספר עבירות חמורות ביותר, כמו גניבת כסף שהופקד בידיה ומעילה באמון, ושאלין מדובר בסטייה חד פעמית אלא בעבירות מתמשכות שנעשו לאורך זמן.
7. התובעת אישרה כי המנהל, הממונה על הנאשמת, הושעה אף הוא מהעבודה, לדבריה בשל חשד למעורבות בפלילים ואי סדרים בעבודה שאינם קשורים לנאשמת, ושחברתה לעבודה, זו שסייעה לה בניסיון להערים על המבקר, על ידי שהעמידה לרשותה סכום של 1,500 ש"ח, כדי להסתיר זמנית את הגרעון שהצטבר בקופתה, הועמדה אף היא לדין משמעתי, הורשעה, ונענשה בנזיפה ובהפקעת מחצית משכורת.
8. התובעת ביקשה מאיתנו להטיל על הנאשמת את אמצעי המשמעת של פיטורין לאלתר, אגב תשלום של 50% מפיצויי הפיטורין המגיעים לה, מתחילת עבודתה עד ליום השעייתה, ופסילה לעבודה ברשות הדואר לתקופה של 5 שנים, ובהקשר זה הפנתה אותנו לפסקי הדין הבאים:
- (א) נט/11
(ב) נח/28
(ג) נז/15
(ד) נא/15
9. נציג המשרד הצטרף לתובעת בעניין אמצעי המשמעת. הוא אישר כי הממונה אכן מושעה מהעבודה, לדבריו על רקע פלילי שאינו קשור לנאשמת. הוא שלל קיומה של קנוניה כביכול, בין הממונה לנאשמת בעניין גניבת הכספים והקבלות הפיקטיביות, והבהיר כי הטענות של המשרד נגד הממונה הן, בין השאר, על כך שלא הקפיד לפקח על עבודתה של הנאשמת, כמתחייב מתפקידו, שכן אילו הקפיד היה מקדים לחשוף את מעשיה עוד בטרם בואו של מבקר חיצוני.
10. להלן עיקרי טיעוניה של הסניגורית לעניין העונש:
- (א) מדובר בעובדת מסורה שמאז תחילת שירותה ב-1988 ועד למעידתה עבדה במסירות ובחריצות.
- (ב) מאז 1983 סובלת הנאשמת מבעיות פסיכולוגיות של דיכאונות, חרדה, מתח וקשיים בתפקוד, שהיתה מאושפזת בבית חולים בשל רעידות וסחרחורות, ושהיתה מתיחות בינה לבין בעלה. לגבי אלה הוגש לנו המכתב מהפסיכולוגית הקלינית כנ"ל. לטענת הסניגורית הבעיות הללו הן כלכ הנראה הסיבה לכך שהנאשמת עובדת בחצי מישרה בלבד ולכך שהועברה ממקום עבודתה בסניף הקריה בתל אביב לסניף יהודה הלוי, מקום בו בוצעו העבירות.
- (ג) הנאשמת הודתה מיד בכל העבירות שיוחסו לה והחזירה מיד את סכומי הגרעון. לדעתה מעורבותו של הממונה באי הסדרים שהתגלו בסניף הדואר בו עבדה, התנהגותו והדוגמא השלילית שהקרין גרמו לא מעט להסבכותה.
- (ד) הנאשמת נמצאת בהריון ומטופלת בנוסף לכך גם בשני ילדים קטנים.

ה) הנאשמת המודעת לחומרת העבירות בהן הורשעה הביעה חרטה כנה על מעשיה וביקשה את רחמי בית הדין.

11. גרעון של כ-1,500 ש"ח שצברה הנאשמת בקופה שסכומה הכולל עומד על 5,000.- ש"ח בלבד, אינו נוצר ביום אחד. גרעון שכזה הוא ככל הנראה תוצאה מצטברת של הרבה "משיכות" בסכומים קטנים אותם "משכה" הנאשמת מהקופה. היעדרו של פיקוח שוטף מצד הממונה, עליו נרמז במהלך הדיון, ודאי תרם את תרומתו והקל עליה להסתיר את העניין, אך אין הוא פוטר אותה כהוא זה מאחריות לחומרת מעשיה. הדרך בה ניסתה להערים על המבקר כדי להסתיר ממנו את הגרעון מחמירה את המצב.

12. אין אנו יודעים כנגד איזה סכומי כסף הוציאה הנאשמת את הקבלות הפיקטיביות. מחמת הספק נניח לטובתה כי אין מדובר בסכומים גדולים. הטענה שבתמורה לכל קבלה פיקטיבית שהנפיקה קיבלה סך של 3.- עד 5.- ש"ח נראית לנו בעייתית, אם לנקוט לשון המעטה, אלא שלא הוכח לנו אחרת. ולמרות כל אלה אנו חייבים לציין כי אנו רואים את מעשיה של הנאשמת בעבירות בהן הורשעה בסעיף זה כחמורים מאוד.

13. הנפקתן של קבלות פיקטיביות כוזבות לטובתו של מאן דהוא כדי שהוא יפיק מכך, שלא כדין ובמרמה רווחים כספיים על חשבון מעבידו - סתם אזרח מן השורה - הינה מעשה שקשה להגזים בחומרתו.

14. העובדה שעובדת הזוכה לאמונה של רשות הדואר, עד כדי כך שהיא סומכת עליה ומפקידה בידיה ביצוע משימות שלטוניות על פי דין, מול ציבור האזרחים, עושה בידע ובציוד שהופקד בידיה שימוש כל כך עוות, היא חמורה ביותר. אין ספק שהנאשמת במעשיה הכשילה את רשות הדואר ופגעה במעמדה ובתדמיתה בציבור, ולכן אין פלא שזו מתנגדת להמשך העסקתה.

15. המשותף לכל פסקי הדין אליהם היפנתה אותנו התובעת, הוא שהם עסקו בעובדי רשות הדואר שהורשעו בגניבה על ידי עובדי ציבור, בסכומים לא גדולים במיוחד, ושכולם פוטרו על ידי בית הדין תוך פגיעה כזאת או אחרת בזכויות שצברו.

16. אין לנו ספק שנסיונותיה האישיות של הנאשמת הן קשות וראויות להתחשבות, אך נוכח חומרת המעשים בהם הורשעה, אין בפנינו דרך אחרת אלא לדחות את הנסיבות האישיות הללו מפני השיקולים של האינטרס הציבורי וטובתו ולהורות על הפסקת עבודתה ברשות הדואר. את מידת הרחמים וההתחשבות במצבה הקשה של הנאשמת נביא לידי ביטוי בשיעור פיצויי הפיטורין שנפסוק לה.

17. אשר על כן החלטנו להטיל על הנאשמת את אמצעי המשמעת הבאים :

- א) פיטורין לאלתר, בתשלום 95% מפיצויי הפיטורין שצברה.
- ב) פסילה לשירות ברשות הדואר ובשירות המדינה לתקופה של 5 שנים.

בד"מ 68/98

ניתן ביום 18.7.99

על החלטת בית הדין למשמעת הגישה המערערת ערעור לבית המשפט העליון בעש"מ 6470/99.

להלן פסק הדין של בית המשפט העליון במלואו :

בבית המשפט העליון בירושלים

עש"מ 6470/99

בפני: כבוד השופט י' זמיר
 המערערת: סיגלית תרשיש נ ג ד
 המשיבה: מדינת ישראל (רשות הדואר)
 ערעור על החלטת בית המשפט הדין למשמעת של עובדי המדינה מיום 18.7.99 בתיק בד"מ
 68/98

תאריך הישיבה: ב' בשבט התש"ס (9.1.2000)
 בשם המערערת: עו"ד פלג נורית
 בשם המשיבה: עו"ד ענבר פלש

פסק-דין

1. המערערת עובדת רשות הדואר כפקידת אשנב-כל במשך 10 שנים. משנת 1995 הועסקה המערערת בחצי משרה בשל בעיות רפואיות. במסגרת תפקידה היתה המערערת אחראית על קופת מזומנים ובולים בסך כולל של 5,000 ש"ח. ביום 10.6.98 הורשעה המערערת, על פי הודאתה, בת"פ 12961/97 בבית משפט השלום בתל-אביב-יפו בעבירות של גניבה מידי מורשה, מרמה והפרת אמונים בתאגיד, קשירת קשר לביצוע עוון ורישום כוזב במסמכי תאגיד. על פי כתב האישום, במספר הזדמנויות שלחה המערערת יד בקופת המזומנים עליה היתה מופקדת והוציאה משם כסף בסך כולל של 1,500 ש"ח. בעת ביקורת של מבקר חיצוני לקחה כסף מחברתה על מנת לכסות על הגירעון שנוצר בקופתה. בעת בדיקת המבקר נמצא עודף בקופתה של המערערת. עם סיום הביקורת החזירה המערערת את הכסף לחברתה, אולם אז ערך המבקר ביקורת פתע נוספת ובה התגלה הגירעון שבקופת המערערת. באישום השני הואשמה המערערת בכך שבמספר הזדמנויות הנפיקה לאדם שעבד בחברת שליחויות חשבוניות פיקטיביות שבעבורן קיבל אותו אדם החזר הוצאות ממעבידו. עבור פעולותיה אלה קיבלה המערערת מאותו אדם סכום של 3-5 ש"ח לחשבונית. בית משפט השלום השית על המערערת עונש של 3 חודשי מאסר על תנאי למשך שנה והתחייבות כספית בסך 5,000 ש"ח למשך שנתיים.

2. בעקבות הרשעתה בפלילים הוגשה נגד המערערת תובענה לבית הדין למשמעת לעובדי מדינה. בתובענה הואשמה המערערת בעבירות של הפרת משמעת ובהתנהגות שאינה הולמת עובד מדינה או עובד רשות הדואר לפי סעיפים 17(3) ו-17(6) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963. על פי הודאתה, הרשיע בית הדין למשמעת את המערערת בעבירות נשוא התובענה, והורה על פיטוריה לאלתר בתשלום 95% מפיצוי הפיטורין שצברה ופסילה לשירות ברשות הדואר ובשירות המדינה לתקופה של חמש שנים. בית הדין התייחס לטענות הצדדים ולחומרת המעשה בקובעו:

"העובדה שעובדת הזוכה לאמונה של רשות הדואר, עד כדי כך שהיא סומכת עליה ומפקידה בידיה ביצוע משימות שלטוניות על פי דין, מול ציבור האזרחים, עושה בידע ובציוד שהופקד בידיה שימוש כל כך [מ]עוות, היא חמורה ביותר. אין ספק שהנאשמת במעשיה הכשילה את רשות הדואר ופגעה במעמדה ובתדמיתה בציבור ולכן אין פלא שזו מתנגדת להמשך העסקתה.

...

אין לנו ספק שנסיונותיה האישיות של ה[מערערת] הן קשות וראויות להתחשבות, אך נוכח חומרת המעשים בהם הורשעה אין בפנינו דרך אחרת אלא לדחות את הנסיבות האישיות הללו מפני השיקולים של אינטרס הציבורי וטובתו ולהורות על הפסקת עבודתה ברשות הדואר. את מידת הרחמים וההתחשבות במצבה הקשה של ה[מערערת] נביא לידי ביטוי בשיעור הפיצויים שנפסק לה".

3. על החלטת בית הדין למשמעת הגישה המערערת ערעור זה. שתיים הן טענותיה של המערערת: ראשית, טוענת באת-כוח המערערת, כי שגה בית הדין משהורה על פיטורי המערערת בעת שהיתה בהריון מבלי לקבל את אישורו של שר העבודה. טענה זו נזנחה לאחר ששר העבודה נתן את אישורו לפיטורי העותרת למפרע.

שנית, נטען כי אמצעי המשמעת שהוטל על המערערת חמור מידי וכי לא ניתן משקל ראוי לנסיבותיה האישיות של המערערת. המדובר בעובדת מסורה, אשר למעט מעידה חד-פעמית זו היתה עובדת למופת במשך עשר שנות עבודתה ואף זכתה למכתבי המלצה והוקרה. למערערת שלושה ילדים ופרנסת המשפחה תלויה בה. המערערת עצמה הודתה בביצוע העבירות בהן הורשעה ושילמה על כך מחיר כבד בבית המשפט. העונש שהוטל עליה על-ידי בית הדין למשמעת הוא למעלה מן הנדרש, והמערערת למדה את ליקחה. לבסוף, נטען, כי גם לאחר שמעשיה של המערערת נתגלו המשיכה רשות הדואר להעסיק את המערערת בעבודה שאינה נוגעת לכספים במשך כשנתיים ימים. יתר על כן, קודם למתן גזר הדין בבית הדין למשמעת הוצעו למערערת שני תפקידים אשר אינם כוללים נגיעה לכספים, אך בשל הריונה לא יכלה המערערת לקבל באותה עת את התפקידים המוצעים. בכל אלה יש כדי ללמד כי ניתן לתת אמון במערערת ואין צורך לפטרה.

4. באת-כוח המשיבה הסכימה לפנות אל רשות הדואר ולברר האם קיימת כיום נכונות לשבץ את המערערת בתפקיד אשר אינו כולל נגיעה בכספים. לאחר שנערך בירור הודיעה רשות הדואר כי כיום אין בנמצא תפקיד מתאים למערערת.

5. לאור מסקנה זו התקיים דיון לגופו של ערעור. באת-כוח המשיבה ענתה לטענות המערערת, כי אין מדובר בעונש ובניסיון ללמד את המערערת לקח אלא בחוסר יכולתה של רשות הדואר לסמוך על המערערת לאחר שמעלה באמון שניתן בה. יתר על כן, באת-כוח המדינה חלקה על היות העבירה "מעידה חד-פעמית". לטענתה, המדובר בהתנהגות שהתמשכה על פני זמן רב, והעובדה כי בכל פעם נמשכו סכומים קטנים בלבד אינה מפחיתה מחומרת המעשה.

כן נטען, כי אמצעי המשמעת שהוטלו על המערערת תואמים את אמצעי המשמעת אשר בית הדין נוהג להטיל במקרים דומים.

6. הפיטורין בדין המשמעת אין מטרתם לשמש אמצעי ענישה כלפי העובד, הגם שתוצאה זו מהווה לפי טיבה עונש חמור לעובד. מטרת הדין המשמעת למנוע פגיעה בתפקוד של השירות הציבורי ובאמון הציבור ברשויות. אמון זה מהווה תנאי הכרחי להמשך קיומו של השירות הציבורי (ראו, לדוגמא, בעניין זה ער"מ 7905/99 **שלום לנקרי נ' עיריית לנקרי** (טרם פורסם), עש"מ 5282/98 **מדינת ישראל נ' כתב** (טרם פורסם)).

7. כך גם במקרה שלפנינו, המערערת הורשעה בעבירות שיש עמן קלון. על חומרת העבירות ועל פגיעתם ברשות הדואר כולה עמד בהרחבה בית הדין למשמעת. בנסיבות אלה צדק בית הדין למשמעת עת הורה על פיטורי המערערת, על אף ההשלכות הקשות עליה.

בית הדין למשמעת היה ער לנסיבותיה האישיות המיוחדות של המערערת והתחשב בהן בקביעת זכאותה למרבית פיצויי הפיטורין. אשר לפסילתה של המערערת

משירות המדינה לחמש שנים, לאור נסיבותיו המיוחדות של מקרה זה, אני מורה על קיצור תקופת הפסילה לשלוש שנים.

אשר על כן, אני דוחה את הערעור על הפיטורין ומקצר את תקופת הפסילה כאמור.

ניתן היום, ה' בשבט התש"ס (12.1.00).

ס/23 רכז בכיר - משרד התשתיות הלאומיות, מע"צ, מחוז ירושלים -
איומים והעלבת עובד ציבור

בפני: עו"ד ניצה אדן-ביוביץ מ"מ אב ביה"ד - יו"ר
גב' אילת שפסקי - חברה
מר שמעון יאיר - חבר

התובע: עו"ד צבי שאנן

הנאשם:

נפסק: בית הדין הרשיע את הנאשם לאחר הרשעתו בבית משפט השלום בירושלים בעבירות של התפרעות, איומים והעלבת עובד ציבור.

בית הדין ראה עצמו מחוייב לקחת חלק במיגור תופעות האלימות, שהפכה למכה חולה בחברה הישראלית.

בית הדין הטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים:

א. נזיפה

ב. הפקעת מחצית משכורת קובעת בשישה תשלומים שווים ורצופים

גזר-דין

1. בית הדין הרשיע את הנאשם, לפי סעיף 61 לחוק שירות המדינה (משמעת), תשכ"ג-1963, לאחר שהורשע בבית משפט השלום בירושלים (ת"פ 3073/96), בעבירות של התפרעות על פי סעיף 152 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "החוק"), המשך התפרעות לאחר הוראת התפזרות על פי חוק, איומים על פי סעיף 192 לחוק העלבת עובד ציבור על פי סעיף 288 לחוק.

בית המשפט הטיל על הנאשם תשעה חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים וקנס בסך 750.- ש"ח.

2. התובע המלומד, בטיעוניו לאמצעי הענישה, ראה במעשיו של הנאשם, במיוחד כאשר הם בוצעו על ידי עובד מדינה, התנהגות בלתי הולמת הפוגעת בתדמית השירות. עובד המדינה אמור לשמש דוגמא בשמירה על החוק ובהגנה על נציגי המדינה הנותנים שירותים.

התביעה רואה חשיבות עליונה במיגור תופעות אלימות על כל צורותיה, שעה שאלה מתרחבים ומתפשטים בכל המערכות ובכל הרבדים החברתיים.

התביעה אינה מתעלמת מהסיטואציה שבה נעברו העבירות שבהן הורשע הנאשם, אך היא מצפה מהנאשם, שלמרות מצוקותיו יתעלה וינסה להרגיע את הרוחות בעת ההפגנות ולא יתרום להתססת הרוחות.

התובע המלומד, כתימוכין, הביא בפנינו פסקי דין המהווים תקדימים למקרה דנן: מו/1, נז/9 ובד"מ 53/92.

לאור זאת ביקשה התביעה מבית הדין להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים:

- (א) נזיפה.
(ב) הפקעת 3/4 משכורת קובעת אחת ב-6 תשלומים שווים ורצופים.
(ג) הקפאת דרגה אחת לשנה מיום שהגיעה לנאשם דרגה.
3. נציג המשרד הודיע לנו, שעמדת משרדו היא להקל עם הנאשם ולהסתפק בנזיפה בלבד, מתוך התחשבות במצוקותיו של הנאשם, הרקע לביצוע העבירות ונסיונו של הנאשם לשקם את עצמו ולהתבסס בעבודה.
4. הנאשם הביע חרטה כנה בפנינו וביקש שבית הדין יתחשב הן במצבו המשפחתי והן במצבו הכלכלי.
5. בבואנו לשקול את אמצעי המשמעת לו ראוי הנאשם, עלינו להבהיר כי התכלית העיקרית של אמצעי המשמעת היא התדמית הראוייה והתפקוד הראוי של השירות הציבורי.
- וכך אמר בית המשפט העליון (ע"א 412/90, אליהו נ' שר הבריאות, פד"י מד(4) 422, 427): "הדין המשמעותי, הנערך לפי חוקים שונים בעקבות הרשעה בפלילים, עניינו בהסקת המסקנה, מה ההשלכה, אם בכלל, אשר יש להרשעה על עיסוקו של הנידון ועל תפקודו המקצועי... הדין המשמעותי בעקבות הרשעה בפלילים בא איפוא למנוע סתירה בין הנדרש מאיש המקצוע להלכה לבין התנהגותו למעשה... אמות המידה בדבר ההולם ובדבר האמצעי הנדרש בעקבות מעשה בלתי הולם נקבעות במידה רבה על ידי המסגרות המקצועיות עצמן, וזאת, כמובן, באותו היקף שהותווה בחוק ועל ידי המוסדות שהוסמכו לכך בדין".
- במקרה דנן, אין התביעה והמשרד תמימי דעים לעניין אמצעי הענישה ההולמים את הנאשם. הראשונים מבקשים מבית הדין להחמיר עם הנאשם חרף נסיבותיו האישיות והרקע לביצוע העבירות והאחרונים מבקשים מבית הדין לדון את הנאשם לקולא בהתחשב במצבו המיוחד של הנאשם ועתידו במשרד.
- בית הדין רואה עצמו מחוייב לקחת חלק במיגור תופעות האלימות, שהפכה למכה חולה בחברה הישראלית ואף מצפה מעובדי המדינה שיתנו יד להקטנת מימדי תופעת האלימות המתרחבת בכל השכבות החברתיות במדינה.
- הנאשם עבר עבירות חמורות: עבירות של התפרעות, איומים והעלבת עובד ציבור. באלה יש כמובן כדי לפגוע בתדמית השירות הציבורי ובהתנהגות ההולמת עובדי מדינה. לפיכך ראוי היה הנאשם שבית הדין יחמיר עימו. ברם, בית הדין התרשם מהחרטה הכנה שהביע הנאשם, שאכן הבין כי התנהגותו פסולה, למד את לקחו והביע סלידתו מאלימות בכלל. עוד, נגעה לליבנו דאגת המשרד אשר מוכן לעזור לנאשם לשקם את חיי משפחתו ובא לקראתו בהסדר העברת מקום עבודתו של הנאשם מחוז ירושלים.
- לאחר שבית הדין בחן את הנסיבות האישיות של הנאשם ולאחר שבית הדין נתן דעתו לנוק שנגרם על ידי העבירה, אנו מחליטים להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים:

- (א) נזיפה.
(ב) הפקעת מחצית משכורת קובעת אחת ב-6 תשלומים שווים ורצופים.

24/ס עובד ארכיון משרד האוצר - הצבעה בגוף בוחר, בבחירות למועמדים לכנסת

בפני : עו"ד ניצה אדן - ביוביץ, מ"מ אב ביה"ד - יו"ר
גב' אילת שפסקי - חברה
מר שמעון יאיר - חבר

התובע : עו"ד צבי שאנן

הנאשם :

נפסק : הנאשם, עובד ארכיון במשרד האוצר, הצביע בבחירות למועמדים לכנסת ה- 15 במרכז ישראל בעליה. בית הדין הרשיעו והטיל עליו את אמצעי המשמעת של נזיפה. נימוקים : הנאשם בתפקיד זוטרי ובדרגה נמוכה ביותר. אינו ישראלי ובית הדין התרשם שהנאשם לא הבין שהמעשה אסור בתכלית.

גזר - דין

1. הנאשם, מועסק במשרד האוצר בתפקיד עובד ארכיון בדרגה 15 מינהלי.
2. הנאשם הועמד לדין משמעתי לאחר שביום 18.2.1999, בהיותו חבר מפלגת "ישראל בעליה", הצביע בבחירות למועמדים לכנסת ה- 15 במרכז "ישראל בעליה".
3. בית הדין הרשיע את הנאשם על פי הודאתו בהפרת חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), התשי"ט - 1959 והתיקון לחוק זה משנת תש"ן - 1990, ובהפרת הודעת נש"מ נט / 13 (מיום 17.1.1999). עבירות לפי סעיפים 17 (1), (2) ו- (3) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג - 1963.
4. התובע המלומד ביקש מבית הדין להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים :

- (א) נזיפה ;
- (ב) הפקעת מחצית משכורת קובעת אחת ב- 6 תשלומים שווים ורצופים ;
- (ג) הורדה בדרגה אחת למשך 6 חודשים.

כתימוכין לטיעוניו הגיש התובע המלומד את פסקי הדין, שניתנו על-ידי בית הדין למשמעת הנוגעים לנושא ההרשעה : בד"מ 40/99, בד"מ 25/99 ובד"מ 60/99, וכן נט/15 ממנו ביקש התובע המלומד ללמוד קל וחומר, מה עובד מדינה שחרג מהוראות התקשי"ר, נגזר עליו בין היתר הפקעת מחצית משכורת על אחת כמה וכמה עובד מדינה העובר על הוראות חוק.

התביעה מבקשת להחמיר בדרישה לאמצעי המשמעת בשל היקף התופעה, התגובה הפשרנית של המשרדים הן באי נקיטת צעדים הסברתיים לפני ההצבעות והן בצעדים ענישתיים לאחר שנודע בציבור מימדי התופעה.

עוד הדגיש התובע המלומד, כי עובד המדינה אמור להיות מוביל בשמירה על החוק ולא להיפך כפי שעשה הנאשם שלפנינו.

5. נציגת המשרד הודיעה לבית הדין שהמשרד מסתפק בענישה של נזיפה בלבד. היא הפליגה בתיאור מצבו הכלכלי הגרוע של הנאשם, היא הסבירה לבית הדין שמדובר בעובד מסור לא ישראלי, שכנראה לא ידע שאסור לו לעשות זאת מה שעשה.

6. הנאשם טען שלא ידע ולא הבין גם מההודעה של נציבות שירות המדינה שההצבעה אסורה. הוא ביקש לעזור לחבר שהתמודד בבחירות במפלגת "ישראל בעליה" וגם החבר הסביר לו שהדבר מותר.

הנאשם סיפר על מצבו הכלכלי הקשה ועונש של נזיפה יפגע בו מאוד לקבלת קביעות בשירות המדינה.

7. בבד"מ 60/99 אמר בית הדין כי "הוא רואה בחומרה את התופעה של התעלמות מהוראות החוק ומאזהרות חוזרות ונשנות של נציב שירות המדינה שהושמעו בכל כלי התקשורת לפני הבחירות במרכזי המפלגות. במדינה מתוקנת יש מקום לאכוף את הציות להוראות החוק על-ידי ענישה ראוייה אשר תתריע אחרים מלהתעלם מהוראות חוקי המדינה" (סעיף 6 לגזר-הדין).

ובבד"מ 25/99 נאמר: "תופעה זאת של הפרת חוק המונית, בעיקר מצד עובדי המדינה האמונים על שמירת החוק ולא פחות מכך האדישות (אם לנקוט לשון המעטה) שהפגינו כמה משרדי הממשלה בטיפולם בנושא מצביעים על בעיה שיש להתמודד עימה בנחרצות" (סעיף 11 לגזר הדין).

מותב זה מסכים ורואה עצמו שותף ומחוייב לכל הקביעות שנאמרו לעיל ואין צורך להוסיף על האמור.

לאחר שהפכנו בטיעוני הצדדים הגענו למסקנה, שהמקרה דנן שונה משאר התקדימים שהוצגו בפנינו.

לא זה המקרה בו צריך בית הדין למצות את הדין עם הנאשם. שומה על בית הדין לשמור על פרופורציות ענישה, דהיינו להחמיר בעונשם של הנאשמים המשמשים בתפקידים בכירים, מנהלים שעניי הכפופים להם נשואות אליהם ועליהם לשמש דוגמא ומופת.

לפנינו, נאשם בתפקיד זוטרי בדרגה הנמוכה ביותר. הוא אינו ישראלי ואין ספק שהוא כלל לא הבין, שהמעשה שעשה אסור בתכלית. כמו כן, ביצוע העבירות לא נבע מתוך יחס של זלזול להוראות החוק והתקשייר.

לפיכך ראוי הנאשם שבית הדין יגלה כלפיו יחס סלחני. בית הדין מטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת של נזיפה.

בד"מ 56/99

ניתן ביום, י"ד באב תשנ"ט - 27.7.1999

25/ס עובדת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה - הצבעה בגוף הבוחר, בבחירות למועמדים לכנסת

בפני : עו"ד ניצה אדן-ביוביץ, מ"מ אב ביה"ד - יו"ר
גב' אילת שפסקי - חברה
מר שמעון יאיר - חבר

התובע : עו"ד צבי שאנן

הנאשמת :

נפסק : הנאשמת, מועסקת בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בתפקיד ראש ענף סקרים, הצביעה בבחירות למועמדים לכנסת ה-15 במרכז מ"צ.
בית הדין למשמעת הרשיעה והטיל עליה אמצעי המשמעת הבאים :
א. נזיפה ;
ב. הפקעת סך של 1,200. - ש"ח ממשכורתה, ב-6 תשלומים שווים ורצופים.
נימוקים : מדובר בעובדת חדשה בשירות בעת ביצוע העבירה. הנאשמת עשתה מאמצים לבדוק אם ההצבעה מותרת לה והוטעתה.

גזר - דין

1. הנאשמת, מועסקת בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בתפקיד ראש ענף סקרים, בדרגה 38 בדירוג מח"ר.
2. הנאשמת הועמדה לדין משמעתי לאחר שביום 9.2.1999, בהיותה חברה מפלגת מ"צ, הצביעה בבחירות למועמדים לכנסת ה-15 במרכז מ"צ.
3. בית הדין הרשיע את הנאשמת על פי הודאתה בהפרת חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), התשכ"ט - 1959 והתיקון לחוק זה משנת תש"ן - 1990 ובהפרת הודעת נש"ם נט/ 13 (מיום 17.1.1999). עבירות לפי סעיף 17(1), (2) ו- (3) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג - 1963.

התובע המלומד ביקש מבית הדין להטיל על הנאשמת את אמצעי המשמעת הבאים :

- א. נזיפה ;
- ב. הפקעת מחצית משכורת קובעת אחת בשישה תשלומים שווים ורצופים ;
- ג. הורדה בדרגה אחת למשך חצי שנה.

כתימוכין לטיעוניו הגיש התובע המלומד את פסקי הדין שניתנו על ידי בית הדין למשמעת, הנוגעים לנשוא ההרשעה : בד"מ 40/99, בד"מ 25/99 ובד"מ 60/99. וכן נט / 15, ממנו ביקש התובע המלומד ללמוד קל וחומר מה עובד מדינה שחרג מהוראות התקשי"ר נגזר עליו בין היתר הפקעת מחצית משכורת, על אחת כמה וכמה עובד מדינה העובר על הוראות החוק.

התביעה מבקשת להחמיר עם הנאשמת, שכן הנאשמת במעשיה גילתה יחס של זלזול בחוק ובהוראות המחייבות את עובד המדינה.

זאת ועוד, היקף התופעה, התגובה הפשרנית של המשרדים, הן באי נקיטת צעדים הסברתיים לפני ההצבעות והן בצעדים ענישתיים לאחר שנודע בציבור מימדי התופעה, כל אלה חיזקו את עמדת התביעה להחמיר באמצעי המשמעת.

5. נציג המשרד, שלא הופיע לדיון, הודעי כי למשרדו אין כל עמדה לעניין אמצעי משמעת שיש להטיל על הנאשמת.

6. הנאשמת הביעה צער וחרטה על מעשיה.

הנאשמת טענה שהיא עובדת חדשה בשירות המדינה ובעקבות ההודעות בתקשורת אכן התייעצה אם ההצבעה במרכז המפלגה מותרת לה. רק לאחר שקיבלה תשובה חיובית עשתה מה שעשתה. אילו ידעה שהדבר אסור לא הייתה מסכנת את מקום העבודה החדש שלה. לדבריה משכורתה החודשית נטו היא 3,500 ש"ח.

7. בבד"מ 60/99 אמר בית הדין כי הוא "רואה בחומרה את התופעה של התעלמות מהוראות החוק ומאזהרות חוזרות ונשנות של נציב שירות המדינה, שהושמעו בכל כלי התקשורת לפני הבחירות במרכז המפלגות. במדינה מתוקנת יש מקום לאכוף את הציות להוראות החוק על ידי ענישה ראוייה אשר תרתיע אחרים מלהתעלם מהוראות חוקי המדינה" (סעיף 6 לגזר הדין).

ובבד"מ 25/99 נאמר: "תופעה זאת של הפרת חוק המונית, בעיקר מצד עובדי המדינה האמונים על שמירת החוק, ולא פחות מכך האדישות (אם לנקוט לשון המעטה) שהפגינו כמה משרדי הממשלה בטיפולם בנושא מצביעים על בעיה שיש להתמודד עימה בנחרצות".

מותב זה מסכים ורואה עצמו שותף ומחוייב לכל הקביעות שנאמרו לעיל ואין צורך להוסיף על האמור.

ברם בבואנו לגזור את דינה של הנאשמת, לא נוכל להתעלם מן העובדה שמדובר בנאשמת שהיתה עובדת חדשה בשירות המדינה (כחצי שנה בשירות) בעת ביצוע העבירה. סביר להניח, שההוראות והנוהלים של שירות המדינה לא היו ידועים על בוריים והיא מבחינתה עשתה מאמץ לבדור את הנושא, אומנם אצל גורמים כנראה לא מוסמכים.

בית הדין התרשם, שביצוע העבירות לא נבע אצל הנאשמת מתוך זלזול בחוק אלא בשל יעוץ לא מקצועי שקיבלה. למותר לציין, שאין הדבר פוטר את הנאשמת מעונש.

בית הדין בשיקוליו הביא בחשבון גם את מצבה הכלכלי של הנאשמת.

לפיכך החליט בית הדין להטיל על הנאשמת את אמצעי המשמעת הבאים:

א. נזיפה;

ב. הפקעת סך של 1,200 ש"ח ממשכורתה ב- 6 תשלומים שווים ורצופים.

בד"מ 93/99

ניתן ביום, ט"ו באב התשנ"ט - 28.7.1999

26/ס מורה במשרד החינוך והתרבות - תאונת דרכים - הריגה, נהיגה בקלות ראש, גרימת נזק והפקרה לאחר פגיעה

בפני : עו"ד ורדה קטרון-ברט - יו"ר
גב' לאה מנג'רסקי - חברה
מר עימאד עבוד - חבר

התובע : עו"ד צבי שאנן

הנאשם :

ב"כ הנאשם : עו"ד מוטי לוי

נפסק : הנאשם מורה במשרד החינוך והתרבות. הנאשם הועמד לדין לאחר הרשעתו בבית המשפט המחוזי, בעבירות של נהיגה בקלות ראש בעקיפה כאשר הדרך אינה פנויה, בגרימת חבלה לאדם ונזק לרכוש, ובהפקרת הנפגע לאחר התאונה וכן בשיבוש מהלכי משפט. בית הדין הרשיעו בעבירות לפי סעיף 17(6) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963, וגזר עליו את אמצעי המשמעת הבאים :

1. נזיפה חמורה ;
2. הורדה בדרגה לתקופה של שנה אחת ;
3. הפקעת משכורת אחת שלמה ב-3 תשלומים שווים ורצופים ;

נימוקים : בית הדין התרשם מחוות דעת חיוביות שנמסרו בעניינו ובהיות הנאשם מפרנס ותומך בבני משפחה. הנאשם ערער לבית המשפט העליון על הרשעתו בדין והמדינה ערערה על קלות העונש. בית המשפט העליון דחה את ערעורו של הנאשם וקיבל את ערעורה של המדינה, וקבע כי הנאשם יפוטל לאלתר משירות המדינה תוך תשלום פיצויי פיטורים כדין וכן לגמול הסתגלות - בקובעו שבנסיבות בהן בוצעו העבירות, יש כדי להכביד על מילוי תפקידו של הנאשם באופן ראוי ויש בכך לפגוע בתדמית הנדרשת, ובמסר הנדרש למערכת החינוך.

גזר - דין

הנאשם, הואשם ביום 15.1.97 בתיק פלילי 5/97 בבית המשפט המחוזי בנצרת כי ביום 8.1.97 סמוך לשעה 14:00 נהג ברכב מסחרי מסוג פולקסווגן (להלן : "הפולקסווגן") בכביש קרית שמונה - ראש פינה (להלן "הכביש"), לכיוון ראש פינה. באותה עת ולכיוון ההפוך נהג על הכביש ראדי חמוד ברכב מסוג אאודי כאשר עימו נסעו אשתו נוואל וילדיו : מחסן, סוואר, וליד ואמל.

בקילומטר ה- 450 של הכביש, לאחר צומת יסוד המעלה, סטה הנאשם שמאלה לנתיב הנגדי והחל לעקוף רכב שנסע לפניו, וזאת עשה הנאשם, לטענת ב"כ המדינה, למרות שהדרך לא היתה פנויה ומבלי להתייחס לאאודי שהתקרב מולו בנתיב השמאלי. במצב זה, בהיות הנאשם בנתיב השמאלי, פגע דופנה הקדמי השמאלי של הפולסווגן באאודי. כתוצאה מכך הסתחררה האאודי, נהגו איבד שליטה במכוניתו והתנגש עם רכב מסחרי מסוג G.M.C שנסע מאחרי הפולסווגן (דהיינו ממול האאודי).

כתוצאה מהתאונה נהרגה האם נוואל ושלושה מילדיה: אמל, מחסן וסוואר. האב ראשי וילדו הרביעי וליד נפגעו קשה וכן נפגעו באופן בינוני הנהג והנוסעת ב-G.M.C. כמו-כן ניזוקו שלושת כלי הרכב שהיו מעורבים בתאונה.

העבירות בהן הואשם הנאשם הן: הריגה - עבירה לפי סעיף 298 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977, נהיגה בקלות ראש - עבירה לפי סעיף 338(1) לחוק הנ"ל, עקיפה כאשר הדרך אינה פנויה - עבירה לפי תקנה 47(3) לתקנות התעבורה, תשכ"א - 1961, גרימת חבלה לאדם ונזק לרכוש - עבירה לפי תקנה 21(ב) (2) לתקנות הנ"ל וסעיף 38 (2) (3) לפקודת התעבורה (נוסח חדש), תשכ"א - 1961, הפקרה לאחר הפגיעה - עבירה לפי סעיף 64 א (א) (ב) לפקודה הנ"ל ושיבוש מהלכי משפט עבירה לפי סעיף 244 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977.

לאחר שבית המשפט שמע את ראיות הצדדים, שקל את כל העדויות ובחן את המסמכים שהובאו בפניו החליט להרשיע את הנאשם בכל העבירות שפורטו לעיל לבד מעבירות שיבוש הליכי משפט והפקרת פצועים לאחר הפגיעה, דהיינו עבירות לפי סעיף 38 (2) (3) לפקודת התעבורה נוסח חדש, תשכ"א - 1961 והפקרת פצועים לאחר הפגיעה - לפי סעיף 64 א (ב) לחוק העונשין תשל"ז - 1977. יש להדגיש כי הנאשם הורשע בעבירה לפי סעיף 64 א (א) לחוק הנ"ל, דהיינו כי ידע, או שהוא עלול לדעת, כי בנסיבות המקרה עשוי היה להיפגע אדם, ולא עצר במקום התאונה כדי לעמוד על תוצאות התאונה.

ביום 15.6.98 גזר בית המשפט המחוזי את דינו של הנאשם והוטל עליו עונש של שנתיים מאסר בפועל ועוד שלוש שנים מאסר על תנאי. בנוסף, נפסל הנאשם מלהחזיק ומלקבל רשיון נהיגה למשך 15 שנה.

הנאשם הועמד לדין משמעותי בגין המעשים בהם הורשע אשר יש בהם, לדעת התובע עבירה שיש עמה קלון - עבירה לפי סעיף 17 (6) לחוק שירות המדינה (משמעת) התשכ"ג - 1963.

בתאריך 24.5.99 החלטנו להרשיע את הנאשם בעבירה שיש עמה קלון לפי סעיף 17(6) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963.

התובע ביקש להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים:

- א. פיטורין לאלתר.
- ב. פיצויים מלאים בגובה של 100%.
- ג. פסילה לשירות המדינה לחמש שנים.

התובע טען כי עבירת ההריגה בה הורשע הנאשם היא העבירה החמורה ביותר בחוק העונשין לאחר עבירת הרצח, ולכן יש להרחיק עובד מסוג זה משירות המדינה ולפסול אותו מלשמש עובד מדינה, במיוחד כשמדובר בעובד מדינה המשווייך למערכת החינוך, דמות שלאורה אמורים להתחנך תלמידי הדור הבא של ישראל, ויתרה מזאת, הנאשם עבר גם עבירה של הפקרת פצועים.

התובע מפנה אותנו שוב לבד"מ מ/40, מט/8 ו- נט/3.

בבד"מ מ/40 מורה מוסמך הורשע בבית המשפט המחוזי בעבירה של רצח ובית המשפט העליון החליף את ההרשעה לעבירה של הריגה ודן אותו לשבע שנות מאסר בפועל. במקרה זה בית הדין קבע כי לאחר שמורה ומחנך הורשע בעבירת הריגה, עבירה שיש עמה קלון, ונידון לשבע שנות מאסר, אין מנוס מפיטוריו משירות המדינה.

בבד"מ מט/8 פוטר עובד מדינה שהרג את אשתו ונדון לעשר שנות מאסר מאחר ש"אי אפשר להשאירו במקום עבודתו - ממנו כבר נעדר, עקב מאסרו כשש שנים"...

בבד"מ נט/3 נדון מקרה של עובד משרד הפנים אשר הורשע בבית המשפט המחוזי בהריגה במהלך תאונת דרכים שגרם, בהפקרת פצועים אחרי פגיעה, בנהיגה בשיכרות ועוד, והוטל עליו עונש של ארבע וחצי שנים מאסר בפועל ושנתיים וחצי שנים מאסר על תנאי למשך שלוש שנים. בית המשפט אימץ את העונש שהציעו לו הצדדים לתיק ובהסכמת הצדדים פוטר הנאשם לאלתר.

נציג המשרד הצטרף לעמדת התביעה.

נציג הנאשם העלה לדוכן העדים את מר מוחמד אל הייב, מנהל בית הספר של הנאשם ואת הנאשם.

מנהל בית הספר של הנאשם, מר מוחמד אל הייב העיד כי הוא מכיר את הנאשם כמורה אשר ממלא את תפקידו בנאמנות. הוא אדם מסור שנותן הרבה כבוד לאחרים, עשה רבות במסגרת עבודתו כמורה לשל"ח לגיוס צעירים בדואים לשירות המדינה. הוא היה שמח, כמנהלו הישיר במערכת החינוך, שהנאשם יחזור לתפקידו ב-1.9.99.

הנאשם עצמו העיד שהוא בן למשפחה מרובת ילדים. אביו נשוי לשתי אמהות והוא נשאר המפרנס היחיד בבית מהאישה הראשונה, מאחר ויש לו 3 אחים שחלו במחלת ניוון שרירים והוא המטפל האישי שלהם.

הנאשם הביע חרטה עמוקה מכל הלב למשפחות שסבלו מהתאונה שנגרמה בעטיו.

ב"כ הנאשם הגיש מספר מסמכים ביניהם מכתבו של מנהל בית הספר בו לימד הנאשם מר מוחמד אלהייב המבקש לקלוט את הנאשם שוב בבית ספרו, מכתבו של מר חוסיין אלהייב, יו"ר מ.מ.טובה-זנגריה אל בית הדין המשמעתי של עובדי המדינה בו הוא מבקש כי נחזירו לעבודתו הקודמת בטובה ומסמכים רפואיים בנוגע למחלת אכיו.

ב"כ הנאשם מבקש כי לא נשית על הנאשם עונש של פיטורין והרחקה מהשירות מאחר והנאשם שילם מחיר כבד וקשה כאשר ישב בכלא שנתיים ימים, הוא לא בעל עבר פלילי והוא מביע חרטה עמוקה וצער רב על מה שהתרחש.

ישיבתו בכלא כבר פגעה במצב הכלכלי של משפחתו ומשפחת אכיו. הנאשם הינו דמות חינוכית, בן העדה הבדואית שלא היה חייב בגיוס לצבא וחרף זאת התנדב לשירות צבאי מלא בן שלוש שנים. הוא בחור צעיר ומשכיל אשר שירת בצבא ופנה לאפיק של הוראה לא רק בגלל השיקול הכלכלי של פרנסה, אלא בעיקר בשל רצונו לתרום לחברה להנחיל ערכים עליהם התחנך, לבני הנוער.

לאחר ששמענו את הצדדים ובאי כוחם החלטנו שלא לפטר את הנאשם מעבודתו במשרד החינוך והתרבות, אלא להטיל עליו את אמצעי המשמעת הבאים:

- א. נזיפה חמורה.
- ב. הורדה בדרגה לתקופה של שנה אחת.
- ג. הפקעת משכורת אחת שלמה ב-3 תשלומים שווים ורצופים.

להלן נימוקינו:

אמנם הנאשם הורשע בעבירה שיש עמה קלון, אולם לדעתנו יש להבחין בין מקרהו של הנאשם לשלושת המקרים שהובאו על ידי התובע בבד"מ מט/40, מט/8 ו-נט/3.

בבד"מ מ/30 הורשע המורה בעבירת רצח שהוחלפה לעבירת הריגה בערעור לבית המשפט העליון. ברור כי אין מקרה זה דומה למקרה של הריגה כתוצאה מתאונת דרכים.

גם בבד"מ מ/8 הרג הנאשם את אשתו ואין מקרה זה דומה למקרהו של הנאשם.

בבד"מ נט/3 עובד משרד הפנים שהרג במהלך תאונת דרכים בהיותו שיכור, אימץ בית הדין את העונש שהציעו לו הצדדים. לא כן הדבר במקרה שלפנינו.

אנו התרשמנו מעדותו של מנהל בית הספר בו לימד הנאשם כי הוא מוכן לקבלו בחזרה לתפקידו ב- 1.9.99 וכן מעדותו של הנאשם בו סיפר על התנדבותו לצבא שם שירת בהתנדבות כמורה לגדנע במטרה לנסות ולגייס נוער בדואי, ומהיותו מפרנס ותומך על שלושת אחיו הנכים.

לא נראה לנו כי זה המקרה לפטר את הנאשם מעבודתו, הגם שעבר עבירה שיש עמה קלון.

לאור הנ"ל אנו מטילים על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים:

א. נזיפה חמורה.

ב. הורדה בדרגה לתקופה של שנה אחת.

ג. הפקעת משכורת אחת שלמה ב-3 תשלומים שווים ורצופים.

בד"מ 90/98

11.8.99 ניתן ביום

המדינה והנאשם ערערו לבית המשפט העליון.

להלן פסק הדין של בית המשפט העליון במלואו:

בבית המשפט העליון בירושלים

עש"מ 6198/99

עש"מ 7126/99

בפני: כבוד השופט י' זמיר

המערער בעש"מ 7126/99 מאג'ד הייב

והמשיב בעש"מ 6198/99:

נ ג ד

המשיבה בעש"מ 7126/99 מדינת ישראל - נציבות שירות המדינה

והמערער בעש"מ 6198/99:

ערעור על פסק-דין של בית הדין למשמעת של עובדי המדינה בתיק בד"מ 90/98 מיום 11.8.99

תאריך הישיבה: כ"א בחשוון התש"ס (31.10.99)

בשם המערער בעש"מ 7126/99 עו"ד מוטי לוי

והמשיב בעש"מ 6198/99:

בשם המשיבה בעש"מ 7126/99 עו"ד חובב ארצי

והמערער בעש"מ 6198/99 :

פסק-דין

1. מאג'ד הייב (להלן - המערער), עובד המדינה, כבן 29, נמצא אשם על ידי בית הדין למשמעת של עובדי המדינה בעבירת משמעת (בד"מ 90/98). הוא הגיש לבית משפט זה ערעור על הכרעת הדין של בית הדין למשמעת, וביקש לזכותו מכל אשמה (עש"מ 7126/99). המדינה, לעומתו, הגישה ערעור על גזר הדין של בית הדין למשמעת, וביקשה להטיל על המערער אמצעי משמעת חמורים יותר (עש"מ 6198/99). הדיון בשני הערעורים אוחד.
2. ההליך המשמעותי נגד המערער צמח מתאונת דרכים. המערער, שהיה מעורב בתאונת דרכים קטלנית, הורשע על ידי בית המשפט המחוזי בנצרת (ת.פ. 5/97) בשורת עבירות בקשר לתאונה. הוא ערער על ההרשעה ועל חומרת העונש, ואילו המדינה ערערה על קולת העונש. בית המשפט העליון, בפסק הדין (ע"פ 4456/98, 4396), הציג את העובדות כדלקמן:

"המערער בע"פ 4396/98 נהג רכב בתוך שיירת כלי רכב. הוא עבר מנתיב נסיעתו אל הנתיב שמשמאלו במטרה לעקוף את הרכב שלפניו. אלא שהדרך שלפניו לא היתה פנויה ובטרם עלה בידו להשלים את העקיפה פגע רכבו ברכב שבא לקראתו. נהג הרכב האחר איבד את השליטה על הגה מכוניתו. עקב כך התנגש בעוצמה רבה בחזית הרכב שנע בשיירה מאחורי רכבו של המערער. המערער, בין שהשתהה לרגע קט ובין שלא השתהה, נטש את זירת התאונה ונסע לביתו. תוצאות התאונה, לה גרם המערער, היו מחרידות: אשתו ושניים מילדיו של נהג המכונית הנפגעת ניספו. הנהג וילדו השלישי נפצעו, כשליד נגרמת פגיעה אנושה. גם נהג הרכב שלקראתו סטתה המכונית ואשה שנסעה עמו נפצעו.

בשל פרשה זו הואשם המערער, והורשע לאחר שמיעת ראיות, בסדרת עבירות, שהעיקריות שבהן: הריגה, בניגוד לסעיף 298 לחוק העונשין, והפקרה לאחר פגיעה בניגוד לסעיף 64א(א) ו-ב(ב) לפקודת התעבורה. נגזרו עליו חמש שנות מאסר, שנתיים מתוכן מאסר בפועל. כן נפסל מלהחזיק ומלקבל רשיון נהיגה למשך חמש-עשרה שנה".

בית המשפט העליון דחה את ערעורו של המערער על ההרשעה. אשר לערעורה של המדינה על קולת העונש, אמר בית המשפט העליון כך:

"ערעור המדינה על קולת עונשו של המערער נראה, על פניו, מוצדק. בצדק טענה לפנינו באת-כוח המדינה כי הגורם, תוך מחשבה פלילית, להריגת שלושה אנשים ולפציעתם של אנשים נוספים, ומוסיף חטא על פשע בהסתלקות ממקום התאונה, ראוי להיענש בחומרה יותר גדולה. ביחס למערער מתקיים טעם נוסף לחומרה, והוא שעברו כנהג לוקה בעבירות תעבורה רבות, מהן עבירות שיש בביצוען משום סיכון ביטחון המשתמשים בדרך. למרות מה שאמרנו, ולא בלי היסוס, החלטנו להימנע מהחמרה בעונש המאסר שנגזר על המערער".

בית המשפט העליון הסביר מדוע הוא נמנע מלהחמיר בעונשו של המערער: תפקוד תקין בחברה לרבות התנדבות לשירות צבאי; נסיבות אישיות ומשפחתיות קשות; מעצר ארוך, ולאחריו מעצר-בית ממושך, תוך כדי ההליכים המשפטיים.
3. זמן קצר לאחר שבית המשפט העליון נתן את פסק הדין, הוגשה נגד המערער תובענה לבית הדין למשמעת של עובדי המדינה. לפי התובענה, המערער אשם בעבירת משמעת שכן, כאמור בסעיף 17(6) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג 1963 - (להלן - חוק המשמעת), הוא "הורשע על עבירה שיש עמה קלון".

בית הדין למשמעת נדרש להחליט, תחילה, אם אמנם העבירות בהן הורשע המערער, על ידי בית המשפט המחוזי ולאחר מכן על ידי בית המשפט העליון, הן עבירות שיש עמן קלון.

המערער טען בפני בית הדין למשמעת כי יש להבדיל בין הרשעה של עובד המדינה בעבירה של שוחד או מרמה, המעידות כשהן לעצמן על אישיות בלתי-מוסרית, לבין הרשעה בעבירה של הריגה בתאונת דרכים. אכן, הודה המערער, הוא טעה בשיקול הדעת כשהחליט לעקוף מכונית בדרך שלא היתה פנויה, והוא הסכים כי תוצאות הטעות היו נוראות, אך אין בתוצאות אלה, לטענתו, כדי להעיד עליו כי הוא אדם בלתי-מוסרי או כי העבירה עליה הורשע יש עמה קלון. כך גם, לטענתו, לגבי העבירה של הפקרת הפצועים לאחר התאונה. לאחר התאונה הוא היה, לדבריו, מבולבל והמום, ורק בשל כך עזב את מקום התאונה בלי לברר מה ארע ואם יש צורך להושיט עזרה לפצועים.

אך בית הדין למשמעת דחה טענות אלה. בית הדין הסכים שלא בכל מקרה עבירה של הריגה בתאונת דרכים כרוכה בקלון. הדבר תלוי בנסיבות. אולם במקרה הנדון, קבע בית הדין, עבירת ההריגה, במיוחד כשמצטרפת אליה העבירה של הפקרת פצועים במקום התאונה, בלי להושיט להם עזרה, יש עמה קלון. לפיכך הרשיע בית הדין את המערער בעבירת משמעת לפי סעיף 17(6) לחוק המשמעת.

כיוון שכך, התעוררה השאלה מה הם אמצעי המשמעת שראוי להטיל על המערער. התובע, אליו הצטרף גם נציג המשרד בו עובד המערער, ביקש להטיל על המערער אמצעי משמעת אלה: (א) פיטורים לאלתר; (ב) פיצויים מלאים בגובה של 100%; (ג) פסילה לשירות המדינה לחמש שנים. התובע הדגיש את חומרת העבירות בהן הורשע המערער, וציין שיש בהן חומרה יתירה במקרה הנדון, שכן המערער עובד בשירות המדינה בתפקיד של מורה. הוא טען, כפי שבית הדין אמר, "כי עבירת ההריגה בה הורשע הנאשם היא העבירה החמורה ביותר בחוק העונשין לאחר עבירת הרצח, ולכן יש להרחיק עובד מסוג זה משירות המדינה, ולפסול אותו מלשמש עובד מדינה, במיוחד כשמדובר בעובד מדינה המשווייך למערכת החינוך, דמות שלאורה אמורים להתחנך תלמידי הדור הבא של ישראל".

אולם בית הדין סבר כי שיקולים שונים מטים את הכף לזכות המערער: עדויות בדבר תפקוד ראוי כמורה, ונכונות המנהל של בית הספר בו המערער מכהן להמשיך ולהעסיקו כמורה; התנדבותו של המערער לשירות צבאי ופעילותו במסגרת השירות לגיוס נוער בדואי לצבא; מצב משפחתי קשה; החרטה הכנה של המערער והעונש הכבד שהוטל עליו. על יסוד אלה החליט בית הדין למשמעת להטיל על המערער אמצעי משמעת אלה: (א) נזיפה חמורה; (ב) הורדה בדרגה לתקופה של שנה אחת; (ג) הפקעת משכורת אחת שלמה בשלושה תשלומים שווים ורצופים.

4. בערעור על הכרעת הדין של בית הדין למשמעת חזר המערער על הטענה שהעלה בפני בית הדין למשמעת, כלומר, שהעבירות בהן הורשע אין עמן קלון. הוא טען כי אין קלון בעבירה של הריגה בתאונת דרכים; כי גם העבירה של הפקרת פצועים בתאונת דרכים אין עמה קלון כאשר היא נובעת מהלם בעקבות התאונה; וכי עד כה לא נפסק שעבירות כאלה יש עמן קלון.

האם, כטענת המערער, העבירות בהן הורשע אין עמן קלון?

השאלה מהי עבירה שיש עמה קלון נדונה לא פעם בפסיקה. הפסיקה סוכמה לאחרונה בעש"מ 4123/95 אור נ' מדינת ישראל - נציב שירות המדינה, פ"ד מט(5) 184. וכך נאמר שם (בעמ' 192):

"הקלון, כביטוי משפטי, הוא פועל יוצא של פגם מבחינה מוסרית. אך השאלה היא מה מידת החומרה של הפגם המוסרי שיש בה כדי לעטות קלון על העבירה. התשובה תלויה במידה רבה, בעיקר במקרי הגבול, בנסיבות המקרה. אפשר שהנסיבות המיוחדות של המקרה יחלישו או אף יסלקו את הקלון. וכיצד יש להעריך את נסיבות המקרה? במקרים אחדים הפנה בית המשפט לאמת המידה של האדם הסביר... האדם הסביר הוא דמות דמיונית (יש אומרים מיתולוגית) המייצגת את דרכי ההתנהגות וערכי המוסר המקובלים בציבור. בפועל האדם הסביר הוא, בלית ברירה, בית המשפט. בית המשפט משמש פה לאדם הסביר. בשמו של האדם הסביר הוא קובע את דרכי ההתנהגות הראויה ואת ערכי המוסר המחייבים".

אכן, כאשר בית המשפט פוסק לראשונה כי עבירה מסויימת יש עמה קלון, הוא נותן ביטוי לערכי המוסר המקובלים בחברה, ועם זאת הוא גם קובע את ערכי המוסר המחייבים בחברה. בכך הוא משקף את מערכת הערכים הקיימת וגם מעצב את מערכת הערכים הראויה. כך גם כאשר בית המשפט פוסק לראשונה כי התנהגות מסויימת היא התנהגות שאינה הולמת את תפקידו של עובד המדינה. פסקי דין אלה מציבים תמרוקים בדרך אל מינהל תקין וחברה מתוקנת.

5. מהו, אם כן, דין עבירה של הריגה לפי סעיף 298 לחוק העונשין: האם זו עבירה שיש עמה קלון? לדעתי, בדרך כלל, כן. אות הקלון מוטבע בעבירה זאת, לא כל כך בשל התוצאה החמורה, אלא בשל היסוד הנפשי הכרוך בעבירה. שכן אין עבירה של הריגה אלא אם כרוך בה יסוד נפשי של פזיזות, כלומר, שוויון נפש או נטילת סיכון בלתי סביר. ראו סעיף 20 לחוק העונשין. גרימת מוות פוגעת בערך העליון של חיי אדם. מי שגורם למוות, מתוך שוויון נפש או מתוך נטילת סיכון בלתי סביר, לוקה בפגם מוסרי; מי שליבו גס בחיי אדם, ראוי לקלון. לכן החברה צריכה להביע הסתייגות מאדם שהורשע בהריגה.

אכן, לא בהכרח כך, ולא בכל מקרה נכרך קלון בהריגה. גם בעבירה שעל פי טיבה יש עמה קלון, כמו הריגה, אפשר שהנסיבות המיוחדות של המקרה יוציאו ממנה את הקלון. ראו משפט אור, לעיל, בעמ' 190. אך זהו חריג לכלל.

המקרה שלפנינו אינו חריג לכלל. נסיבות העבירה, כפי שנקבעו על ידי בית המשפט המחוזי, מלמדות שהמערער נהג באופן פרוע, תוך נטילת סיכון בלתי-סביר, שאכן הוביל לתאונה הנוראה. בנסיבות אלה ההריגה נושאת עמה קלון. ולא למותר הוא לציין כי לחובת המערער נזקפות עוד הרשעות רבות (כעשרים וחמש במספר) בעבירות תעבורה, מהן עבירות חמורות.

קשה עוד יותר, מבחינת הקלון, העבירה של הפקרה אחרי פגיעה לפי סעיף 64א(ב) לפקודת התעבורה. כפי שבית המשפט המחוזי קבע, המערער היה מודע לתאונה. ואף-על-פי כן לא עצר כדי לברר אם היו נפגעים בתאונה ואם הם זקוקים לעזרה. הפקרת נפגעים לאחר תאונה היא, בדרך כלל, ביטוי חמור לזלזול בערך של חיי אדם. לכן יש עמה קלון.

אכן, אפשר שהמערער, כטענתו, היה מבולבל והמום כתוצאה מן התאונה. אך אין בטענה זאת, שהיא טענה מתבקשת בכל מקרה של תאונת דרכים, כדי לפטור נהג מן החובה לעצור לאחר התאונה ולהושיט עזרה לנפגעים. אחרת נשמת היסוד מסעיף 64א לפקודת התעבורה.

מכל מקום, השילוב של הריגה ושל הפקרה, כפי שהתרחשו במקרה הנדון, בנסיבות שנקבעו על ידי בית המשפט המחוזי, מוביל למסקנה כי העבירות בהן הורשע המערער יש עמן קלון. מסקנה זאת מתחזקת לאור העונש שהוטל על ידי בית המשפט המחוזי, ואושר על ידי בית המשפט העליון, שיש בו כדי ללמד על חומרת העבירה.

לפיכך, החלטתי לדחות את הערעור שהגיש המערער נגד ההרשעה.

6. הערעור שהוגש על ידי המדינה מתייחס לאמצעי המשמעת שבית הדין למשמעת הטיל על המערער. לדעת המדינה, העבירה בה הורשע המערער, בנסיבות המקרה, מחייבת אמצעי משמעת חמורים יותר, עד כדי פיטורי המערער משירות המדינה.

טענה ראשונה נגד החמרה של אמצעי המשמעת היא, שהמערער כבר נשא את עונשו בגין העבירה בה הורשע. בית המשפט המחוזי הטיל עליו עונש של מאסר בפועל לתקופה של שנתיים, נוסף לתקופה ממושכת של מעצר בית, וכן גם שלילת רשיון הנהיגה לתקופה של חמש עשרה שנים. המערער טוען כי אין זה ראוי להוסיף לו עונש על העונש שכבר נשא בו, רק משום שהוא עובד המדינה, וזאת בשל מעשה שאין בו שחיתות לאורך זמן, אלא טעות אנוש קשה לרגע אחד. פיטוריו של המערער משירות המדינה יהיו עונש נוסף, כבד מאד, לא רק לו, אלא גם למשפחתו, הנמצאת במצב קשה מאד, וכל פרנסתה עליו.

הטענה מדברת אל הלב, במקרה זה כמו במקרים דומים, כשהיא נשמעת מפי אדם שניהל אורח חיים תקין וחיוני, ונכשל לרגע בעבירה חמורה, המאיימת לשבש את מהלך החיים שלפניו. וכי אין די בעונש שבית המשפט המחוזי הטיל על המערער? התשובה לטענה זאת היא, שאמצעי המשמעת המוטלים בדין המשמעתי, אף כי מבחינת הנאשם הם עונש לכל דבר, לא נועדו לשמש עונש. התכלית של הדין המשמעתי שונה מן התכלית של הדין הפלילי. מן השוני נובעים הבדלים חשובים בין זה לבין זה. וכך אמר בית המשפט בעש"מ 5282/98 מדינת ישראל נ' כתב (טרם פורסם):

"המשקל שראוי לייחס לנסיבות בהן בוצעה העבירה הפלילית, וכן גם המשקל שיש לייחס לנסיבות האישיות של הנאשם, פוחת בדין המשמעתי. בדין המשמעתי, אמצעי המשמעת אמור לשמש אמצעי מניעה יותר מאשר אמצעי ענישה: התכלית העיקרית של אמצעי המשמעת היא, כאמור, למנוע פגיעה משמעותית בתפקוד של שירות המדינה או בתדמית של שירות זה, שכן תדמית ראויה היא תנאי הכרחי לפעילות תקינה של השירות. לכן השאלה העיקרית היא, מה ההשלכה שתהיה על שירות המדינה, אם עובד המדינה שהורשע בעבירה שוחד, יורשה להמשיך את עבודתו בשירות המדינה".

7. במקרה הנדון, השאלה העיקרית היא, מה ההשלכה שתהיה על שירות המדינה, אם המערער יורשה להמשיך את עבודתו בשירות המדינה, על אף הרשעתו בהריגה ובהפקרה. לעניין זה נודעת חשיבות רבה לשאלה מהי עבודתו של המערער בשירות המדינה. המערער הוא מורה. מכאן השאלה, אם המערער יורשה להמשיך את עבודתו כמורה, כיצד ישפיע הדבר על תפקודו? איזו השלכה תהיה לכך על ציבור המורים ועל משרד החינוך? מה יהיה המסר לתלמידיו ולציבור הרחב?

בית המשפט השיב על כך בהקשר אחר. בעש"מ 6713/96 מדינת ישראל נ' בן אשר, פ"ד נב(1) 650, נקבע כי מורה במכללה, שהטריד מינית את אחת התלמידות במכללה, אשם בהתנהגות שאינה הולמת את תפקידו כמורה. בית המשפט אמר (בעמ' 678):

"התפקיד של מורה מחייב, מעצם מהותו, סטנדרד התנהגות גבוה, במיוחד כלפי התלמידים. מורה מוצב בדרך-כלל בעמדה של מרות כלפי התלמידים: ניתנת בידו סמכות לקבוע אם, ובאיזו מידה, יצליח התלמיד בלימודים. מעבר לכך: המורה מוצב בעמדה של חינוך כלפי התלמידים; היא מקנה לו מעמד וסמכות בעיני התלמידים, אך היא גם מטילה עליו אחריות מיוחדת כלפי התלמידים. הציבור, המפקיד את התלמידים בידי המורה, סומך עליו שיעשה כל שביכולתו כדי לקדם אותם. זהו תפקיד שיש בו נאמנות".

לאחרונה, בעש"מ 917/99 מדינת ישראל נ' חמזה (טרם פורסם), דן בית המשפט בערעור שהגישה המדינה על גזר דין שבית הדין למשמעת הטיל על מנהל בית ספר שהורשע בעבירה שיש עמה קלון. העבירה היתה רכישה של תעודות מזויפות, המעידות על השכלה גבוהה, וקבלת תוספות שכר על יסוד תעודות אלה. בית המשפט הרשיע אותו בעבירה של זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר ובעבירה של שימוש במסמך מזויף. בית הדין למשמעת הטיל עליו אמצעי משמעת אלה: נזיפה חמורה; הורדה בדרגה אחת לשנה אחת; הפקעת משכורת חודשית אחת. בערעור שהוגש לבית משפט זה טענה המדינה כי מן הראוי לפטר אותו משירות המדינה. בפסק הדין אמר בית המשפט כך:

"מנהל בית ספר אמור להיות, כחלק מתפקידו, גם דמות מחנכת. מכל מקום, גם אם אין באישיותו משום דוגמה חיובית, שיש בה כדי לשמש מופת להתנהגות ודגם לחיקוי, אסור לו לשמש דוגמה שלילית... מנהל בית ספר שיש עליו כתם של קלון אינו יכול למלא את תפקידו החינוכי כנדרש. גם אם הוא מנהל את בית הספר ביעילות, ואפילו אם הוא מצליח להוביל את התלמידים להישגים בלימודים, עצם הקלון שדבק בו פוסל אותו. האם הוא יוכל לחנך את התלמידים באופן אישי, או להנהיג את המורים כדי שיחנכו את התלמידים, לערכים של יושר ומוסר? האם יהיה בידו להטיף מוסר, לתלמידים או למורים, אם יסו מדרך הישר? האם תהיה לו סמכות מוסרית לנקוט אמצעי ענישה נגד תלמיד שסרח? לא זו בלבד. הקלון שדבק במנהל בית ספר עלול, אם יישאר בתפקידו, לדבוק במערכת החינוך כולה, שתיראה כאילו היא אדישה לערכים של שמירת החוק וכיבוד המוסר. וכיצד תוכל מערכת זאת, לאחר מכן, להקפיד כלפי מנהלים אחרים, ואפילו כלפי מורים מן השורה, על התנהגות הולמת? קיצורו של דבר, התפקוד הנדרש ממנהל בית ספר, והתדמית הראויה של מערכת החינוך, אינם מתישבים עם המשך הכהונה של מנהל בית ספר שהורשע על ידי בית המשפט בעבירה שיש עמה קלון".

לפיכך החליט בית המשפט כי המנהל יפוטל משירות המדינה.

8. אכן, אין המערער במקרה הנדון דומה למנהל במשפט חמזה. הוא אינו מנהל בית ספר אלא מורה בלבד; העבירה בה הורשע אינה קשורה באופן ישיר לתפקידו כמורה; והקלון שדבק בעבירה זאת שונה במהותו, ומבחינה מסויימת אף נופל בחומרתו, מן הקלון שדבק בעבירה שבוצעה על ידי המנהל במשפט חמזה. עם זאת יש מכנה משותף לשני המקרים. גם המערער, כמורה, ממלא תפקיד של מחנך לבני נוער, ועצם העובדה שהורשע בעבירות של הריגה והפקרה, בנסיבות בהן בוצעו עבירות אלה, פוגמת באופן ניכר במעמדו כמחנך ובתדמית של משרת המורה. יש בכך כדי להכביד על מילוי תפקידו של המערער באופן ראוי, אם יורשה להמשיך בתפקידו, ולפגוע בתדמית הנדרשת ובמסר הראוי למערכת החינוך.

לפיכך הגעתי למסקנה, עם כל הצער על הפגיעה הקשה במערער, שמן הראוי יהיה לקבל את ערעור המדינה ולמנוע בעד המערער מלהמשיך במילוי תפקידו כמורה בשירות המדינה.

9. עם זאת, איני מתעלם מן הנסיבות המיוחדות ובמיוחד הנסיבות האישיות, שהיטו את הכף לקולה מצד בית המשפט העליון, כאשר שקל מה העונש שראוי להטיל על המערער, וכן מצד בית הדין למשמעת, שהקל באמצעי המשמעת אשר הטיל על המערער. לכן ביקשתי מבא-כוח המדינה שיבור אצל הגורמים המוסכמים אם יש אפשרות ונכונות להקל עם המערער, כך שלא יפוטר משירות המדינה, אלא יועבר למשרה מינהלית, להבדיל ממשרת הוראה, במסגרת שירות המדינה.

בא-כוח המדינה ערך את הבירור, כפי שנתבקש, והודיע עתה לבית המשפט כי אין אפשרות ונכונות להעביר את המערער לתפקיד מינהלי ("לא-חינוכי") במשרד החינוך, או להעבירו למשרד ממשלתי אחר, והסביר למה ומדוע.

אולם המדינה מכירה במיוחדות של הנסיבות במקרה זה. לפיכך הודיע בא-כוח המדינה כדלקמן:

"הן משרד החינוך והן נציבות שירות המדינה מסכימים כי היה ובית המשפט הנכבד יורה על פיטוריו של המשיב [הוא המערער], הרי שבנסיבותיו המיוחדות של המקרה הנדון, ישולם לו, לפני משורת הדין, ובנוסף לפיצויי הפיטורין, גם גמול הסתגלות לתקופה של מספר חודשים.

עוד מסכימה נציבות שירות המדינה כי היה ויפוטר, המשיב לא יפסל לעבודה בשירות המדינה, באופן שלאחר 'תקופת צינון' מסוימת יוכל לשוב ולפנות בבקשה להתקבל לשירות המדינה, על פי הנהלים המקובלים, ככל אזרח המבקש להתקבל לעבודה בשירות המדינה".

אני סבור כי יפה עשתה המדינה שהחליטה כי בנסיבות המקרה ראוי, לפני משורת הדין, להקל עם המערער.

10. לפיכך, אני מחליט, בסיכום, לדחות את הערעור של המערער על הרשעתו בעבירת משמעת ולקבל את ערעור המדינה לגבי אמצעי המשמעת שהוטלו על המערער, כדלקמן:

א. המערער יפוטר לאלתר משירות המדינה.

ב. המערער יהיה זכאי לפיצויי פיטורין כדין וכן לגמול הסתגלות בהתאם להודעה מטעם המדינה.

ניתן היום, י"ד בכסלו התש"ס (23.11.99).

ס/27 פקיד אשנב-כל ברשות הדואר - גירעון בקופה

בפני: עו"ד ניצה אדן-ביוביץ - מ"מ אב ביה"ד - יו"ר
מר אסף מנצורי - חבר
מר עזרא מוסרי - חבר

התובע: עו"ד ג'פרי ונדל

הנאשם:

ב"כ הנאשם: עו"ד יונתן כהן

נפסק: הנאשם, קופאי אשנב-כל ברשות הדואר השלים גירעון בקופה בדרך של שימוש חוזר בבולים משומשים. בית הדין הרשיעו והטיל עליו את אמצעי המשמעת של:

- א. נזיפה
- ב. הפקעת מחצית משכורת קובעת בשישה תשלומים שווים ורצופים
- ג. הקפאת דרגה שהיה זכאי לה הנאשם עד ליום מתן גזר הדין
- ד. העברת העובד מתפקידו הנוכחי כממין תאי דואר ללא הגבלת זמן.

גזר-דין

1. ביום כ"ט בתמוז תשנ"ט - 13.7.99, הרשענו את הנאשם, מר משה חטבי, על בסיס הודאתו בפנינו בביצוע המעשים, שיוחסו לו בכתב התובענה המתוקן.

2. הנאשם הועסק ע"י רשות הדואר כקופאי אשנב-כל, בסניף הדואר נווה יעקב, ירושלים.

בתאריך 28.1.96 או בסמוך לו, הדביק הנאשם שני בולים משומשים בסך 20. - ש"ח על חבילה ששלח אזרח את הכסף ששילם האזרח עבור המשלוח הנאשם שם בקופה שבאחריותו, על מנת לאזן גירעון.

כמו כן, בבדיקות שבוצעו נמצא שבקופתו של הנאשם היו גירעונות.

הנאשם הודה שגם במקרים נוספים השלים גירעון בקופה בדרך של שימוש חוזר בבולים משומשים.

3. בית הדין קבע כי בהתנהגותו של הנאשם כאמור, הפר את הוראות סעיפים 17(2), (3) ו-4(4) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג - 1963.

4. התובע המלומד, בטיעונו לאמצעי הענישה הפנה את תשומת ליבנו לפסק-דין נט/65 - מקרה של שימוש חוזר בבולים משומשים, כאשר הכסף תמורתם שולשל לכיסה של הנאשמת, וכן פסק-דין נט/9, בו הואשם עובד רשות הדואר בגניבה ע"י שימוש בבולים משומשים.

התביעה הדגישה, שהנאשם חזר על מעשהו מספר פעמים, ואין זו הדרך לאזן את הקופה, כי בכך נגרם הפסד לרשות הדואר. כתוצאה ממעשיו של הנאשם נוצר מצב בו אין לרשות הדואר אימון בנאשם בתפקידו כקופאי אשנב-כל.

לפיכך מבקשת התביעה להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים :

- א. נזיפה חמורה.
- ב. הפקעת 3/4 משכורת חודשית קובעת ב-6 תשלומים שווים ורצופים.
- ג. הקפאת דרגה שהיה זכאי לה הנאשם ביום 1.10.96 עד ליום מתן גזר-הדין.
- ד. העברת הנאשם לתפקידו הנוכחי כממין תאי דואר, ללא הגבלת זמן.

נציג המשרד הצטרף לבקשת התביעה לעניין אמצעי הענישה.

5. הסניגור המלומד שטח בפני בית הדין את עברו של הנאשם. מדובר בעובד ותיק שאינו בעייתי. את מעשהו של הנאשם יש לפרש כנסיון מצידו לפתור בעיית גירעון שנוצרה בקופתו, לאו דווקא מסיבה פלילית או מסיבה לא ישרה. לעיתים יכול גירעון לנבוע עקב כך שהקופאי לא לקח מספיק כסף מהאזרח או שנתן יותר מדי עודף, או שהדביק בולים בשווי מעל לסכום שקיבל מהאזרח.

באשר לתקדימים שהפנה אליהם התובע, הרי שאלה אינם מתאימים למקרה שלפנינו. לא העובדות דומות (שם מדובר בגניבה) ולא העונשים שהוטלו על הנאשמים שם (במקרה שלפנינו התביעה מחמירה יותר).

הסניגור המלומד ביקש שבית הדין יקח בחשבון את הנסיבות והעובדות הבאות :

- א. לנאשם ילד שסובל מפגם חמור מלידה ולנאשם הוצאות כספיות רבות בשל כך.
- ב. כשלוש ורבע שנים חי הנאשם בצל התיק הזה. הוא נחקר במשטרה, הושעה מתפקידו במשך כמה שבועות, הועבר לתפקיד אחר בו הוא מועסק כיום. הנאשם לא קודם בדרגה מזה שש שנים.

הסניגור המלומד ביקש להקל בעונשו של הנאשם ולהסתפק באמצעי המשמעת של נזיפה, ניכוי רבע משכורת חודשית קובעת, ולעניין העברת הנאשם מתפקידו כקופאי אשנב-כל לתפקידו הנוכחי, השאיר הסניגור העניין לשיקולו של בית הדין.

6. בבואנו לגזור את דינו של הנאשם, שומה עלינו להדגיש, שגם אם נפרש את מעשהו של הנאשם כנסיון לפתור בעיית גירעון בקופתו, "שלא בדרך פלילית או שלא בדרך לא ישרה", הרי ששימוש חוזר בבולים משומשים הוא מעשה המנוגד לחוק רשות הדואר, התשמ"ו - 1986 ואף מעשה הנוגד את תנאי עבודתם של עובדי רשות הדואר.

על הנאשם היה לפנות אל הממונים עליו, להפנות את תשומת ליבם אל הגירעון שנוצר בקופתו ולקבל סיוע והדרכה כיצד יש לפעול לכיסוי הגירעון בקופה. ומשלא עשה כן הנאשם, ראוי היה שבית הדין יחמיר בעונשו.

בית הדין הישווה לנגד עיניו את הנסיבות האישיות של הנאשם כפי שפורטו לעיל, את העובדה שהנאשם הועבר מתפקידו כקופאי לתפקיד זוטרי יותר כממין תאי דואר, את העובדה שהנאשם נחקר בשל מעשיו במשטרה ואף הושעה מתפקידו למספר שבועות, על כל הסבל והבושה הכרוכים בכך וכן כי במשך 6 שנים לא הועלה הנאשם בדרגה.

אנו סבורים שטובתו של הנאשם היא שיעבוד כממין תאי דואר, עבודה שאינה כרוכה במתח ולחץ, וכך יוכל לפרנס את משפחתו בכבוד.

באשר לתקדימים אליהם היפנה התובע המלומד, אלה אינם לענייננו. שם דובר בעובדי רשות הדואר שהשתמשו בבולים משומשים ואת הכסף שקיבלו תמורתם מהלקוח, שילשלו לכיסם.

בנסיבות אלה החליט בית הדין להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים :

- א. נזיפה.
- ב. הפקעת מחצית משכורת קובעת ב-6- תשלומים שווים ורצופים.
- ג. הקפאת דרגה שהיה זכאי לה הנאשם עד ליום מתן גזר הדין.
- ד. העברת העובד לתפקידו הנוכחי כממייך תאי דואר ללא הגבלת זמן.

ניתן היום, ו' באב תשנ"ט - 19.7.99

בד"מ 108/97